

پاسخ نامه آزمون ۱۸ آبان ماه دوازدهم تجربی

تیم علمی تولید آزمون					
نام درس	نام گزینشگر	نام مسئول درس	ویراستار استاد	تیم ویراستاری	بازبین نهایی
زیست‌شناسی	محمدحسن مؤمن زاده	مهدی جباری	حمید راهواره	محمد رضا گلزاری- محمدحسن کریمی فرد- علی شهریار پور- امیررضا یوسفی - علیرضا امیراحمدی - محمد رضا شکوری	علیرضا دیانی
فیزیک	امیرحسین برادران	نیلگون سپاس	مصطفی کیانی	محمدامین دولت آبادی- سامیار رشیدی - علی صاحبی - محمدمهدی مقدم نورانی	سعید محبی
شیمی	مسعود جعفری	امیرحسین مرتضوی	محمد حسن زاده مقدم	سیدماهان موسوی- علی محمدی کیا - ارسلان کریمی - آرمان داورپناه سیدعلی علومی- امیررضا حکمت‌نیا	محمد رضا طاهری نژاد
ریاضی	علی اصغر شریفی	علی مرشد	دانیال ابراهیمی	پارسا بختی - علی صاحبی - مجتبی نیک‌مراد	علی رضایی
زمین‌شناسی	علیرضا خورشیدی	علیرضا خورشیدی	بهزاد سلطانی	سعید زارع	آرین فلاح اسدی
تیم علمی مستندسازی					
نام درس	نام مسئول درس	ویراستار دانشجو			
زیست‌شناسی	مهساسادات هاشمی	سروش جدیدی - امیرمحمد نجفی			
فیزیک	حسام نادری	آراس محمدی - محمد زنگنه			
شیمی	الهه شهبازی	ملینا ملانی - مهدی اسفندیاری			
ریاضی	سمیه اسکندری	علیرضا عباسی زاهد - سجاد سلیمی			
زمین‌شناسی	محیا عباسی	روژین دروگر - زینب باورنگین			
طراحان سؤال					
زیست‌شناسی	ابوالفضل صالحی - ارسلان محلی-افشین محمدی-امید رشیدی-امیرحسین قلی زاده-امیرحسین محبی نیا-امین پورمهر-آراد فلاح-پویا آزادبخش-پویا گراوند-حامد حسین پور- حمیدرضا فیض آبادی-رضا آرامش اصل-رضا مسلم زاده-سحرناز حسینی-سهیل روحی اصل-سیدعلی خاتمی -محمد صادقی کماچالی- مزدا شکوری- مهدی یار سعادت‌نیا				
فیزیک	احسان ایرانی - امیرحسین برادران-پژمان بردبار-پویا ابراهیم زاده -حامد جمشیدیان -حامد شاهدانی- حسین الهی -حمید سلیم‌پور- رضا حسین نژادی- رضا کریم- زهره آقامحمدی- سیدعلی حیدری عطالله شادآباد-علیبرزگر- علی صاحبی -علیرضا قربانی-فرزاد رحیمی-کاظم بانان-مجتبی نکونیان-مریم شیخ مموم-مصطفی کیانی				
شیمی	ارژنگ خانلری - اکبر ابراهیم نتاج-امیرحاتمیان-امیرحسین طیبی-امیرحسین نوروزی-امیررضا بذرافشان-امین دارابی-امین قاسمی-پویا رستگاری-جواد پرتوی-حامد الهویردیان-حامد صابری حسن رحمتی کوکنده-حسین خوالی-حسین ناصری ثانی-دلینا محمودی-رامین رزمجو-سیداحسان حسینی-سیدعلی اشرفی دوست سلماسی-سیدعلیرضا سیدی جلاج-سیدماهان موسوی سیدمحمد رضا حسینی کیا-سیدمهدی غفوری-عامر برزیگر-علی امینی-علیرضا رضایی سراب-فرزین بوستانی-محمد عظیمیان زواره-مژگان یاری-مسعود جعفری-میثم کوثری لنگری				
ریاضی	فرهاد سراجی- سپهر قنواتی-فرشاد صدیقی فر-جلیل احمد میربلوچ-علی قادری-حصاری-زانیار محمدی-هوشمند قصری-عارف بهرام نیا-صادق فتحی الیاسی-مهدی نعمتی-بابک سادات- محراب درویشی-سهیل حسن خانپور-احمد بلوچی-مسعود خدادادی-مصطفی کرمی-سروش موئینی-نیما مهندس-عرشیا حسین زاده-علی اصغر شریفی-مصطفی کرمی-سیدمحمد موسوی علیرضا فیضیان-پیمان طیار-سیدمحمد موسوی-وحید عبدالملکی-علی آزاد-محمد کریمی-دانیال ابراهیمی-علی اصغر شریفی				
زمین‌شناسی	آرین فلاح اسدی - بهزاد سلطانی- سعید زارع- شکبیا کریمی- محمود ثابت اقلیدی- مهدی جباری				

مدیر تولید آزمون	مسئول دفترچه تولید آزمون	مؤلف درسمانه زیست شناسی	مدیر مستندسازی	مسئول دفترچه مستندسازی	ناظر چاپ	حروف نگاری
زهرالسادات غیائی	عرشیا حسین زاده	محمد رضا شکوری	محیا اصغری	سمیه اسکندری	حمید محمدی	ثریا محمدزاده

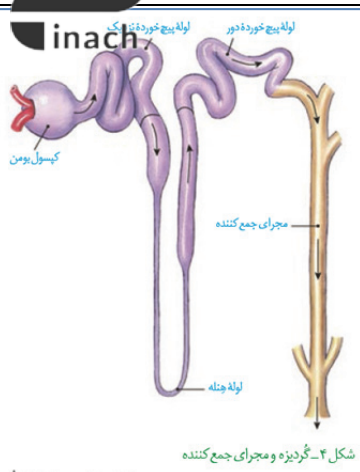

- ### دیگر اندام ها:

- ### پروسی تصویر:

- ### پروسی تصویر:

-
- شبهه دور لوله‌ای
کلاسیک
سرخرگ اوران
سرخرگ ویران
انتهایی از
سیاهرگ کلیه
شکل ۵ شبکه‌های مویرگی مرتبط
با گردنیه

- لولهٔ هنله دارای دو بخش قطور است که ضخامت ابتدایی از انتهایی بیشتر است
- طول بخش قطور انتهایی لولهٔ هنله از بخش ابتدایی بیشتر است.
- مایع داخل مجرای جمع‌کننده نیز در حال فرآوری است و فرآیند های بازجذب و ترشح در حال انجام هستند. این مایع با رسیدن به لگنچه ادرار نام می‌گیرد!
- لولهٔ پرپیچ و خم نزدیک از دور پرپیچ و خم تر و ضخیم‌تر است!
- طولی‌ترین لوله در نفرون هنله است.
- مجاری جمع‌کننده جزو نفرون نمی‌باشند.
- تعداد نفرون‌ها از مجاری جمع‌کننده بیشتر است زیرا به هر مجرا چند نفرون متصل می‌شوند و می‌ریزند.

تعبیر	یوکاریوت	پروکاریوت
ترجمه پیش از رونویسی	×	✓
ساختار تسبیح مانند (رنتان های پشت سر هم)	✓	✓
ساختار پر مانند (رنابسپاراز های پشت سر هم)	✓	✓
ایجاد رنای بالغ	×	✓
ترکیب با آینده: بیان ژن	• پیچیده‌تر و در مراحل بیشتر • لزوم عبور مواد از غشا ها برای تأثیر گذاری بر ژن‌ها	• ساده‌تر
طول عمر رنای پیک	زیاد	کم
عوامل رونویسی	✓	×
اگزون و اینترون	دارد	ندارد
پیرایش	✓	×

مراحل ترجمه:

آغاز	طولیل شدن	پایان
	۰) وارد شدن رنا های ناقل مختلف (لزو ما مکمل نبوده و با رمزه ارتباط برقرار نمی کنند)	
۱) هدایت شدن زیر واحد کوچک رناتن به سوی رمزه	۱) استقرار رنای ناقل مکمل رمزه جایگاه A	۱) ورود رمزه پایان به جایگاه A
آغاز توسط بخش هایی از رنای پیک	۲) جدا شدن آمینو اسید/ پلی پپتید حاضر در جایگاه P از رنای ناقلش	۲) اشغال این جایگاه توسط عوامل آزاد کننده
۲) اتصال رنای ناقل متیونین به رمزه آغاز	۳) اتصال مولکول ذکر شده به آمینو اسید جایگاه A	۳) جدا شدن پلی پپتید از آخرین رمزه
۳) کامل شدن ساختار رناتن با اضافه شدن زیر واحد بزرگ رناتن	۴) حرکت رناتن به سوی رمزه پایان	۴) جدا شدن زیر واحد های رناتن از هم
	۵) خروج رنای ناقل بدون آمینو اسید از جایگاه E	۵) آزاد شدن رنای پیک
	۶) ح	

زیست‌شناسی ۳

۱- گزینه «۱»

(ابوالفضل صالحی)

شکل نشان‌دهنده رونویسی هم‌زمان با ترجمه هست که در پروکاریوت‌ها وجود دارد. گزینه «۱»: این فرآیند در استرپتوکوکوس نومونیا که باکتری است مشاهده می‌شود. گزینه «۲»: به طور معمول طول عمر رنای پیک باکتری از یوکاریوت کم‌تر است. گزینه «۳»: در پروکاریوت‌ها هیستون نداریم. (کنکور امسال) علاوه بر آن در یوکاریوت فعالیت هلیکاز بعد از جدا شدن هیستون‌هاست. گزینه «۴»: در پروکاریوت نقطه پایان همانندسازی می‌تواند در مقابل نقطه آغاز باشد. (پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲، ۱۳ و ۳۲)

۲- گزینه «۲»

(ارسلان مملی)

موارد «الف» و «د» نادرست می‌باشد. مورد «الف»: ممکن است پروتئینی چند زیر واحدی بوده و از چندین رشته پلی‌پپتیدی تشکیل شده باشد پس لزوماً هر رشته پلی‌پپتیدی به عنوان نوعی پروتئین مستقل عمل نخواهد کرد. مورد «ب»: دقت کنید مطابق تصویر ۱۴ کتاب درسی در صفحه ۳۱، رشته پلی‌پپتیدی خروجی از زیر واحد بزرگ ریبوزوم‌های آزاد در سیتوپلاسم، قبل از پایان ترجمه می‌تواند پیچ و تاب خود را به صورت الگوهای از پیوندهای هیدروژنی (ساختار دوم پروتئین) آغاز نماید. مورد «ج»: دقت شود که هر رشته دارای توالی (هایی) می‌باشد که به عنوان هدایت‌کننده عمل کند. مورد «د»: دقت کنید هر رشته عصبی در بدن انسان الزاماً قابلیت تقسیم شدن و همانندسازی دناى خطی را ندارد! (پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۳- گزینه «۲»

(سهیل رومی اصل)

گزینه اول: در مرحله آغاز رونویسی شکستن پیوندی هیدروژنی بین نوکلئوتیدهای دنا را داریم ولی در مرحله آغاز ترجمه شکستن پیوند هیدروژنی را نداریم. گزینه دوم: در طول شدن رونویسی تشکیل پیوند فسفودی استر و در مرحله طویل شدن ترجمه نیز تشکیل پیوند پپتیدی را طی فرآیند سنتز آبدی داریم. گزینه سوم: در مرحله پایان رونویسی تشکیل پیوند هیدروژنی را داریم ولی در مرحله پایان ترجمه تشکیل پیوند هیدروژنی را نداریم! گزینه چهارم: تشکیل پیوند هیدروژنی آنزیم لازم ندارد. (پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۳، ۲۴، ۳۰ و ۳۱)

۴- گزینه «۱»

(سهیل رومی اصل)

گزینه «۱»: شکستن پیوند بین رنای ناقل و آمینواسید در جایگاه P دیده می‌شود در حالی که اولین جایگاهی که رنای ناقل در آن حضور دارد نیز جایگاه P می‌باشد. گزینه «۲»: تشکیل پیوند پپتیدی در جایگاه A اتفاق می‌افتد در حالی که رنای ناقل اول فقط در جایگاه P و E دیده می‌شود. گزینه «۳»: برقراری رابطه مکملی بین رنای ناقل و عنوان مثال در جایگاه A اتفاق می‌افتد اما آخرین رنای ناقل فقط از جایگاه P خارج می‌شود نه A. گزینه «۴»: کدون پایان فقط در جایگاه A دیده می‌شود و شکسته شدن پیوند هیدروژنی بین رنای ناقل و پیک می‌تواند به عنوان مثال در جایگاه E اتفاق بیفتد. (پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۹، ۳۰ و ۳۱)

۵- گزینه «۴»

(ابوالفضل صالحی)

گزینه «۱»: مرحله آغاز - مرحله طویل شدن - در هر دو مرحله مصرف نوکلئوتید ریبوزدار آزاد داریم. گزینه «۲»: مرحله طویل شدن - مرحله آغاز - تولید مولکول آب در طی تشکیل پیوند فسفودی استر داریم. گزینه «۳»: مرحله آغاز - تمام مراحل - در هر ۳ مرحله با مصرف نوکلئوتیدهای سه فسفات از هر نوکلئوتید دو فسفات آزاد شده و بر میزان فسفات‌های آزاد سیتوپلاسم افزوده می‌شود.

گزینه «۴»: مرحله پایان - همچنین مرحله‌ای نداریم: در مرحله آغاز بخشی از پیوندهای هیدروژنی ژن شکسته می‌شود نه همه آنها.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۶- گزینه «۲»

(سهیل رومی اصل)

گزینه «۱» مطابق شکل درست است. گزینه «۲»: درست است مطابق شکل در بین نوکلئوتیدهای بخش حلقه مانند برخلاف بخش بازو مانند پیوند هیدروژنی دیده نمی‌شود! گزینه «۳»: اشتباه است. زیرا ۶۴ نوع کدون داریم ولی حداکثر ۶۱ نوع رنای ناقل، زیرا مثلاً به ازای کدون‌های پایان، آمینواسید و رنای ناقل تعریف نشده است. گزینه «۴»: صحیح است زیرا رنایسپاراز ۳ که وظیفه رونویسی ژن رنای ناقل را دارد برای انجام وظیفه به اتصال به راه انداز نیاز دارد!

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۲، ۲۳، ۲۸ و ۲۹)

۷- گزینه «۲»

(امیر رشیری)

فقط مورد «د» صحیح می‌باشد. تک‌یاخته‌ای‌ها شامل پروکاریوت‌ها و برخی یوکاریوت‌ها (مانند پارامسی) می‌باشند. بررسی گزینه‌ها: الف) در پروکاریوت‌ها صادق نیست. (نادرست) ب) چرخه یاخته‌ای (مثلاً مرحله S) فقط مربوط به یوکاریوت‌ها می‌باشد و در پروکاریوت‌ها وجود ندارد. (نادرست) ج) تک‌یاخته‌ای‌های یوکاریوتی چندین نوع رنایسپاراز دارند. (نادرست) د) نوکلئیک اسید خطی مانند رنای خطی، هم در سیتوپلاسم یوکاریوت و هم پروکاریوت‌ها یافت می‌شود. (درست)

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۵، ۲۳ تا ۲۵)

۸- گزینه «۴»

(امیر رشیری)

هر چهار مورد نادرست هستند. بررسی گزینه‌ها: مورد «الف» محصول نهایی ژن گفته شده، رنای ناقل می‌باشد که در ساختار خود پیوند پپتیدی ندارد. مورد «ب» و «ج» از آنجایی که توالی پایان رونویسی ژن اول در مجاورت راه‌انداز ژن بعدی قرار گرفته است، پس قطعاً رشته‌های الگو این دو ژن یکسان هستند (رد گزینه «ج») پس جهت حرکت رنایسپارازهای این دو ژن هم یکسان است. (رد گزینه «ب») مورد «د» عمل پیرایش مربوط به رنای پیک می‌باشد در حالی که این دو ژن، ژن سازنده رنای ناقل هستند.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۲ تا ۲۵)

۹- گزینه «۳»

(امین پورمهر)

خروج رنای ناقل بدون آمینواسید از جایگاه E؛ در ارتباط با مرحله طویل شدن در فرآیند ترجمه است. در این مرحله آمینواسید موجود در جایگاه P از رنای ناقل جدا می‌شود (درستی گزینه «۳»). بررسی گزینه‌ها: گزینه «۱»: کامل شدن ساختار رناتن مربوط به مرحله آغاز ترجمه می‌باشد. گزینه «۲» و «۴»: جدا شدن پلی‌پپتید از آخرین رنای ناقل و ورود عوامل آزادکننده به جایگاه A مربوط به مرحله پایان ترجمه است.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۰- گزینه «۴»

(پویا آزاربش)

در مرحله پایان برخلاف طویل شدن عوامل آزادکننده به کدون پایان متصل می‌شوند. هر سه کدون پایان دارای باز یوراسیل هستند. بررسی سایر گزینه‌ها: گزینه «۱»: در مرحله طویل شدن جایگاه A توسط رنای ناقل و در مرحله پایان توسط عوامل آزادکننده اشغال می‌شود که هر دو بسیار هستند. گزینه «۲»: در هر دو مرحله پیوند اشتراکی بین زنجیره آمینواسیدی و رنای ناقل شکسته می‌شود. گزینه «۳»: در هر دو مرحله رنای ناقل فاقد آمینواسید از جایگاه P خارج می‌شود. در مرحله طویل شدن خروج از P به E در پایان خروج مستقیم از P

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۱- گزینه ۴

(امین پورمهر)

صورت سؤال مربوط به مرحله آغاز از فرایند رونویسی است که در این مرحله پیوندهای هیدروژنی بین دو رشته دنا شکسته می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: حرکت رنابسپاراز بر روی ژن به سمت توالی پایان در مرحله طولیل شدن از فرایند رونویسی قابل مشاهده است، در مرحله آغاز رنابسپاراز بر روی ژن حرکت ندارد.
گزینه ۲: دو رشته دنا در مرحله طولیل شدن و پایان به یکدیگر متصل می‌شوند.
گزینه ۳: براساس متن کتاب درسی و شکل صفحه ۲۴؛ راهانداز موجب می‌شود رنابسپاراز اولین نوکلئوتید مناسب را بطور دقیق پیدا و رونویسی را از آنجا آغاز کند که لزوماً بعد از راهانداز نیست و می‌تواند فاصله داشته باشد.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۳ و ۲۴)

۱۲- گزینه ۳

(امیرمسین قلی‌زاده)

مولکول رنای ناقل (tRNA) نوعی مولکول تکرار شده‌ای است که آمینواسیدها را برای استفاده در پروتئین‌سازی به سمت رنات‌ها می‌برد.
در ساختار هر نوکلئوتید سه فسفات علاوه بر دو پیوند اشتراکی‌ای که بین فسفات‌های آن وجود دارد، پیوندهای اشتراکی دیگری نظیر پیوند بین کربن خارج از حلقه مربوط به قند و پیوند بین قند با باز آلی نیتروژن‌دار نیز از نوع اشتراکی است، بنابراین در ساختار نوکلئوتیدهای مورد استفاده در فرایند رونویسی بیش از دو پیوند اشتراکی به کار رفته است. بررسی سایر موارد:
گزینه ۱: در نخستین مرحله از فرایند رونویسی ساخت زنجیر کوتاهی از رنا امکان‌پذیر می‌شود، اما امکان برقراری پیوند هیدروژنی بین نوکلئوتیدهای دو رشته دنا (نوکلئوتیدهای با قند یکسان) نخستین بار در مرحله طولیل شدن رونویسی فراهم می‌شود.
گزینه ۲: با توجه به شکل در مرحله پایان رونویسی نخست رنای ساخته شده از محل حباب رونویسی خارج شده است.
گزینه ۴: در مرحله طولیل شدن از فرایند رونویسی، نخستین بار پیوند هیدروژنی بین دئوکسی ریبونوکلئوتیدهای رشته الگو و ریبونوکلئوتیدهای رنای در حال ساخت می‌شکند، در این مرحله از فرایند رونویسی، در محل رونویسی دئوکسی ریبونوکلئوتیدها در بیشترین فاصله از هم قرار دارند (نه می‌گیرند!).

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۸، ۲۳ و ۲۴)

۱۳- گزینه ۴

(امیر رشیدی)

بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: رمزه آغاز از ابتدای رنای پیک فاصله دارد پس نمی‌توان گفت شروع ترجمه از ابتدای رنای پیک است.
گزینه ۲: تعداد انواع پادرمزه‌ها از تعداد انواع رمزه‌ها کمتر است.
گزینه ۳: رمزه آمینواسیدها در همه جانداران یکسان است مثلاً رمزه AUG در همه انواع جانداران معرف آمینواسید متیونین می‌باشد.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۱۱۳، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰)

۱۴- گزینه ۴

(ارسلان مملی)

گزینه ۱: طولانی‌ترین مرحله ترجمه طولیل شدن می‌باشد. در اولین انتقال آمینواسید از جایگاه P به A تنها یک آمینواسید انتقال یافته بنابراین رنای ناقل ورودی از جایگاه A به P تنها دارای دو آمینو اسید می‌باشد. بنابراین این گزینه نادرست می‌باشد.
گزینه ۲: این مرحله می‌تواند طولیل شدن یا پایان باشد (دقت کنید بیان نشده است الزاماً با رنای ناقل جایگاه اشغال شود). در مرحله پایان رنای ناقل فاقد آمینواسید از جایگاه P خارج می‌شود. بنابراین این گزینه نادرست می‌باشد.
گزینه ۳: دقت کنید سلول مورد سؤال ماستوسیت بوده که نوعی سلول جانوری فاقد واکوئول مرکزی می‌باشد؛ بنابراین این گزینه نادرست می‌باشد.
گزینه ۴: رنای ناقل محصول رنابسپاراز ۳ می‌باشد. این توالی در رنای ناقل هم می‌تواند به عنوان پادرمزه و هم یک توالی غیرپادرمزه در نظر گرفته شود. حتی در صورت فرض توالی پادرمزه با رمزه AUG جفت شده که الزاماً کدون آغاز نمی‌باشد. بنابراین این توالی می‌تواند هم در جایگاه P و هم در جایگاه A وارد شود. «توجه کنید توالی سه‌تایی با رمزه و پادرمزه تفاوت معنایی بزرگی در تست‌ها دارد.»

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۳۰ و ۳۱)

۱۵- گزینه ۳

(ارسلان مملی)

مطابق سؤال کنکور سراسری ۱۴۰۱، رشته پلی‌پپتیدی از زیر واحد بزرگتر ریبوزوم که در تماس با غشای شبکه آندوپلاسمی بوده و از سر آمینی (آغازگر) وارد فضای درونی شبکه آندوپلاسمی زیر می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: مطابق کنکور سراسری ۱۴۰۳ محدوده رونویسی از دنا و ترجمه از رنای پیک مشخص می‌باشد. در رونوشت‌های بیانه هم ترجمه فقط در محدوده کدون آغاز تا پایان انجام می‌شود و توالی‌های قبل از کدون آغاز و بعد از کدون پایان ترجمه نمی‌شوند. رونوشت‌های میانه هیچگاه ترجمه نمی‌شوند. (نادرست)
گزینه ۲: مطابق شکل صفحه ۲۵ کتاب درسی (شکل ۳) ممکن است بین دو ژن ساختاری با جهت رونویسی متفاوت هیچ راهاندازی نداشته باشیم. (نادرست)
گزینه ۴: دقت کنید هیستون نوعی پروتئین یوکاریوتی بوده و ژن آن با رنابسپاراز ۲ رونویسی می‌شود نه رنابسپاراز ۱! (نادرست)

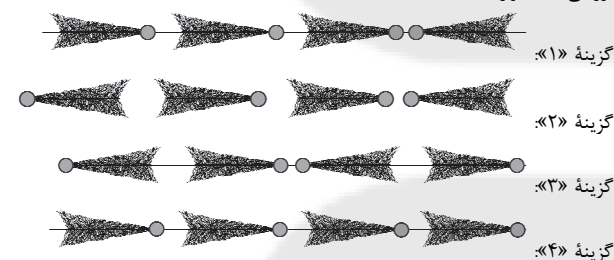
(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۳، ۲۵، ۲۷، ۳۰ و ۳۱)

۱۶- گزینه ۲

(عمیررضا فیض‌آبادی)

در اشکال زیر، با توجه به ساختار پرماتند، راهاندازها و جهت رونویسی هر ژن نشان داده شده است. فقط در گزینه ۲، بین ژن اول و دوم، دو راهانداز، بین ژن دوم و سوم یک راهانداز قرار دارد بین ژن سوم و چهارم آن‌ها هیچ راهاندازی موجود نیست. دایره‌ها نماد راهانداز هستند.

بررسی همه موارد:

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه ۲۶)

۱۷- گزینه ۴

(سقیل رومی اصل)

منظور صورت سؤال باکتری استرپتوکوکوس نومونیاست.
گزینه ۱: منظور گزینه موش است. در موش که موجودی یوکاریوت است رونویسی همزمان با ترجمه دیده نمی‌شود.
گزینه ۲: اولین آمینواسید که رمز می‌شود طبق شکل صفحه ۲۷ به انتهای آمینی نزدیک‌تر است.
گزینه ۳: مطابق شکل رناتنی که به رنابسپاراز نزدیک‌تر است پروتئین طولیل‌تری ساخته است.
گزینه ۴: صحیح است. آمینواسیدها به زیرواحد بزرگتر رناتن نزدیک‌تر هستند.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۱۳، ۲۷ و ۲۸)

۱۸- گزینه ۲

(امیر رشیدی)

رنات‌ها از رنای رناتنی (rRNA) و پروتئین تشکیل شده‌اند در یوکاریوت‌ها رونویسی از ژن‌های مؤثر در ساخت رناتن توسط آنزیم‌های رنابسپاراز یک و دو و در پروکاریوت‌ها توسط آنزیم رنابسپاراز پروکاریوتی انجام می‌شود.
این آنزیم‌ها پروتئینی هستند و در ساختار خود پیوند پپتیدی دارند. پیوند پپتیدی بین کربن گروه کربوکسیل و نیتروژن گروه آمین در دو آمینواسید مجاور برقرار می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:
گزینه ۱: این آنزیم‌ها پروتئینی هستند و حلقه قندی و باز آلی نیتروژن‌دار ندارند.
گزینه ۳: در پروکاریوت‌ها هسته وجود ندارد و آنزیم رنابسپاراز پروکاریوتی، رونویسی را در سیتوپلاسم انجام می‌دهد.
گزینه ۴: در پروکاریوت‌ها شبکه آندوپلاسمی زیر وجود ندارد. همچنین در یوکاریوت‌ها، آنزیم رونویسی‌کننده از ژن‌ها، توسط رنات‌های آزاد ساخته می‌شوند.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۲۳ و ۳۱)

۱۹- گزینه ۱»

(امیر رشیدی)

پروتئین‌های موجود در اندامک‌های دوغشایی یعنی راکیزه و کلروپلاست توسط رناتن‌های آزاد در سیتوپلاسم و رناتن‌های درون خود آنها بدون کمک شبکه آندوپلاسمی و دستگاه گلژی ساخته می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۲»: پروتئین‌های غشایی حین ساخته شدن از ابتدای رشته پلی‌پپتیدی یعنی سرآمینی خود به شبکه آندوپلاسمی وارد می‌شوند. (نه سر کربوکسیل!)

گزینه «۳»: پروتئین‌های ترشحی قبل از خروج از یاخته ابتدا به کیسه‌ای از دستگاه گلژی وارد می‌شوند که از غشای یاخته دورتر است. (نه نزدیک‌تر!)

گزینه «۴»: برخی از پروتئین‌های غیرترشحی به کمک شبکه آندوپلاسمی و دستگاه گلژی ساخته می‌شوند مانند آنزیم‌های کافنده تن (لیزوزوم) و برخی توسط رناتن‌های آزاد و برخی دیگر توسط رناتن‌های میتوکندری و کلروپلاست ساخته می‌شوند.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه ۳۱)

۲۰- گزینه ۱»

(سراسری داغش کشور ۱۳۹۳)

موارد ج و د صحیح هستند.

بررسی موارد:

الف) با توجه به شکل ۴ فصل ۲ کتاب زیست ۳، گاهی اینترون از اگزون مجاورش بزرگ‌تر است.

ب) با توجه به شکل ۸ فصل ۲ کتاب زیست ۳، نوکلئوتیدهای ابتدا و انتهای رنای ناقل با هم پیوند هیدروژنی ندارند.

ج) با توجه به متفاوت بودن قندها و تعداد فسفات در نوکلئوتیدهای آدنین دار، این مولکول‌ها می‌توانند جرم‌ها و نقش‌های متفاوتی داشته باشند (مانند ATP و ADP).

د) آمینواسید خارج شده از جایگاه P رناتن، از سمت گروه کربوکسیل خود با گروه آمین آمینواسید موجود در جایگاه A پیوند پپتیدی برقرار می‌کنند.

(پیران اطلاعات در یافته) (زیست‌شناسی ۳، صفحه‌های ۸، ۲۵ تا ۲۹)

زیست‌شناسی پایه

۲۱- گزینه ۲»

(رضا مسلم‌زاده)

منظور سؤال دوزیستان است.

توجه کنید با اینکه دیواره بین دو بطن خزندگان عموماً ناقص است اما طبق متن کتاب خون روشن و تیره آن‌ها ترکیب نمی‌شود.

در قلب دوزیستان بالغ تنها یک بطن وجود دارد و دو دهلیز راست و چپ با بطن ارتباط دارند و خون را به بطن وارد می‌کنند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در دوزیستان بالغ، قلب به صورت دو تلمبه عمل می‌کند، یک تلمبه با فشار کمتر برای تبادلات گازی و تلمبه دیگر با فشار بیشتر برای گردش عمومی فعالیت می‌کند.

گزینه «۳»: با توجه به شکل ۲۵ صفحه ۶۷ کتاب درسی محل دو شاخه شدن بلافاصله بعد از خروج از قلب نیست. همچنین یک شاخه خون را به سمت شش‌ها و پوست و دیگری به سایر اندام‌ها خونرسانی می‌کند.

گزینه «۴»: دهلیز راست دارای خون تیره و دهلیز چپ دارای خون روشن است، این دو خون وقتی وارد بطن می‌شوند با هم دیگه مخلوط می‌شوند. پس خون درون بطن حدواسطی بین این دو نوع خون است.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی ۱، صفحه‌های ۶۶ و ۶۷)

۲۲- گزینه ۱»

(افشین مومری)

در بسیاری از تک یاخته‌ای‌ها تنظیم اسمزی بین محیط و یاخته از طریق انتشار و بدون مصرف انرژی انجام می‌شود.

گزینه «۲»: نادرست: در بیشتر بی‌مهرگان ساختار مشخص برای دفع وجود دارد که یکی از این ساختارها نفیدی است.

گزینه «۳»: نادرست: این ویژگی برای ماهی آب شور است نه شیرین.

گزینه «۴»: نادرست: طبق تصویر صفحه ۷۶ کتاب همه لوله‌ها مرتبط به هم نیستند و از یک مجرا به روده وارد نمی‌شوند.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست‌شناسی ۱، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۲۳- گزینه ۳»

(سیرعلی خاتمی)

به دنبال آسیب در دیواره رگ‌های خونی، بسته به محدود یا وسیع بودن آسیب، وقایع متفاوتی ممکن است رخ دهد. چنانچه آسیب‌دیدگی وسیع باشد؛ لخته تشکیل می‌شود. در جریان تشکیل لخته، با آزاد شدن آنزیم پروترومبیناز از بافت و گردهای آسیب‌دیده، پروتئین محلول پروترومبین به ترومبین تبدیل می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در جریان تشکیل لخته، پروتئین پروترومبین، تحت تأثیر آنزیم پروترومبیناز به ترومبین تبدیل می‌شود. ترومبین نیز خاصیت آنژیومی دارد و می‌تواند با اثر بر روی پروتئین فیبرینوژن، آن را به فیبرین تبدیل کند.

گزینه «۲»: چنانچه آسیب وارد شده به دیواره رگ، محدود باشد؛ درپوش تشکیل می‌شود. این ساختار، به دنبال به هم چسبیدن قطعات یاخته‌ای پر از دانه (گردها) ایجاد می‌شود.

گزینه «۴»: به منظور ایجاد لخته در بدن، ویتامین K و یون کلسیم نیاز است. ویتامین K نوعی ماده آلی و یون کلسیم نیز نوعی ماده معدنی موجود در خوناب محسوب می‌شود که غلظت‌شان در جریان تشکیل لخته، تغییر می‌یابد.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی ۱، صفحه ۶۴)

۲۴- گزینه ۳»

(مژدا شکوری)

گزینه «۱»: نادرست، طبق شکل سلول مکعبی تک لایه پیچ‌خورده نزدیک در صفحه ۷۴ کتاب چین‌خوردگی غشا مجاور هسته وجود دارد البته ریز پرز نیست.

گزینه «۲»: نادرست، در امتداد لایه بیرونی دیواره بومن که سنگفرشی تک‌لایه است یاخته‌های مکعبی ریزپرذاردار لوله پیچ‌خورده نزدیک قرار دارد.

گزینه «۳»: درست، بازجذب و ترشح خلاف یکدیگر انجام می‌شوند و در بخش قشری و هرم لوب کلیه انجام می‌شوند.

گزینه «۴»: نادرست، دقت کنید هر لوب کلیه فقط یک هرم دارد.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست‌شناسی ۱، صفحه‌های ۷۱ تا ۷۴)

۲۵- گزینه ۴»

(پویا کروانی)

از بین جانوران مطرح شده در کتاب درسی برخی خزندگان، پرندگان و ماهیان غضروفی آب شور دارای نوعی غده خاص برای دفع نمک اضافی هستند. این جانوران در قلب خود بطنی دارند که سبب رسیدن خون به تمام اندام‌های بدن می‌شود (در ماهی این وظیفه برعهده تنها بطن قلب و در پرندگان و خزندگان برعهده بطن چپ است)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ماهی‌های غضروفی آب شور نمک را به روده می‌ریزند اما در پرندگان و خزندگان این نمک از طریق مجرای به نزدیکی چشم یا زبان تخلیه می‌شود.

گزینه «۲»: این نوع ساز و کار در سامانه گردش مضاعف به وجود می‌آید که در ماهی‌ها دیده نمی‌شود.

گزینه «۳»: این توانایی در دوزیستان دیده می‌شود!

(ترکیبی) (زیست‌شناسی ۱، صفحه‌های ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۷۶ و ۷۷)

۲۶- گزینه ۳»

(رضا مسلم‌زاده)

اریتروپویتین باعث افزایش سرعت تقسیم یاخته‌های بنیادی مغز استخوان می‌شود نه گویچه‌های قرمز! گویچه‌های قرمز توانایی تقسیم ندارند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: کمبود فولیک‌اسید باعث می‌شود یاخته‌ها در مغز استخوان تکثیر نشوند و تعداد گویچه‌های قرمز کاهش یابد.

گزینه «۲»: آهن آزاد شده در فرایند تخریب گلبول‌های قرمز در کبد و طحال، ساخت دوباره گویچه‌های قرمز در مغز استخوان مورد استفاده قرار می‌گیرد. طحال برخلاف کبد اندام لنفی است.

گزینه «۴»: اریتروپویتین توسط گروه ویژه‌ای از یاخته‌های کلیه و کبد به درون خون ترشح می‌شود. کبد مویرگ‌های ناپیوسته دارد.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی ۱، صفحه‌های ۵۷، ۶۲ و ۶۳)

۲۷- گزینه «۴»

(ممد مراد قی کمالپالی)

الف) در ملخ خون و سیاهرگ وجود ندارد.

ب) در ماهی در بخش شکمی قلب قابل مشاهده است. هم چنین قلب کرم خاکی در بخش ابتدای بدن آن دیده می شود.

ج) در ملخ مویرگ دیده نمی شود.

(کر درش مواد در برن) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۶۵ و ۶۶)

۲۸- گزینه «۱»

(افشین ممدری)

گزینه «۱» صحیح است. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۲»: نادرست: سرخرگ در مجاور بخش صعودی است نه نزولی.

گزینه «۳»: نادرست: شبکه مویرگی دوم ترشح دارد نه تراوش.

گزینه «۴»: نادرست: یک انتشاع و ابران به سمت لوله های پیچ خورده امتداد می یابد. (تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۷۲، ۷۳ و ۷۴)

۲۹- گزینه «۱»

(ممد رضا فیض آباری)

فقط مورد آخر صحیح است. بررسی همه موارد:

مورد اول: ساده ترین دستگاه گردش مواد در اسفنج ها دیده می شود. اسفنج ها می توانند یک یا چند حفره مرکزی داشته باشند. اگر چه تنوع یاخته های سازنده در سطح داخلی بدن آنها از سطح خارجی بیشتر است.

مورد دوم: ساده ترین سامانه گردش بسته در کرم خاکی دیده می شود. بدن کرم خاکی یکپارچه بندبند نیست و در قسمتی سطح صاف و فاقد چین خوردگی دارد. اگر چه بدن این جانور، قطر نابری در دو انتهای خود دارد.

مورد سوم: ساده ترین سامانه گردش بسته در مهره داران در ماهی ها دیده می شود. در ماهی ها تعداد باله های بیشتری در سطح شکمی مشاهده می شود.

مورد چهارم: ساده ترین سامانه گردش خون مضاعف در دوزیستان دیده می شود. در این جانداران هر دو نوع خون قلب به حفره بطن وارد می شوند و همچنین افزایش حجم مثانه به هنگام خشکی یکی از راهکارهای آنها به هنگام کمبود آب در جهت حفظ هومئوستازی است.

(تربیتی) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۶۵ و ۶۶ و ۷۷)

۳۰- گزینه «۳»

(سمر ناز سینی)

مطابق با صورت سؤال مونوسیت، لنفوسیت و گویچه قرمز را باید در نظر بگیریم.

اریتروپوئیتین از کبد و کلیه ترشح می شود که هیچ کدام جز اندام های لنفی نمی باشند.

گزینه «۱»: به طور مثال گلبول قرمز موجود در خون دنا ندارد.

گزینه «۲»: در انسان و بسیاری از پستانداران گلبول قرمز هسته و بسیاری از اندام های خود را از دست می دهد. بنابراین راکیزه در آنها وجود ندارد.

گزینه «۴»: لنفوسیت ها می توانند در اندام های دیگری به جز اندام های لنفی تولید شوند. برای مثال تقسیم سلول های خاخره هنگام برخورد با عامل بیماری زا.

(کر درش مواد در برن) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۹۱ تا ۹۳)

۳۱- گزینه «۴»

(رضا آرمش اصل)

وقتی فرد در شرایط فشار روانی قرار می گیرد. ترشح بعضی هورمون ها از غدد درون ریز مثل فوق کلیه، افزایش می یابد. این هورمون ها با اثر بر قلب، ضربان قلب و فشار خون را افزایش می دهند. افزایش ضربان قلب موجب افزایش فشار خون و این افزایش موجب افزایش فشار تراوشی و نشد مواد از مویرگ های خونی می شود و در این شرایط، جریان لنف در مجاری لنفی افزایش می یابد. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: گیرنده های حساس به فشار، گیرنده های حساس به کمبود اکسیژن و گیرنده های حساس به افزایش کربن دی اکسید و یون هیدروژن پس از تحریک، به مراکز عصبی پیام می فرستند تا فشار سرخرگی در حد طبیعی حفظ و نیازهای بدن در شرایط خاص تأمین شود.

بنابراین این گیرنده ها در تغییر فشار خون سرخرگی (نیروی وارد شده از سمت خون به دیواره سرخرگ) نقش دارند.

گزینه «۲»: افزایش کربن دی اکسید از طریق کاهش مقاومت در دیواره سرخرگ های کوچک باعث گشاد شدن سرخرگ های کوچک و افزایش میزان جریان خون در آنها می شود.

گزینه «۳»: یکی از ساز و کارهای این تنظیم توسط دستگاه عصبی خودمختار انجام می شود. مرکز هماهنگی این اعصاب در بصل النخاع و پل مغزی و در نزدیکی مرکز

تنظیم تنفس قرار دارد و همکاری یاخته های عصبی این مراکز، از طریق افزایش و کاهش فعالیت قلب، نیاز بدن به مواد مغذی و اکسیژن را در شرایط خاص به خوبی تأمین می کند.

(کر درش مواد در برن) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۵۹ و ۶۰)

۳۲- گزینه «۴»

(رضا مسلم زاده)

در طی تشریح، با یک برش طولی در سطح محدب کلیه آن را با می کنیم. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: میزانای در سطح پایین تری نسبت به سرخرگ و سیاهرگ کلیه قرار دارد.

گزینه «۲»: روشن ترین بخش کلیه گوسفند و انسان لگنچه است. لگنچه ادرار تولید نمی کند بلکه ادرار به آن وارد می شود.

گزینه «۳»: بزرگ سیاهرگ زیرین نسبت به سرخرگ آئورت به کلیه راست نزدیک تر است.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست شناسی ۱، صفحه ۷۱)

۳۳- گزینه «۲»

(سیرعلی فاطمی)

مراحل باز جذب و ترشح، دو مرحله از فرآیند تشکیل ادرار می باشند که در طی آنها، جابه جایی مواد بیشتر با مصرف انرژی زیستی صورت می گیرد. در فرآیند باز جذب، مواد به طور حتم از غشای یاخته های پوششی سنگفرشی دیواره مویرگ های خونی عبور می کنند؛ چرا که بایستی به جریان خون بازگردند ولی در فرآیند ترشح، مواد ممکن است از یاخته های دیواره گردیده ها به درون گردیده ها وارد شوند؛ در این حالت عبور مواد از غشای یاخته های پوششی سنگفرشی مشاهده نمی شود. بنابراین، این ویژگی تنها مربوط به مرحله باز جذب می باشد. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: هر دو فرآیند باز جذب و ترشح در هنگام اسیدی شدن خون، در بازگشت pH خون به محدوده طبیعی اثر گذار می باشند. در هنگام اسیدی شدن خون، میزان باز جذب یون بی کربنات افزایش و میزان ترشح یون هیدروژن نیز افزایش پیدا می کند. بنابراین این ویژگی مربوط به هر دو فرآیند باز جذب و ترشح می باشد.

گزینه «۲»: در دیواره لوله پیچ خورده نزدیک، یاخته های مکعبی ریز پرزدار مشاهده می شود؛ می دانیم که ریز پرزها، چین خوردگی های میکروسکوپی غشا می باشند؛ هر دو فرآیند ترشح و باز جذب می تواند در لوله پیچ خورده نزدیک انجام گیرند؛ تنها در این بخش، میزان باز جذب بیشتر است.

گزینه «۴»: فشار خون، نیروی وارد شده به دیواره رگ توسط خون می باشد. از میان مراحل تشکیل ادرار، مرحله تراوش مستقیماً به میزان فشار خون وابستگی دارد و به دنبال تغییر آن، بروز این مرحله مختل می شود.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۷۳ و ۷۴)

۳۴- گزینه «۱»

(امیر حسین ممی نیا)

صورت سؤال می تواند به عنوان مثال در مورد رگ های جابه جا کننده خون باشد.

گزینه «۱»: در لایه پوششی (تنها لایه مویرگ ها) در غشای پایه رشته های پروتئینی وجود دارد. لایه ماهیچه ای حاوی رشته های کشسان و لایه پیوندی خارجی نیز حاوی رشته های پروتئینی است.

گزینه «۲»: نازک ترین رگ خونی مویرگ است که طبق شکل ۱۲ صفحه ۵۷ در مویرگ های ناپيوسته یاخته های پوششی با فاصله زیاد کنار یکدیگر قرار گرفته اند.

گزینه «۳»: سیاهرگ هایی که در زیر قلب قرار دارند (مثل سیاهرگ های دست و پا) دارای دریچه لانه کبوتری هستند و سیاهرگ های موجود در گردن فاقد دریچه هستند. گزینه «۴»: فشار خون در سرخرگ ها حفظ می شود و بالاتر است. هر چه از قلب دور می شویم از مقدار همه بافت های تشکیل دهنده سرخرگ کاسته می شود به علت کاهش قطر سرخرگ. اما نسبت ماهیچه صاف به بافت پیوندی افزایش پیدا می کند.

(کر درش مواد در برن) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۵۵، ۵۶ و ۵۷)

۳۵- گزینه «۱»

(سمر ناز سینی)

طبق متن کتاب درسی در انسان سالم ترکیب شیمیایی مایع اطراف سلول ها حدوداً ثابت است.

گزینه «۲»: کلیه راست به دلیل موقعیت قرارگیری کبد پایین تر بوده بنابراین تنها با دنده ۱۲ حفاظت می شود. کلیه چپ توسط دنده ۱۱ و ۱۲ حفاظت می شود.

گزینه «۳»: توجه کنید طبق کتاب درسی هر کلیه از حدود یک میلیون گردیزه تشکیل شده است.

گزینه «۴»: طبق شکل ۳ فصل ۵ زیست دهم این مورد غلط است.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست شناسی ۱، صفحه های ۶۹ تا ۷۲)

۳۶- گزینه ۳

(ممد رضا فیض آبادی)

مطابق شکل ۵ صفحه ۷۲ کتاب درسی زیست ۱، ماده‌ای که از لوله پیچ خورده دور به خون بازجذب می‌شود، به طور حتم در ادامه مسیر خون در مجاورت لوله هنله قرار می‌گیرد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ماده‌ای که از خون به لوله پیچ خورده نزدیک ترشح می‌شود، درون نفرون ابتدا از بخش نزولی و سپس از بخش صعودی هنله عبور می‌کند.

گزینه «۲»: ماده‌ای که از خون به لوله هنله ترشح می‌شود، می‌تواند از مجاورت لوله پیچ خورده نزدیک و دور عبور کرده باشد و یا می‌تواند مستقیماً از رگی که از وایران منشعب شده است به سمت لوله هنله آمده باشد.

گزینه «۴»: ماده‌ای که در لوله هنله به خون بازجذب می‌شود، به طور حتم از لوله پیچ خورده نزدیک عبور کرده است و نه لوله پیچ خورده دور.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۷۲ و ۷۴)

۳۷- گزینه ۴

(ممد رضا فیض آبادی)

منظور صورت سؤال، کرم خاکی و حشرات است.

مطابق شکل ۲۳ صفحه ۶۶ کتاب درسی، مبتنی بر مقایسه سامانه گردش باز و بسته در کرم خاکی و ملخ، در هر دوی این جانداران مایع موثر در گردش مواد (چه خون چه همولنف)، با دریچه‌هایی در مسیر گردش مواد روبه‌رو هستند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: در کرم خاکی برخلاف ملخ، دریچه‌های موجود در قلب، هم جهت باز می‌شوند.

گزینه «۲»: در ملخ برخلاف کرم خاکی، دستگاه گردش مواد، نقشی در انتقال گازهای تنفسی ندارد.

گزینه «۳»: ملخ منفذی اختصاصی که برای دفع و تنظیم اسمزی به بیرون باز می‌شود ندارد، بلکه دفع و تنظیم اسمزی به کمک دستگاه گوارش انجام می‌شود.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۶۵، ۶۶ و ۷۶)

۳۸- گزینه ۳

(ممد رضا فیض آبادی)

گزینه «۳» پاسخ سؤال است. اشاره به کرم خاکی دارد که تنفس پوستی دارد، نه تنفس ششی. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: اشاره به دوزیستان دارد. طبق اطلاعات کتاب در قورباغه بالغ که نوعی دوزیست است تنفس پوستی و ششی وجود دارد و گازها با هوا در محل شش‌ها و پوست مبادله می‌شوند.

گزینه «۲»: اشاره به اسفنج دارد که تبادلات گازی می‌تواند در حفره میانی آن انجام شود.

گزینه «۴»: اشاره به بندپایان دارد. در ملخ که نوعی بندپا است، تنفس نایبسی با لوله‌های منشعب و مرتبط با هم دیده می‌شود.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۴۵، ۴۶، ۴۷ و ۴۸)

۳۹- گزینه ۲

(افشین ممدری)

موارد اول و چهارم با توجه به تصویر صفحه ۶۶ کتاب درسی زیست‌شناسی ۱، صحیح است.

مورد دوم: ماهی یک بطن دارد.

مورد سوم: مخروط سرخرگی خون خود را از بطن دریافت می‌کند.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی، صفحه ۶۶)

۴۰- گزینه ۲

(رضا آرامش اهل)

مورد «الف» نادرست. بیشتر سرخرگ‌های بدن و سیاهرگ‌های ششی خون غنی از اکسیژن را حمل می‌کنند فضای داخلی وسیع و دیواره‌ای با مقاومت کم از ویژگی‌های سیاهرگ‌ها است.

مورد «ب» نادرست: سیاهرگ‌های دست و پا در طول خود دارای دریچه‌های لانه کبوتری هستند. توجه داشته باشید سرخرگ‌ها در برش عرضی، بیشتر گرد دیده می‌شوند. نه سیاهرگ‌ها!

مورد «ج» نادرست: طبق متن و شکل صفحه ۵۵ بنداره مویرگی در ابتدای بعضی مویرگ‌هاست. (نه درون آن‌ها)

مورد «د» نادرست: بیشتر سیاهرگ‌های بدن و سرخرگ‌های ششی حامل خون تیره (خون با کربن دی اکسید زیاد) هستند. سیاهرگ‌ها با داشتن فضای داخلی وسیع و دیواره‌ای با مقاومت کمتر، می‌توانند بیشتر حجم خون را در خود جای دهند.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۵۵ تا ۵۸)

۴۱- گزینه ۳

(ممد مسین پور)

غدد راست‌روده‌ای در ماهی‌های غضروفی وجود دارد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: آبشش‌های سخت‌پوستان در دفع مواد نیتروژن‌دار نقش دارند. لوله‌های مالپیگی ملخ نیز مواد نیتروژن‌دار را با هدف دفع از بدن، به روده تخلیه می‌کنند.

گزینه «۲»: راست روده ملخ در بازجذب آب و یون‌ها نقش دارد. لوله‌های پیچ خورده نفرون‌ها نیز در بازجذب نقش دارند.

گزینه «۴»: غدد نزدیک چشم یا زبان برخی خزندگان و پرندگان در دفع یون‌های نمکی نقش دارند. آبشش‌های سفره ماهی که جزء ماهی‌های آب شور است، نیز در دفع یون‌ها نقش دارند.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۷۶ و ۷۷)

۴۲- گزینه ۳

(ممد صابری کماپالی)

در دیواره سیاهرگ‌ها و سرخرگ‌ها لایه ماهیچه‌ای وجود دارد. البته در مویرگ‌ها نیز ماهیچه دیده می‌شود ولی در ساختار آن وجود ندارد. بررسی همه موارد:

الف: (نادرست) تغییر حجم سرخرگ به دنبال انقباض بطن به صورت موجی در طول آن پیش می‌رود که به صورت نبض احساس می‌شود.

ب: (درست) سرخرگ‌ها معمولاً در قسمت‌های عمقی هستند ولی ممکن است در قسمت‌های سطحی دیده شوند. سیاهرگ‌ها هم می‌توانند در قسمت‌های سطحی دیده شوند.

ج: (درست) در سرخرگ‌ها و سیاهرگ‌ها غشای پایه به صورت کامل دیده می‌شود.

د: (درست) در سرخرگ‌های کوچک این حالت قابل مشاهده است.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۵۵ تا ۵۷)

۴۳- گزینه ۲

(ممد رضا فیض آبادی)

بخش‌های تشکیل‌دهنده خون، خونا و بخش باخته‌های هستند.

هر دو بخش خونا و بخش باخته‌ای، ساختاری متشکل از لیپیدها و پروتئین‌ها دارند. بخش باخته‌ای نقش اصلی را در انعقاد خون دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: محل تولید بی‌کربنات گویچه‌های قرمز است که به بخش باخته‌ای تعلق دارد ولی در یک فرد سالم و بالغ (به صورت سؤال توجه شود)، خونا درصد حجمی بیشتری از خون را تشکیل می‌دهد.

گزینه «۳»: بخش باخته‌ای خون پس از گریزانه کردن خون، در سطح پایین‌تری قرار می‌گیرد ولی این محتویات خونا است که طی فرایند تراوش، وارد کپسول بومن می‌شود.

گزینه «۴»: درصد حجمی خونا در اثر ترشح آلدوسترون از فوق کلیه و درصد حجمی بخش باخته‌ای در اثر ترشح اریتروپوئیتین از کلیه افزایش می‌یابد. هر دوی این اندام‌ها در پشت محوطه شکمی مستقر هستند و هر دوی این بخش‌های خون به تنظیم pH خون کمک می‌کنند.

(گردش مواد در بدن) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۶۱ تا ۶۴)

۴۴- گزینه ۴

(آرزو فلاح)

منظور از اندام مطرح شده در صورت سؤال، کلیه می‌باشد. کلیه‌ها در طرفین ستون مهره قرار دارند که استخوان‌هایی نامنظم داشته و مفصل بین این استخوان‌ها نیز از نوع لغزنده می‌باشد. لگنچه، ساختار قیفی شکل کلیه بوده که از وسط آن، میزنای خارج شده و کلیه را ترک می‌کند. دقت کنید که در شبکه مویرگی کلافاک (گلومرول) واقع شده در درون کپسول بومن، سرخرگ آوران وارد و سرخرگ وایران نیز از آن خارج می‌شود. بنابراین در این شبکه مویرگی، طرف سیاهرگی وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه «۱»: سرخرگ مرتبط با کلیه همانند طحال (مطابق شکل صفحه ۶۰ کتاب درسی دهم)، در سطح بالاتری قرار گرفته و واجد خون روشن می‌باشد.

گزینه «۲»: کلیه، می‌تواند با ترشح هورمون اریتروپوئیتین به جریان خون، به تنظیم تولید گویچه‌های قرمز و در نتیجه میزان هماتوکریت بدن بپردازد.

گزینه «۳»: غده فوق کلیه، نزدیکترین غده به کلیه بوده که می‌تواند با ترشح هورمون‌هایی به تنظیم فشار خون، ضربان قلب، تنظیم آب و ... بپردازد. دقت کنید که بصل‌النخاع (پایین‌ترین بخش مغز) نیز می‌تواند در تنظیم فشارخون و ضربان قلب موثر باشد.

(تربیتی) (زیست‌شناسی، صفحه‌های ۶۰، ۷۰، ۷۲ و ۷۳)

(زیست‌شناسی، صفحه‌های ۳۹، ۴۳ و ۵۹)

۴۵- گزینه ۱»

بررسی همه موارد:

«الف» و «د» صحیح می باشند.

مورد «الف»: درست: انوزینوفیل و بازوفیل دارای دانه های درشت هستند و هر دوی این گویچه های سفید یک هسته دو قسمتی دارند.

مورد «ب» نادرست: انوزینوفیل و نوتروفیل یاخته های خونی سفیدی با دانه های روشن هستند. انوزینوفیل، هسته دو قسمتی و نوتروفیل هسته چند قسمتی دارد.

مورد «ج» نادرست: مونوسیت و لنفوسیت، هسته تکی دارند. مونوسیت ها حاصل تقسیم یاخته بنیادی میلوئیدی و لنفوسیت ها حاصل تقسیم یاخته بنیادی لنفوئیدی است.

مورد «د» درست: لنفوسیت از تقسیم یاخته بنیادی لنفوئیدی حاصل می شود در حالیکه بازوفیل، انوزینوفیل، نوتروفیل و مونوسیت یاخته های خونی سفیدی هستند که از تقسیم یاخته بنیادی میلوئیدی ایجاد می شوند. لنفوسیت ها نسبت به گویچه های سفید دانه دار و مونوسیت ها، اندازه کوچک تری دارند.

(گرددش مواد در بدن) (زیست شناسی، ص ۶۳)

۴۶- گزینه ۲»

(پویا گراوند)

از بین اندام های لنفی، تیموس از دو قسمت نامتقارن و متصل به هم متصل تشکیل شده است. از طرفی لوزه تنها اندام لنفاوی است که فقط به صورت جفت دیده می شود. طبق شکل و متن کتاب در صفحه ۶۰ لوزه ها لنف خود را با عبور دادن از گره های لنفاوی زیادی که در گردن هستند وارد جریان خون می کنند. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: خون سیاهرگی طحال از طریق سیاهرگ باب کبدی وارد بزرگ سیاهرگ زیرین شده و به دهلیز راست می ریزد اما لنف آن از طریق مجرای لنفی چپ به سیاهرگ زیرترقوهای چپ و سپس به بزرگ سیاهرگ زیرین می ریزد. (طبق شکل صفحه ۶۰)

گزینه «۳»: مغز استخوان بالاتنه در سمت راست بدن و لوزه سمت راست می توانند لنفشان را به مجرای لنفی راست (کوچک تر) بریزند. دقت کنید که لنف تیموس به مجرای لنفی چپ ریخته شده که به سیاهرگ متفاوتی نسبت به دو اندام لنفی نام برده شده تخلیه می شود.

گزینه «۴»: طحال، آپاندیس و مغز استخوان از می توان اندام های پایین تر از دیافراگم در نظر گرفت. فاصله تیموس با مجرای لنفی چپ نسبت به هریک از این اندام ها کمتر است.

(گرددش مواد در بدن) (زیست شناسی، ص ۵۹، ۶۰ و ۶۲)

۴۷- گزینه ۳»

(رضا آرمش اصل)

قبل از شبکه مویرگی کبد، سیاهرگ باب کبدی وجود دارد. تنظیم اصلی جریان خون بافت به عهده سرخرگ های کوچک قبل از شبکه مویرگی است که در مورد کبد صدق نمی کند. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: سطح بیرونی مویرگ ها را غشای پایه، احاطه می کند و نوعی صافی برای محدود کردن عبور مولکول های بسیار درشت به وجود می آورد. بنابراین غشای پایه همه مویرگ ها می توانند عبور مولکول های بسیار درشت را محدود کنند اما این عملکرد در مویرگ های منفذ دار به دلیل وجود غشای پایه ضخیم بهتر انجام می شود و مویرگ های ناپیوسته، کمترین محدودیت را ایجاد می کنند.

گزینه «۲»: رگ های لنفی حاوی گویچه های قرمز متصل به اکسیژن نیستند. گزینه «۴»: افزایش فشارخون درون سیاهرگ ها می تواند سرعت بازگشت مایعات از بافت به خون را کاهش و سرعت نشت مواد از مویرگ را افزایش دهد.

(گرددش مواد در بدن) (زیست شناسی، ص ۵۵ تا ۵۹)

۴۸- گزینه ۴»

بررسی گزینه ها:

گزینه «۱» مطابق شکل کتاب، انشعابات هر دو رگ در بخش قشری قرار دارد.

گزینه «۲» سرخرگ کلیه در مجاورت مجرای جمع کننده انشعاب ندارد.

گزینه «۳» مطابق شکل ۱۰ کتاب این گزینه برای هر دو رگ صحیح می باشد.

گزینه «۴» سرخرگ کلیه در نهایت به واسطه سرخرگ آوران موجب ایجاد کلافاک می شود که منفذ دار و واجد غشای پایه ضخیم است.

(تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست شناسی، ص ۷۱ تا ۷۴)

۴۹- گزینه ۳»

(سیدعلی فاطمی)

مطابق با مطالب کتاب درسی، مواد دفعی نیتروژن دار قابل مشاهده در جریان خون عبارتند از: آمونیاک، اوره و اوریک اسید. اوریک اسید، نوعی ماده دفعی نیتروژن دار می باشد که انحلال پذیری زیادی در آب ندارد و می تواند در کلیه ها رسوب کند و سبب ایجاد سنگ کلیه شود. این ماده همچنین ممکن است در مفاصل رسوب کرده و سبب ایجاد التهاب شود. در طی التهاب، تغییراتی رخ می دهد (آزاد شدن هیستامین و ...) که نتیجه آن فراخوانی گویچه های سفید به موضع التهاب می باشد.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: اوره، به دنبال تغییر یافتن آمونیاک درون کبد تولید می شود و مستقیماً از تجزیه بسیاری زیستی تشکیل نشده است.

گزینه «۲»: بخش اعظم مواد دفعی ادرار، آب می باشد که ۹۵ درصد حجم آن را تشکیل داده است؛ بنابراین این مورد در ارتباط با هیچ یک از این مواد صادق نیست.

گزینه «۴»: آمونیاک نوعی ماده بسیار سمی می باشد که سریعاً توسط کبد از خون برداشته شده و به اوره تبدیل می شود، تجمع آن در خون به سرعت به مرگ می انجامد. (تنظیم اسمزی و دفع مواد زائد) (زیست شناسی، ص ۷۵)

۵۰- گزینه ۲»

(شمیرضا فیض آبادی)

گزینه «۱»: ترومبین و فیرین در فرد سالم فعال نیستند و به هنگام آسیب بافتی به وجود می آیند.

گزینه «۲»: ترومبین و فیرین با تغییرات پروتئین اولیه ایجاد می شوند و مستقیماً توسط یاخته ساخته نشده اند.

گزینه «۳»: توجه کنید مطابق کنکور سراسری ۱۴۰۳ - تیرماه، محتویات ریزکیسه جزئی از ساختار ریزکیسه محسوب نمی شود. پس ترومبین و فیرین (که اصلاً ترشح نمی شوند) همانند اریتروپوئین که ترشح می شود، نمی توانند جزئی از ساختار ریزکیسه باشد.

گزینه «۴»: پیپسین و ترومبین می تواند با اثر به پیش ساز نوعی پروتئین، آن را فعال نماید. پیپسین با اثر بر پیپسینوژن و ترومبین با اثر بر فیبرینوژن. اما فیرین نمی تواند با اثر به پیش ساز نوعی پروتئین، آن را فعال نماید.

(گرددش مواد در بدن) (زیست شناسی، ص ۶۱ تا ۶۴)

فیزیک ۳

۵۱- گزینه ۲»

(رضا حسین نژادی)

ابتدا معادله سرعت - زمان متحرک را می نویسیم. دقت کنید، چون متحرک در خلاف جهت محور x حرکت می کند، سرعت اولیه آن منفی است.

$$v_0 = -10 \frac{m}{s}, a = -2 \frac{m}{s^2} \rightarrow v = -4t - 10$$

اکنون سرعت متحرک را در لحظه $t = 5s$ پیدا می کنیم:

$$v_0 = -10 \frac{m}{s} \quad x(m) \quad t = 5s$$

$$v = -4t - 10 \xrightarrow{t=5s} v = (-4 \times 5) - 10 = -30 \frac{m}{s}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه های ۱۵ و ۱۶)

۵۲- گزینه ۳»

(پژمان برربار)

با توجه به رابطه $x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t + x_0$ ، برای نوشتن معادله مکان - زمان به a ،

v_0 و x_0 نیاز داریم. بنابراین، ابتدا a و v_0 را از معادله سرعت - زمان به دست می آوریم:

$$v = at + v_0$$

$$v = -2t + 4 \Rightarrow \begin{cases} a = -2 \frac{m}{s^2} \\ v_0 = 4 \frac{m}{s} \end{cases}$$

اکنون معادله مکان - زمان را می نویسیم:

$$x_0 = 5m, a = -2 \frac{m}{s^2} \rightarrow x = \frac{1}{2}at^2 + v_0t + x_0 \rightarrow x = \frac{1}{2} \times (-2)t^2 + 4t + 5$$

$$\Rightarrow x = -t^2 + 4t + 5$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه ۱۷)

۵۳- گزینه ۱

(پژمان برزبار)

چون شتاب ثابت و v_1 ، v_2 ، x_1 و x_2 معلوم اند، با استفاده از رابطه سرعت - جابه جایی در حرکت با شتاب ثابت (مستقل از زمان) به صورت زیر a را می یابیم:

$$v_2^2 = v_1^2 + 2a\Delta x \quad \frac{\Delta x = x_2 - x_1 = -15 - 10 = -25 \text{ m}}{v_1 = +4 \frac{\text{m}}{\text{s}}, v_2 = -6 \frac{\text{m}}{\text{s}}}$$

$$(-6)^2 = 4^2 + 2a \times (-25) \Rightarrow 36 = 16 - 50a$$

$$\Rightarrow 20 = -50a \Rightarrow a = -0.4 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه ۱۸)

۵۴- گزینه ۴

(مصطفی کیانی)

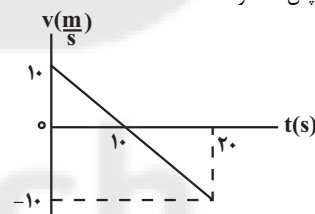
چون $v_0 > 0$ و $a < 0$ است، قطعاً در ابتدا حرکت متحرک کندشونده است. بنابراین، گزینه ۱ و ۲ حذف می شوند. برای آن که مشخص کنیم در تمام بازه زمانی 0 s تا 2.0 s ، حرکت کندشونده بوده، یا این که در بخشی از این بازه، حرکت تندشونده است، لازم است، معادله سرعت - زمان متحرک را بنویسیم و لحظه تغییر جهت، و سرعت آن در لحظه $t = 2.0 \text{ s}$ را بیابیم و سپس نمودار $v - t$ را رسم کنیم. دقت کنید چون شتاب ثابت است، نمودار به صورت خط راست رسم می شود.

$$v_0 = 1.0 \frac{\text{m}}{\text{s}} \quad a = -1 \frac{\text{m}}{\text{s}^2}$$

$$v = at + v_0 \Rightarrow v = -t + 1.0$$

$$\Rightarrow \begin{cases} v = 0 \Rightarrow 0 = -t + 1.0 \Rightarrow t = 1.0 \text{ s} \\ t = 2.0 \text{ s} \Rightarrow v = -2.0 + 1.0 = -1.0 \frac{\text{m}}{\text{s}} \end{cases}$$

نمودار سرعت - زمان نشان می دهد، در بازه زمانی 0 s تا 1.0 s تندی متحرک در حال کاهش و پس از آن در حال افزایش است. بنابراین، در بازه زمانی 0 s تا 2.0 s ، ابتدا حرکت کندشونده و سپس تندشونده است.

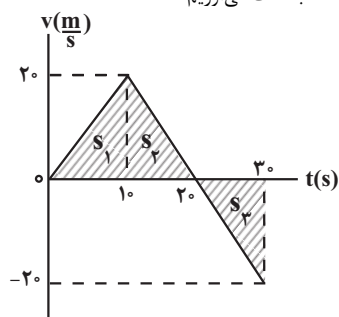

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه های ۱۵ و ۱۶)

۵۵- گزینه ۱

(مصطفی کیانی)

نمودار سرعت - زمان داده شده نشان می دهد، در بازه زمانی 0 s تا 1.0 s شتاب متحرک ثابت و مثبت و حرکت آن تندشونده، بدون سرعت اولیه و در جهت محور x و در بازه زمانی 1.0 s تا 3.0 s شتاب متحرک ثابت و منفی و حرکت آن ابتدا کندشونده در جهت محور x (بازه زمانی 1.0 s تا 2.0 s) و سپس در لحظه $t = 2.0 \text{ s}$ تغییر جهت می دهد و در بازه زمانی 2.0 s تا 3.0 s ، حرکت متحرک تندشونده و در خلاف جهت محور x است. بنابراین، با توجه به این که مساحت سطح بین نمودار $v - t$ و محور t برابر جابه جایی متحرک است، ابتدا مکان متحرک را در لحظه های $t = 1.0 \text{ s}$ ، $t = 2.0 \text{ s}$ و $t = 3.0 \text{ s}$ به دست می آوریم:

$$\Delta x_1 = s_1 = \frac{2.0 \times 1.0}{2} = 1.0 \text{ m}$$

$$x_{t=1.0 \text{ s}} = x_0 + \Delta x_1 \quad \frac{x_0 = -1.0 \text{ m}}{x_{t=1.0 \text{ s}} = -1.0 + 1.0 = 0 \text{ m}}$$

$$\Delta x_2 = s_2 = \frac{2.0 \times (2.0 - 1.0)}{2} = 1.0 \text{ m}$$

$$x_{t=2.0 \text{ s}} = x_{1.0 \text{ s}} + \Delta x_2 \quad \frac{x_{1.0 \text{ s}} = 0 \text{ m}}{x_{t=2.0 \text{ s}} = 0 + 1.0 = 1.0 \text{ m}}$$

$$\Delta x_3 = s_3 = \frac{-2.0 \times (3.0 - 2.0)}{2} = -1.0 \text{ m}$$

$$x_{t=3.0 \text{ s}} = x_{2.0 \text{ s}} + \Delta x_3 \quad \frac{x_{2.0 \text{ s}} = 1.0 \text{ m}}{x_{t=3.0 \text{ s}} = 1.0 - 1.0 = 0 \text{ m}}$$

$$x_{t=3.0 \text{ s}} = 1.0 - 1.0 = 0 \text{ m}$$

با مشخص شدن مکان متحرک در لحظه های ذکر شده، باید نمودار مکان - زمان به گونه ای باشد که در بازه زمانی 0 s تا 1.0 s شیب خط مماس بر نمودار که معرف سرعت است، مثبت و در حال افزایش و در بازه زمانی 1.0 s تا 2.0 s ، شیب خط مماس بر نمودار مثبت و در حال کاهش به طوری که در لحظه $t = 2.0 \text{ s}$ ، شیب خط مماس بر نمودار صفر باشد. در آخر، در بازه زمانی 2.0 s تا 3.0 s شیب خط مماس بر نمودار منفی و در حال افزایش باشد. دقت کنید، در هر بازه زمانی $a > 0$ باشد، تقعر نمودار سهمی شکل مکان - زمان به طرف بالا و اگر $a < 0$ باشد، تقعر نمودار مکان - زمان به طرف پایین خواهد بود. بنابراین، با توجه به توضیحات ذکر شده، نمودار گزینه ۱ درست است.

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه های ۱۹ و ۲۰)

۵۶- گزینه ۱

(مریم شیخ موم)

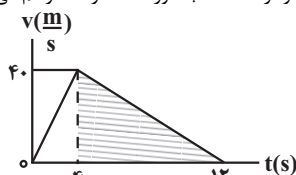
ابتدا نمودار سرعت - زمان را رسم می کنیم. به همین منظور با استفاده از مساحت سطح بین نمودار $a - t$ و محور t که معرف Δv است، سرعت متحرک را در لحظه های $t = 4 \text{ s}$ و $t = 12 \text{ s}$ می یابیم:

$$\Delta v_1 = 1.0 \times 4 = 4.0 \frac{\text{m}}{\text{s}} \quad \Delta v_2 = -5 \times (12 - 4) = -40 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

$$v_{t=4 \text{ s}} = v_0 + \Delta v_1 \quad \frac{v_0 = 0}{v_{t=4 \text{ s}} = 0 + 4.0 = 4.0 \frac{\text{m}}{\text{s}}}$$

$$v_{t=12 \text{ s}} = v_{t=4 \text{ s}} + \Delta v_2 = 4.0 + (-40) = 0$$

اکنون با رسم نمودار سرعت - زمان و استفاده از مساحت سطح بین نمودار $v - t$ و محور t (مثلث رنگ شده) مسافت طی شده را پیدا می کنیم. دقت کنید، در هر مرحله که شتاب ثابت است، نمودار $v - t$ به صورت خط راست رسم می شود.

$$l_{12 \text{ s to } 4 \text{ s}} = \frac{4.0 \times (12 - 4)}{2} = 16 \text{ m}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه ۲۱)

۵۷- گزینه ۳

(رضا کریم)

چون شیب خط مماس بر نمودار در لحظه $t = 6 \text{ s}$ برابر صفر است، سرعت متحرک در این لحظه صفر می باشد. بنابراین، ابتدا با استفاده از معادله جابه جایی - زمان در

اکنون نسبت $\frac{|\Delta x|}{\ell}$ را پیدا می‌کنیم:

$$\ell = 2\ell' + 16 = (2 \times 4) + 16 = 24 \text{ m}$$

$$\frac{|\Delta x|}{\ell} = \frac{16}{24} = \frac{2}{3}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۵، ۶ و ۱۵ تا ۲۰)

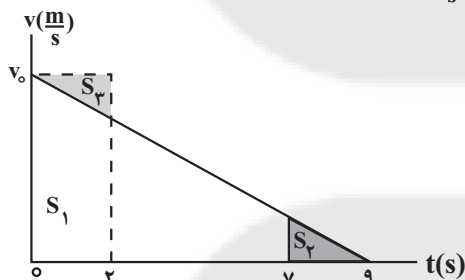
۵۹- گزینه «۱»

(رضا کریم)

با توجه به این که مساحت سطح بین نمودار $v-t$ و محور t برابر جابه‌جایی متحرک است، با فرض این که $v_0 > 0$ و $a < 0$ باشد، نمودار $v-t$ کامیون را از لحظه ترمز تا لحظه توقف ($v=0$) رسم می‌کنیم و با توجه به آن، v_0 را می‌یابیم. چون مجموع جابه‌جایی کامیون در ۲ ثانیه اول (۰s تا ۲s) و ۲ ثانیه آخر حرکت (۲s تا ۹s) برابر ۱۲m است، به صورت زیر v_0 را پیدا می‌کنیم. دقت کنید، مساحت S_2 و S_3 با هم برابر است.

$$S_1 + S_2 = 12 \xrightarrow{S_2=S_3} S_1 + S_3 = 12$$

$$S_1 + S_3 = 12 \xrightarrow{\text{مساحت مستطیل}} 2 \times v_0 \Rightarrow v_0 = 6 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

اکنون بزرگی سرعت متوسط را می‌یابیم. چون شتاب کامیون ثابت است، داریم:

$$v_{av} = \frac{v_{t=9s} + v_0}{2} = \frac{v_{t=9s=0} + v_0}{2} \Rightarrow v_{av} = \frac{0 + 6}{2} = 3 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۵ تا ۲۰)

۶۰- گزینه «۱»

(امیرحسین برادران)

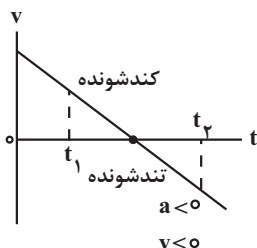
چون در بازه زمانی t_1 تا t_2 تندی متوسط متحرک بزرگتر از بزرگی سرعت متوسط آن است، الزاماً متحرک در این بازه زمانی تغییر جهت داده است. از طرف دیگر، در حرکت با شتاب ثابت، وقتی متحرک تغییر جهت می‌دهد، ابتدا حرکت آن کندشونده و سپس تندشونده خواهد بود. بنابراین، با توجه به این نکته‌ها به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

(الف) نادرست است. در بازه زمانی t_1 تا t_2 ، نوع حرکت ابتدا کندشونده و سپس تندشونده است.

(ب) درست است. در حرکت بر روی خط راست، بعد از لحظه تغییر جهت، نوع حرکت متحرک تندشونده است، بنابراین، بردارهای سرعت و شتاب هم‌جهت‌اند.

(پ) درست است. تا لحظه تغییر جهت (t_1 ثانیه اول را هم شامل می‌شود) نوع حرکت متحرک کندشونده است.

تمام موارد بالا را در نمودار سرعت-زمان شکل زیر می‌بینید، بنابراین، موارد (ب) و (پ) درست‌اند.

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه ۱۹)

حرکت با شتاب ثابت که برای بازه زمانی ۶s تا ۱۵s می‌نویسیم، شتاب حرکت متحرک را می‌یابیم:

$$\Delta x = \frac{1}{2} a t^2 + v_{t=6s} \times t \xrightarrow{\Delta x = -18 = -18 \text{ m}, t = 15 - 6 = 9 \text{ s}, v_{t=6s} = 0}$$

$$-18 = \frac{1}{2} a \times 9 + (0 \times 9) \Rightarrow a = -\frac{4 \text{ m}}{9 \text{ s}^2}$$

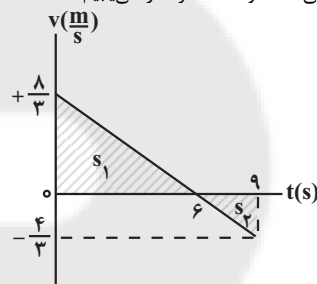
اکنون، با استفاده از معادله سرعت-زمان، سرعت اولیه و سرعت در لحظه $t = 9s$ را پیدا می‌کنیم:

$$v_{t=6s} = 0, a = -\frac{4 \text{ m}}{9 \text{ s}^2} \Rightarrow v = at + v_0 \xrightarrow{t=6s}$$

$$0 = -\frac{4}{9} \times 6 + v_0 \Rightarrow v_0 = \frac{8 \text{ m}}{3 \text{ s}}$$

$$v = at + v_0 \xrightarrow{t=9s} v_{t=9s} = -\frac{4}{9} \times 9 + \frac{8}{3} = -4 + \frac{8}{3} = -\frac{4 \text{ m}}{3 \text{ s}}$$

در این قسمت با رسم نمودار سرعت-زمان و استفاده از مساحت بین نمودار $v-t$ و محور t ، مسافت طی شده توسط متحرک را می‌یابیم:

$$\ell = |S_1| + |S_2| = \left| \frac{1}{2} \times \frac{8}{3} \times 6 \right| + \left| \frac{1}{2} \times \left(-\frac{4}{3} \right) \times (9-6) \right| \Rightarrow \ell = 8 + 2 = 10 \text{ m}$$

در آخر، تندی متوسط برابر است با:

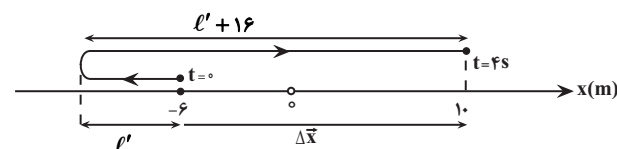
$$s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t} = \frac{10 \text{ m}}{9 \text{ s} - 0 \text{ s}} \Rightarrow s_{av} = \frac{10 \text{ m}}{9 \text{ s}}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۸، ۱۹ و ۲۰)

۵۸- گزینه «۲»

(رضا کریم)

ابتدا با توجه به مسیر حرکت متحرک در شکل زیر، مسافت طی شده و جابه‌جایی آن را در ۴ ثانیه اول (بازه زمانی ۰s تا ۴s)، می‌یابیم:

$$\text{مسافت} = \ell = \ell' + \ell' + 16 = 2\ell' + 16$$

$$\Delta x = x_2 - x_1 = 0 - (-16) = 16 \text{ m}$$

از طرف دیگر داریم:

$$s_{av} - |v_{av}| = 2 \xrightarrow{s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t}, |v_{av}| = \frac{|\Delta x|}{\Delta t}} \frac{\ell}{\Delta t} - \frac{|\Delta x|}{\Delta t} = 2 \xrightarrow{\Delta t = 4 \text{ s}}$$

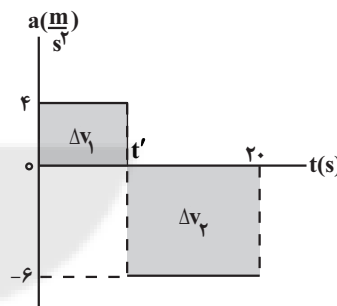
$$\frac{2\ell' + 16}{4} - \frac{16}{4} = 2 \Rightarrow \frac{2\ell' + 16}{4} = 6 \Rightarrow 2\ell' + 16 = 24$$

$$\Rightarrow 2\ell' = 8 \Rightarrow \ell' = 4 \text{ m}$$

۶۱- گزینه «۴»

(امیرمسین برادران)

می‌دانیم مساحت سطح بین نمودار شتاب - زمان و محور زمان برابر تغییر سرعت است. بنابراین، ابتدا با محاسبه Δv و استفاده از رابطه شتاب متوسط، لحظه تغییر اندازه و جهت شتاب (t') را پیدا می‌کنیم:

$$\Delta v = \Delta v_1 + \Delta v_2 = (4 \times t') + (-6 \times (20 - t'))$$

$$\Rightarrow \Delta v = 4t' - 120 + 6t' = 10t' - 120$$

$$a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{a_{av} = -\frac{3}{2} \frac{m}{s^2}}{\Delta t = 20s}$$

$$-\frac{3}{2} = \frac{10t' - 120}{20} \Rightarrow -30 = 10t' - 120$$

$$\Rightarrow 90 = 10t' \Rightarrow t' = 9s$$

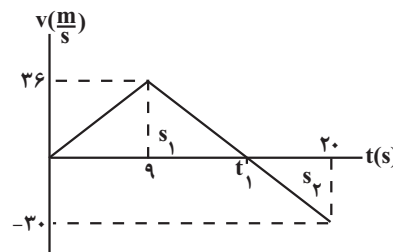
اکنون نمودار سرعت - زمان متحرک را رسم می‌کنیم. به همین منظور، ابتدا سرعت در لحظه $t' = 9s$ و لحظه‌ای را که متحرک تغییر جهت می‌دهد، می‌یابیم:

$$\Delta v_1 = 4t' = 4 \times 9 = 36 \frac{m}{s} \Rightarrow v(t'=9s) = v_0 + \Delta v_1 = 0 + 36 = 36 \frac{m}{s}$$

$$v(t'=9s) = 0 + 36 = 36 \frac{m}{s}$$

$$v(t=20s) = v(t=9s) + \Delta v_2 = 36 + (-6 \times (20 - 9)) = -30 \frac{m}{s}$$

در این مرحله، لحظه t_1 را پیدا می‌کنیم. با استفاده از تشابه مثلث‌های S_1 و S_2 داریم:

$$\frac{36}{20} = \frac{t_1 - 9}{20 - t_1} \Rightarrow \frac{6}{5} = \frac{t_1 - 9}{20 - t_1} \Rightarrow t_1 = 15s$$

در 20 ثانیه اول حرکت، متحرک در بازه زمانی $0s$ تا $15s$ که $v > 0$ است، در جهت مثبت محور x حرکت می‌کند. بنابراین، با استفاده از مساحت سطح زیر نمودار، مسافت طی شده را حساب می‌کنیم:

$$\ell = \Delta x = \frac{36 \times t_1}{2} = \frac{36 \times 15}{2} = 270m$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۸، ۱۹ و ۲۰)

۶۲- گزینه «۴»

(امیرمسین برادران)

ابتدا با استفاده از رابطه سرعت - جابه‌جایی در حرکت با شتاب ثابت (رابطه مستقل از زمان)، شتاب متحرک را پیدا می‌کنیم:

$$v^2 = v_0^2 + 2a(x - x_0) \xrightarrow{x_0=0, x=12m} 36 = 0 + 2a \times (12 - 0) \xrightarrow{v_0=0, v=6 \frac{m}{s}} a = \frac{36}{24} = \frac{3}{2} \frac{m}{s^2}$$

$$\Rightarrow 20 = 24a \Rightarrow a = \frac{20}{24} = \frac{5}{6} \frac{m}{s^2}$$

اکنون با استفاده از رابطه زیر، T را می‌یابیم:

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{\Delta v = 6 - 4 = 2 \frac{m}{s}}{\Delta t = T} = \frac{2}{T} \Rightarrow T = \frac{12}{5} s$$

در آخر، با توجه به این که در حرکت با شتاب ثابت، جابه‌جایی در بازه‌های زمانی مساوی و متوالی T ، تشکیل دنباله عددی با قدر نسبت aT^2 می‌دهد، به صورت زیر، جابه‌جایی در T ثانیه ششم حرکت را پیدا می‌کنیم:

$$\Delta x_n = \Delta x_1 + (n-1)aT^2 \xrightarrow{T=12/5s, n=6} \Delta x_1 = 12m, a = \frac{5}{6} \frac{m}{s^2}$$

$$\Delta x_6 = 12 + (6-1) \times \frac{5}{6} \times \left(\frac{12}{5}\right)^2 = 12 + 24 = 36m$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۷ تا ۱۲ و ۱۸)

۶۳- گزینه «۴»

(مادر شاهرانی)

با توجه به نمودار سرعت - زمان داده شده، چون

$$\Delta t_A = \Delta t_B = t - 0 = t, \Delta v_A = \Delta v_B = 0 - v = -v$$

$$a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t}$$

شتاب متوسط دو متحرک یکسان است. بنابراین،

$$a_{av,A} = a_{av,B} \text{ می‌باشد.}$$

از طرف دیگر، چون مساحت سطح بین نمودار $v-t$ و محور t که معرف جابه‌جایی (در این جا برابر مسافت طی شده است) می‌باشد، برای متحرک A بیشتر از متحرک B

است، لذا، $\ell_A > \ell_B$ می‌باشد؛ بنابراین، طبق رابطه $s_{av} = \frac{\ell}{\Delta t}$ ، تندی متوسط

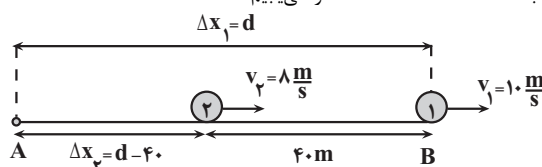
متحرک A بزرگتر از تندی متوسط متحرک B خواهد بود. یعنی $s_{av,A} > s_{av,B}$ است.

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۲ تا ۱۲ و ۲۰)

۶۴- گزینه «۴»

(مادر همشیران)

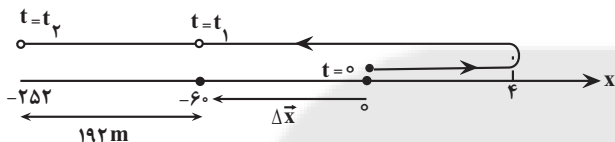
در طول مسیر حرکت به‌طور مداوم فاصله متحرک (۱) از متحرک (۲) بیشتر می‌شود و در لحظه‌ای بیشترین فاصله را از یکدیگر دارند که متحرک (۱) به نقطه B (انتهای مسیر) رسیده باشد. بنابراین، با توجه به شکل زیر، وقتی متحرک (۱) به نقطه B می‌رسد، جابه‌جایی متحرک (۲) برابر $\Delta x_2 = \Delta x_1 - 40m$ خواهد بود. در این حالت، چون سرعت متحرک‌ها ثابت‌اند، ابتدا با استفاده از رابطه مکان - زمان با سرعت ثابت، فاصله نقطه A تا نقطه B را می‌یابیم:

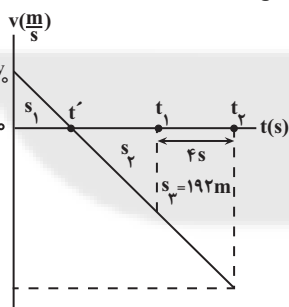
(عطالله شادآباد)

۶۶- گزینه «۱»

چون در بازه زمانی $0s$ تا t_1 اندازه جابه جایی و مسافت یکسان نیست، الزاماً متحرک تغییر جهت داده است. از طرف دیگر، چون بردار جابه جایی $\vec{i}(-60m)$ در خلاف جهت محور x و مسافت طی شده $68m$ است، مطابق شکل زیر، متحرک ابتدا $4m$ در جهت محور x حرکت می کند و سپس تغییر جهت می دهد و در خلاف جهت محور x به مسیر خود ادامه می دهد.

اکنون نمودار سرعت-زمان را رسم و با توجه به آن بردار $\vec{a}$ را می یابیم. با توجه به این که مساحت سطح بین نمودار $v-t$ و محور t برابر جابه جایی متحرک است داریم:

$$\begin{cases} \ell = |S_1| + |S_2| = 68m \\ \Delta x = S_1 - S_2 = -60m \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} S_1 = 4 \\ S_2 = 64 \end{cases}$$

از طرف دیگر از تشابه مثلث های S_1 و S_2 داریم:

$$\frac{S_1}{S_2} = \left(\frac{t'}{t_1 - t'}\right)^2 \Rightarrow \frac{4}{64} = \left(\frac{t'}{t_1 - t'}\right)^2 \Rightarrow \frac{t'}{4} = \frac{t'}{t_1 - t'} \Rightarrow \frac{1}{4} = \frac{t'}{t_1 - t'} \Rightarrow t_1 = 5t'$$

همچنین از تشابه مثلث S_2 با مثلث $S_2 + S_3$ داریم:

$$\frac{S_2}{S_2 + S_3} = \left(\frac{t_1 - t'}{t_2 - t'}\right)^2 \Rightarrow \frac{64}{64 + 192} = \left(\frac{t_1 - t'}{t_2 - t'}\right)^2 \Rightarrow \frac{64}{256} = \left(\frac{t_1 - t'}{t_2 - t'}\right)^2 \Rightarrow \frac{1}{4} = \left(\frac{t_1 - t'}{t_2 - t'}\right)^2 \Rightarrow \frac{1}{2} = \frac{t_1 - t'}{t_2 - t'}$$

در این مرحله با استفاده از مساحت مثلث S_1 ، v_0 را می یابیم:

$$S_1 = \frac{v_0 \times 1}{2} = 4 \Rightarrow v_0 = 8 \frac{m}{s}$$

در آخر شتاب متحرک برابر است با:

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{v_{t=1s} - v_0}{\Delta t} = \frac{0 - 8}{1} = -8 \frac{m}{s^2} \Rightarrow a = (-8 \frac{m}{s^2}) \vec{i}$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه های ۱۵، ۱۶ و ۱۷)

۶۷- گزینه «۴»

ابتدا جابه جایی متحرک را می یابیم:

$$\Delta \vec{x} = \vec{x}_2 - \vec{x}_1 = \frac{\vec{x}_2 - (+75m)\vec{i}}{\vec{x}_1 = (-10m)\vec{i}} \Rightarrow \Delta \vec{x} = (75m)\vec{i} - (-10m)\vec{i} = (+85m)\vec{i}$$

$$\Delta t_1 = \Delta t_2 \Rightarrow \frac{\Delta x_1}{v_1} = \frac{\Delta x_2}{v_2} \Rightarrow \frac{d}{10} = \frac{d - 40}{8} \Rightarrow 10d - 400 = 8d \Rightarrow 2d = 400 \Rightarrow d = 200m$$

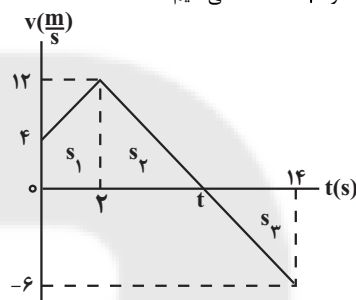
در آخر مدت زمانی که متحرک (۲) فاصله نقطه A تا نقطه B ($d = 200m$) را طی می کند، می یابیم:

$$\Delta x_{AB} = v_2 \Delta t_2 \Rightarrow \frac{\Delta x_{AB} = d = 200m}{v_2 = 8 \frac{m}{s}} \Rightarrow 200 = 8 \Delta t_2 \Rightarrow \Delta t_2 = 25s$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه های ۱۳ و ۱۴)

۶۵- گزینه «۲»

با توجه به شکل زیر، ابتدا لحظه تغییر جهت متحرک را می یابیم. به همین منظور، از تشابه مثلث های S_2 و S_3 استفاده می کنیم.

$$\frac{12}{6} = \frac{t - 2}{14 - t} \Rightarrow 28 - 2t = t - 2 \Rightarrow 30 = 3t \Rightarrow t = 10s$$

اکنون به بررسی هریک از عبارتها می پردازیم:

الف) نادرست است. زیرا، اگر مساحت سطح بین نمودار $v-t$ و محور t تا لحظه تغییر جهت ($t = 10s$) حساب کنیم و با مکان اولیه جمع نماییم، مکان $x = +44m$ به دست می آید.

$$\Delta x = S_1 + S_2 = \left(\frac{4 + 12}{2} \times 2\right) + \left(\frac{12 \times (10 - 2)}{2}\right) = 16 + 48 = 64m$$

$$x_{t=10s} = x_0 + \Delta x \Rightarrow x_{t=10s} = -20 + 64 = 44m$$

ب) درست است. ابتدا Δx و ℓ را می یابیم و سپس اختلاف آنها را پیدا می کنیم:

$$\Delta x = S_1 + S_2 + S_3 = \left(\frac{12 + 4}{2} \times 2\right) + \left(\frac{12 \times 8}{2}\right) + \left(\frac{-6 \times (14 - 10)}{2}\right)$$

$$\Delta x = 16 + 48 - 12 = 52m$$

$$\ell = |S_1| + |S_2| + |S_3| = 16 + 48 + 12 = 76m$$

$$\ell - \Delta x = 76 - 52 = 24m$$

پ) درست است. متحرک در بازه زمانی $0s$ تا $t = 10s$ که $v > 0$ است، در جهت محور x حرکت می کند. بنابراین داریم:

$$a_{av} = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{v_{t=10s} - v_0}{\Delta t} = \frac{-6 - 4}{10 - 0} = -1 \frac{m}{s^2}$$

$$\Rightarrow |a_{av}| = 1 \frac{m}{s^2}$$

ت) نادرست است. در بازه زمانی $(0s$ تا $2s)$ و $(10s$ تا $14s)$ که تندی متحرک در حال افزایش است (در این بازه های زمانی $av > 0$ است) حرکت آن تندشونده می باشد. بنابراین، تا لحظه $t = 12s$ به مدت $\Delta t = (2 - 0) + (12 - 10) = 4s$ حرکت تندشونده خواهد بود.

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه های ۱۳ تا ۱۴)

$$v_C^2 = v_B^2 + 2a(x_C - x_B) \xrightarrow{x_C=0} v_C^2 = 0 + 2a(0 - 36) \\ \Rightarrow v_C^2 = -2a \times 36 \quad (2)$$

از تقسیم رابطه‌های (۱) و (۲) بر یکدیگر داریم:

$$\frac{v_A^2}{v_C^2} = \frac{-2a \times 16}{-2a \times 36} \Rightarrow \frac{v_A^2}{v_C^2} = \frac{16}{36} \Rightarrow \frac{|v_A|}{|v_C|} = \frac{4}{6} = \frac{2}{3}$$

$$\Rightarrow |v_A| = \frac{2}{3} |v_C|$$

از طرف دیگر، تندی اولیه $v_0 = v_A$ و تندی عبور از مبدأ مکان v_C است و

اختلاف اندازه آن‌ها برابر $\frac{5}{3} m$ است. بنابراین داریم:

$$|v_C| - |v_A| = 5 \xrightarrow{|v_A| = \frac{2}{3}|v_C|} |v_C| - \frac{2}{3}|v_C| = 5$$

$$\Rightarrow \frac{|v_C|}{3} = 5 \Rightarrow |v_C| = 15 \frac{m}{s} \xrightarrow{v_C < 0} v_C = -15 \frac{m}{s}$$

$$|v_A| = \frac{2}{3} \times 15 = 10 \frac{m}{s}$$

در آخر، چون شتاب ثابت است، اندازه سرعت متوسط برابر است با:

$$v_{av} = \frac{v_A + v_C}{2} = \frac{10 + (-15)}{2} = -2.5 \frac{m}{s} \Rightarrow |v_{av}| = 2.5 \frac{m}{s}$$

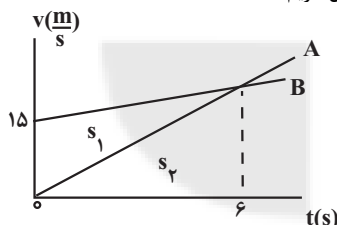
(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۵ تا ۱۷)

۶۹- گزینه «۳»

(مریم شیخ‌ممو)

با توجه به نمودار سرعت - زمان داده شده در لحظه $t = 6s$ ، تندی دو متحرک برابر می‌شود. از طرف دیگر، مساحت سطح بین نمودار $v-t$ و محور t برابر جابه‌جایی متحرک است.

بنابراین، مطابق شکل داریم:

$$\begin{cases} \Delta x_B = s_1 + s_2 \\ \Delta x_A = s_2 \end{cases} \Rightarrow \Delta x_B - \Delta x_A = s_1 + s_2 - s_2 = s_1$$

$$\Rightarrow \Delta x_B - \Delta x_A = s_1 = \frac{15 \times 6}{2} = 45m$$

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۵ تا ۲۶)

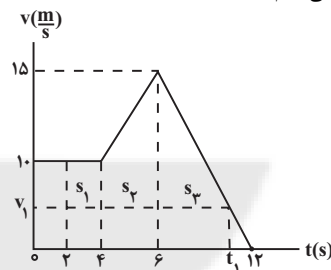
۷۰- گزینه «۲»

(امیرمسین برادران)

در حرکت با شتاب ثابت، اگر جهت حرکت متحرک تغییر کند، بعد از لحظه تغییر جهت، بردارهای سرعت و شتاب متحرک هم‌جهت می‌شوند. دقت کنید، اگر جهت بردارهای سرعت و شتاب متحرک در بازه زمانی t_1 تا t_2 خلاف جهت هم باشند، تا قبل از عبور مجدد متحرک از مکان آن در لحظه t_1 تندی متحرک از تندی آن در لحظه t_1 کمتر است. با توجه به توضیحات داده شده، به بررسی گزینه‌ها می‌پردازیم:

گزینه «۱»: چون $\vec{v}_1$ و $\vec{v}_2$ مثبت‌اند، جهت متحرک در این گزینه ثابت است و تندی متحرک در بازه زمانی t_1 تا t_2 کاهش یافته است. بنابراین می‌تواند شتاب حرکت متحرک در این بازه زمانی ثابت باشد. (با استفاده از رابطه سرعت - جابه‌جایی می‌توانید شتاب حرکت متحرک را به‌دست آورید.)

با توجه به این که مساحت سطح بین نمودار $v-t$ و محور t برابر جابه‌جایی متحرک است، باید مجموع مساحت‌های s_1 ، s_2 و s_3 برابر Δx باشد. بنابراین، در این حالت، شتاب متحرک در بازه زمانی $6s$ تا $12s$ را می‌یابیم و سپس، سرعت در لحظه t_1 را حساب می‌کنیم.

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{0 - 15}{12 - 6} = -\frac{5}{2} \frac{m}{s^2}$$

$$v = at + v_0 \xrightarrow{v_0 = v_{t=6s} = 15 \frac{m}{s}} \xrightarrow{t=t_1-6}$$

$$v_1 = -\frac{5}{2}(t_1 - 6) + 15 = -2.5t_1 + 30$$

اکنون مساحت s_3 را می‌یابیم:

$$\Delta x = s_1 + s_2 + s_3 \xrightarrow{\Delta x = 45m}$$

$$45 = (10 \times (4 - 2)) + (\frac{10+15}{2} \times (6 - 4)) + s_3 \Rightarrow 45 = 20 + 25 + s_3$$

$$\Rightarrow s_3 = 0m$$

در آخر با استفاده از مساحت s_3 (مساحت ذوزنقه)، لحظه t_1 را پیدا می‌کنیم:

$$s_3 = \frac{15 + v_1}{2} \times (t_1 - 6) \xrightarrow{s_3 = 0m} \xrightarrow{v_1 = -2.5t_1 + 30}$$

$$0 = \frac{15 - 2.5t_1 + 30}{2} \times (t_1 - 6) \Rightarrow 0 = (45 - 2.5t_1)(t_1 - 6)$$

$$\Rightarrow 0 = 45t_1 - 270 - 2.5t_1^2 + 15t_1 \Rightarrow 2.5t_1^2 - 60t_1 + 270 = 0$$

$$\Rightarrow t_1^2 - 24t_1 + 108 = 0 \Rightarrow (t_1 - 10)(t_1 - 14) = 0 \Rightarrow t_1 = 10s, t_1 = 14s$$

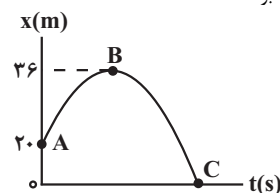
$t_1 = 14s$ بزرگتر از $t = 12s$ است و قابل قبول نیست.

(حرکت بر خط راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۵ تا ۲۱)

۶۸- گزینه «۴»

(مسین الهی)

با توجه به شکل زیر و با توجه به این که شتاب ثابت است، یک‌بار رابطه سرعت - مکان برای دو نقطه A و B و بار دیگر برای دو نقطه B و C می‌نویسیم و رابطه‌ای بین v_A و v_C به‌دست می‌آوریم. دقت کنید، چون شیب خط مماس بر نمودار مکان - زمان در نقطه B که معرف سرعت متحرک است، برابر صفر می‌باشد، سرعت متحرک در این رابطه صفر خواهد بود.

$$v_B^2 = v_A^2 + 2a(x_B - x_A) \xrightarrow{x_B=36m, v_B=0} \xrightarrow{x_A=20m}$$

$$0 = v_A^2 + 2a \times (36 - 20) \Rightarrow v_A^2 = -2a \times 16 \quad (1)$$

۷۲- گزینه «۴»

(امیرمسین برادران)

مطابق قضیه کار و انرژی جنبشی اگر برابند نیروهای وارد بر جسم مثبت باشد یا جمع جبری کار نیروهای وارد بر جسم مثبت باشد، در این صورت انرژی جنبشی هم افزایش می‌یابد.

$$\Delta K = W_t$$

بررسی گزاره‌ها:

(الف) درست است. جسم در راستای افقی جابه‌جا می‌شود و برابند نیروهای وارد بر جسم برابر صفر است و مطابق رابطه $W = F \cdot d \cdot \cos \theta$ کار آن برابر صفر است و بنابراین انرژی جنبشی جسم ثابت است.

(ب) درست است. مطابق رابطه کار، وقتی زاویه نیرو با بردار جابه‌جایی کوچکتر از 90° درجه باشد در این صورت، کار نیرو مثبت و مطابق قضیه کار و انرژی جنبشی، انرژی جنبشی جسم افزایش می‌یابد.

$$\Delta K = W_t = F_t d \cos \theta \Rightarrow \Delta K > 0 \Rightarrow v_2 > v_1$$

(پ) درست است. مطابق قضیه کار و انرژی جنبشی اگر انرژی جنبشی جسم در حال افزایش باشد، $W_t > 0$ است.

$$\Delta K = W_t \xrightarrow{\Delta K > 0} W_t > 0$$

(کلار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه‌های ۶۱ و ۶۲)

۷۴- گزینه «۳»

(امیرمسین برادران)

مطابق قضیه کار و انرژی جنبشی داریم:

$$\Delta K = W_t = F_t d \cos 37^\circ \Rightarrow K_2 = F d \cos 37^\circ \quad (I)$$

$$K_2 = K \quad (\text{فرض سوال})$$

پس از تغییر زاویه نیروی $\vec{F}$ با راستای قائم مجدداً قضیه کار و انرژی جنبشی را می‌نویسیم: در این حالت زاویه نیروی $\vec{F}$ با راستای افقی 53° می‌شود:

$$\Delta K' = W_t' = F_t' d \cos 53^\circ \Rightarrow K_3 - K_2 = F d \cos 53^\circ$$

$$K_3 - K_2 = F d \cos 53^\circ \quad (II)$$

$$(I), (II) \Rightarrow \frac{K_3 - K_2}{K_2} = \frac{F d \cos 53^\circ}{F d \cos 37^\circ} = \frac{\cos 53^\circ}{\cos 37^\circ} = \frac{4}{5} \Rightarrow \frac{K_3 - K_2}{K_2} = \frac{4}{5} \Rightarrow K_3 = \frac{9}{5} K_2$$

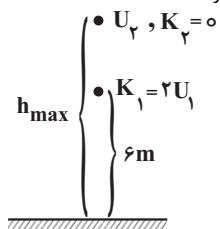
$$\frac{K_3 - K_2}{K_2} = \frac{9}{5} \Rightarrow \frac{K_3}{K_2} = \frac{14}{5} \Rightarrow K_3 = \frac{14}{5} K_2$$

(کلار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۷۵- گزینه «۱»

(رها کریم)

چون مقاومت هوا ناچیز است بنابراین انرژی مکانیکی جسم پایسته می‌ماند. در نقطه اوج انرژی جنبشی گلوله صفر است.

$$E_1 = E_2 \Rightarrow K_1 + U_1 = K_2 + U_2 \Rightarrow \frac{1}{2} m U_1^2 + 6m = \frac{1}{2} m U_2^2 \Rightarrow U_2^2 = U_1^2 + 12 \Rightarrow U_2 = \sqrt{U_1^2 + 12}$$

گزینه «۲»: چون $v_1 < 0$ و $v_2 > 0$ است، جهت حرکت متحرک تغییر کرده است. با توجه به اینکه بردار سرعت متحرک در لحظه t_2 در جهت مثبت محور x است، بنابراین بردار شتاب بایستی در جهت مثبت باشد. از طرفی، چون متحرک هنوز از مکان خود در لحظه t_1 مجدداً عبور نکرده است، لذا باید تندی آن کمتر از $12 \frac{m}{s}$ باشد. بنابراین شتاب متحرک نمی‌تواند ثابت باشد. با استفاده از رابطه سرعت - جابه‌جایی (مستقل از زمان) شتاب حرکت برابر است با:

$$v_2^2 = v_1^2 + 2a(x_2 - x_1) \Rightarrow 15^2 = 12^2 + 2a(x_2 - x_1) \Rightarrow a = \frac{9}{2(x_2 - x_1)}$$

$$225 = 144 + 2a(-20 - (-10)) \Rightarrow 81 = -20a \Rightarrow a = -4.05 \frac{m}{s^2}$$

با توجه به اینکه شتاب منفی است، لذا حرکت متحرک نمی‌تواند با شتاب ثابت باشد. گزینه «۳»: چون علامت بردار سرعت متحرک تغییر کرده است جهت حرکت متحرک نیز، تغییر کرده و شتاب هم جهت بردار سرعت متحرک در لحظه t_2 ، یعنی در جهت منفی است. با توجه به اینکه تندی متحرک کوچکتر از تندی آن قبل از عبور مجدد از مکان آن در لحظه t_1 است لذا شتاب حرکت متحرک می‌تواند ثابت باشد. با استفاده از رابطه سرعت - جابه‌جایی شتاب حرکت را به دست می‌آوریم:

$$v_2^2 = v_1^2 + 2a(x_2 - x_1) \Rightarrow 15^2 = 12^2 + 2a(x_2 - x_1) \Rightarrow a = \frac{9}{2(x_2 - x_1)}$$

$$225 = 144 + 2a(0 - (-4)) \Rightarrow -39 = 8a \Rightarrow a = -4.875 \frac{m}{s^2}$$

گزینه «۴»: با توجه به توضیحات، گزینه «۴» شتاب ثابت است و اندازه آن برابر است با:

$$v_2^2 = v_1^2 + 2a(x_2 - x_1) \Rightarrow 15^2 = 12^2 + 2a(x_2 - x_1) \Rightarrow a = \frac{9}{2(x_2 - x_1)}$$

$$400 = 225 + 2a \times (-15 - (-10)) \Rightarrow 175 = -10a \Rightarrow a = -17.5 \frac{m}{s^2}$$

(هرکت بر فط، راست) (فیزیک ۳، صفحه‌های ۱۵ و ۱۶)

فیزیک ۱

۷۱- گزینه «۲»

(فرزاد رحیمی)

باتوجه به رابطه انرژی جنبشی جسم داریم:

$$\frac{K_2}{K_1} = \frac{m_2}{m_1} \times \left(\frac{v_2}{v_1}\right)^2 = \frac{1}{2} \times (2)^2 = \frac{1}{2} \times 4 = 2$$

$$\rightarrow K_2 = 2K_1 \quad \text{درصد تغییرات} = \frac{\Delta K}{K_1} \times 100\%$$

$$\frac{2K_1 - K_1}{K_1} \times 100\% = 100\%$$

(کلار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه ۵۴)

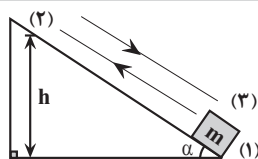
۷۲- گزینه «۱»

(فرزاد رحیمی)

چون جسم روی سطح افقی جابه‌جا شده است، پس مؤلفه افقی نیرو روی آن کار انجام داده است و کار آن برابر است با نیرو $\times$ جابه‌جایی:

$$W = F \cdot d \cdot \cos \theta = 30 \times \frac{60}{100} \times 1 = 18J$$

(کلار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه ۵۵)

$$\sin \alpha = \frac{h}{d} \Rightarrow h = d \sin \alpha \Rightarrow h = 3 / 7 \times \sin \alpha$$

قضیه کار و انرژی را برای مسیر برگشت می نویسیم:

$$W_t = \Delta K \Rightarrow W'_{mg} + W'_{fk} = \frac{1}{2} m (v_2^2 - v_1^2)$$

$$\xrightarrow{v_2=0} mgh - \epsilon m = \frac{1}{2} m (25 - 0) \Rightarrow mgd \sin \alpha = 18 / \Delta m$$

$$\Rightarrow gd \sin \alpha = 18 / 5 \Rightarrow 10 \times 3 / 7 \times \sin \alpha = 18 / 5$$

$$\Rightarrow \sin \alpha = \frac{1}{7} \Rightarrow \alpha = 3^\circ$$

(کار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه های ۵۵، ۵۶ و ۶۱ تا ۷۲)

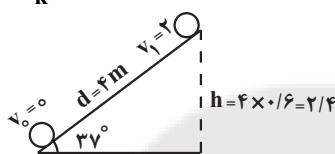
۷۹- گزینه ۲»

(سیر علی میدری)

$$\Delta K = W_t \rightarrow W_t = W_F + W_{mg} + W_{fk}$$

$$\frac{1}{2} \times 2 \times (4 - 0) = 20 \times 4 - 2 \times 10 \times 2 / 4 + f_k \times 4$$

$$-28 = f_k \times 4 \rightarrow f_k = -7N \rightarrow |f_k| = 7N$$

(کار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه های ۶۱ تا ۷۲)

۸۰- گزینه ۱»

(علیرضا باقری)

ابتدا جرم آب مورد نظر محاسبه می کنیم:

$$m = \rho V = 1000 \times \frac{kg}{m^3} \times 200 \times 10^{-6} = 2 \times 10^{-4} kg$$

چون مقاومت هوا وجود ندارد، پس تمامی انرژی پتانسیل گرانشی آب به انرژی جنبشی و سپس به انرژی الکتریکی تبدیل می شود بنابراین:

$$E_{ورودی} = mgh = 2 \times 10^{-4} kg \times 10 \times \frac{m}{s^2} \times 120 m = 24 \times 10^{-4} J$$

طبق رابطه $Ra = \frac{E_{خروجی}}{E_{ورودی}} \times 100$ ، انرژی خروجی را محاسبه می کنیم:

$$90 = \frac{E_{خروجی}}{24 \times 10^{-4}} \times 100 \Rightarrow E_{خروجی} = 216 \times 10^{-6} J$$

طبق رابطه $P_{خروجی} = \frac{E_{خروجی}}{t}$ زمان را محاسبه می کنیم:

$$10 / 8 \times 10^{-6} = \frac{216 \times 10^{-6}}{t} \Rightarrow t = 20 s$$

(کار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه های ۶۵، ۶۶ تا ۷۳)

فیزیک ۲

۸۱- گزینه ۱»

(سراسری تجربی- ۹۸)

می دانیم برای اینکه مشخصات الکتریکی مدار مانند شدت جریان و اختلاف پتانسیل دو سر اجزای مدار، با حضور آمپرسنج و ولتسنج، تغییر نکند باید مقاومت الکتریکی ولتسنج خیلی زیاد و مقاومت الکتریکی آمپرسنج، خیلی ناچیز باشد.

$$\frac{U_2 = mgh_{max}}{U_1 = mgh_1, h_1 = 6m} \rightarrow h_{max} = 3h_1 = 18m$$

(کار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه های ۶۴ تا ۶۷)

(علیرضا باقری)

۷۶- گزینه ۳»

کار کل انجام شده روی قایق ها برابر است با:

$$A \text{ قایق : } W_1 = F_1 d$$

$$B \text{ قایق : } W_2 = F_2 d$$

طبق قضیه کار و انرژی جنبشی، کار کل انجام شده روی جسم برابر تغییرات انرژی جنبشی آن است، بنابراین:

$$(A \text{ قایق}) : W_1 = \Delta K \Rightarrow W_1 = \frac{1}{2} m_1 (v_1^2 - v_0^2) \xrightarrow{v_0=0}$$

$$W_1 = \frac{1}{2} m_1 v_1^2 \Rightarrow F_1 d = \frac{1}{2} m_1 v_1^2$$

$$(B \text{ قایق}) : W_2 = \Delta K \Rightarrow W_2 = \frac{1}{2} m_2 (v_2^2 - v_0^2) \xrightarrow{v_0=0}$$

$$W_2 = \frac{1}{2} m_2 v_2^2 \Rightarrow F_2 d = \frac{1}{2} m_2 v_2^2$$

با تقسیم رابطه ۲ بر رابطه ۱ داریم:

$$\frac{F_2 d}{F_1 d} = \frac{m_2 v_2^2}{m_1 v_1^2} \Rightarrow \frac{F_2}{F_1} = \frac{m_2}{m_1} \times \left(\frac{v_2}{v_1}\right)^2 \Rightarrow \frac{F_2}{F_1} = \frac{m_2}{m_1} \times \frac{9}{1} \Rightarrow \frac{F_2}{F_1} = 9$$

$$\lambda = \frac{m_2}{m_1} \times 9 \Rightarrow \lambda = \frac{m_2}{m_1} \times 9 \Rightarrow \frac{m_1}{m_2} = \frac{9}{\lambda}$$

(کار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه های ۵۵، ۵۶ و ۶۱ تا ۶۳)

۷۷- گزینه ۳»

(امیرمسین برادران)

قضیه کار و انرژی جنبشی را برای گلوله حین بالا رفتن و حین پایین آمدن می نویسیم: اگر فرض کنیم حداکثر ارتفاع گلوله از سطح زمین h باشد داریم:

$$\Delta K = W_t \Rightarrow \frac{W_t = W_{mg} + W_{fd}, K_2 = 0}{W_{mg} = -mgh, W_{fd} = -\lambda mgh} \rightarrow$$

$$0 - K_1 = -mgh - \lambda mgh \Rightarrow K_1 = (1 + \lambda)mgh(I)$$

$$\Delta K' = W_t' \Rightarrow \frac{W_t' = W_{mg}' + W_{fd}', K_2 = 0}{W_{mg}' = mgh, W_{fd}' = -\lambda mgh} \rightarrow$$

$$K_2 = mgh - \lambda mgh = (1 - \lambda)mgh(II)$$

$$I, II \Rightarrow \frac{K_2}{K_1} = \frac{(1 - \lambda)mgh}{(1 + \lambda)mgh} = \frac{1}{11}$$

(کار، انرژی و توان) (فیزیک ۱، صفحه ۵۴ و ۶۳ تا ۶۷)

(علیرضا باقری)

۷۸- گزینه ۱»

قضیه کار و انرژی را برای مسیر رفت و برگشت جسم می نویسیم:

$$W_1 = \Delta K \Rightarrow W_{mg} + W_{fk} = \frac{1}{2} m (v_2^2 - v_1^2)$$

$$\xrightarrow{W_{mg}=0} W_{fk} = \frac{1}{2} m (5^2 - 7^2) \Rightarrow W_{fk} = \frac{1}{2} m (25 - 49)$$

$$\Rightarrow W_{fk} = -12m$$

کار نیروی اصطکاک در مسیر بازگشت نصف این مقدار است یعنی $W_{fk} = -6m$ مسافتی که جسم پیموده است شامل مسیر رفت و برگشت است پس طول پیموده

شده سطح شیبدار (d) برابر است با: $\frac{7}{4} = 3 / 7m$

۸۴- گزینه «۲»

(علی بزرگر)

با استفاده از رابطه زیر داریم:

$$R = \rho \frac{L}{A} \Rightarrow \frac{R_A}{R_B} = \frac{\rho_A}{\rho_B} \times \frac{L_A}{L_B} \times \frac{A_B}{A_A} \quad A = \pi \frac{D^2}{4}$$

$$\frac{R_A}{R_B} = \frac{\rho_A}{\rho_B} \times \frac{L_A}{L_B} \times \left(\frac{D_B}{D_A}\right)^2 \quad \frac{R_B = 4R_A \cdot D_A = 2D_B}{L_A = \frac{1}{2}L_B}$$

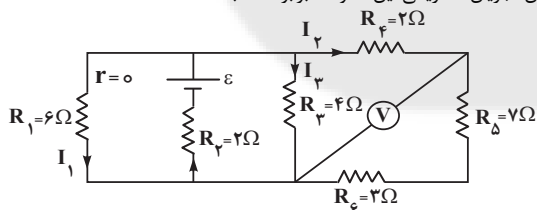
$$\frac{R_A}{4R_A} = \frac{\rho_A}{\rho_B} \times \frac{1}{2} \times \left(\frac{D_B}{2D_B}\right)^2 \Rightarrow \frac{1}{4} = \frac{\rho_A}{\rho_B} \times \frac{1}{2} \times \frac{1}{4} \Rightarrow \frac{\rho_A}{\rho_B} = \frac{9}{2}$$

(پیران الکتریکی و مدارهای پیران مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه‌های ۴۵ و ۴۶)

۸۵- گزینه «۱»

(زهره آقاممدی)

ولت‌سنج، اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت‌های 7Ω و 3Ω را نشان می‌دهد. بنابراین، جریان الکتریکی این مقاومت برابر است با:

$$V = I_3(R_4 + R_5) \quad V = 2/5V \Rightarrow I_3 \times (7 + 3) \Rightarrow I_3 = 0/25A$$

دقت کنید، چون ولت‌سنج آرمانی است، جریانی از آن عبور نمی‌کند و جریان I_3 از هر سه مقاومت R_4 ، R_5 و R_6 عبور می‌کند.

اکنون مقاومت معادل مقاومت‌های R_4 ، R_5 و R_6 را محاسبه می‌کنیم:

$$R_{456} = R_4 + R_5 + R_6 = 2 + 7 + 3 = 12\Omega$$

مقاومت معادل R_{456} با دو مقاومت R_3 و R_1 موازی است، بنابراین اختلاف پتانسیل دو سر آنها با هم برابر است و داریم:

$$V = RI \Rightarrow \begin{cases} R_1 I_1 = I_3 R_{456} \Rightarrow 6I_1 = 0/25 \times 12 \Rightarrow I_1 = 0/5A \\ I_3 R_3 = R_1 I_1 \Rightarrow I_3 \times 4 = 6 \times 0/5 \Rightarrow I_3 = 0/75A \end{cases}$$

در این مرحله جریان عبوری از باتری را که برابر مجموع جریان‌های I_1 ، I_2 و I_3 است، می‌یابیم:

$$I = I_1 + I_2 + I_3 = 0/5 + 0/25 + 0/75 = 1/5A$$

در آخر، چون مقاومت R_2 با باتری به‌طور متوالی بسته شده است، مانند مقاومت باتری در نظر می‌گیریم و ε را پیدا می‌کنیم:

$$V_{\text{باتری}} = \varepsilon - IR_2 \quad V_{\text{باتری}} = V_1 = R_1 I_1 \Rightarrow V_{\text{باتری}} = \varepsilon - IR_2$$

$$R_1 I_1 = \varepsilon - IR_2 \quad \frac{R_1 = 6\Omega, I_1 = 0/5A}{R_2 = 2\Omega, I = 1/5A} \Rightarrow \varepsilon = 6V$$

$$6 \times 0/5 = \varepsilon - 1/5 \times 2 \Rightarrow \varepsilon = 6V$$

(پیران الکتریکی و مدارهای پیران مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه‌های ۵۵ تا ۶۱)

۸۶- گزینه «۲»

(لاطم باتان)

قبل از بستن کلید K ، مقاومت معادل مدار برابر $R_{eq} = 9 + 3 = 12\Omega$ است. در این حالت، توان خروجی باتری که با توان مصرفی مقاومت معادل یکسان است، برابر است با:

$$P_{\text{خروجی}} = \frac{V^2}{R_{eq}} \quad V = \varepsilon - rI = 12 - 0 = 12V \Rightarrow P_{\text{خروجی}} = \frac{12 \times 12}{12} = 12W$$

از طرفی می‌دانیم که آمپرسنج به‌طور متوالی با اجزای مدار قرار می‌گیرد و ولت‌سنج به‌صورت موازی با اجزای مدار بسته می‌شود.

(پیران الکتریکی و مدارهای پیران مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه ۵۷)

۸۲- گزینه «۳»

(پویا ابراهیم‌زاده)

الف) نادرست - با بستن کلید k_1 دو سر لامپ C اتصال کوتاه رخ می‌دهد، در نتیجه از مدار حذف می‌شود.

با حذف مقاومت C مقاومت کل مدار کاهش می‌یابد و جریان کل افزایش می‌یابد از طرفی در اتصال موازی ۲ طرف مدار شاخه پایین دچار کاهش مقاومت شده پس جریان بیشتری دریافت می‌کند، طبق $V = IR$ با ثابت بودن مقاومت B ولی افزایش جریان آن اختلاف پتانسیل آن افزایش می‌یابد.

ب) درست - با بستن کلید k_2 ، R_2 با لامپ D موازی می‌شود و باعث کاهش مقاومت معادل مدار شده و در نتیجه جریان مدار افزایش می‌یابد. با افزایش جریان مدار، اختلاف پتانسیل دو سر باتری کاهش و اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت R_1 افزایش می‌یابد. بنابراین اختلاف پتانسیل دو سر لامپ D کاهش یافته و باعث می‌شود، نور آن کم شود.

$$V_{\text{باتری}} = \varepsilon - Ir \xrightarrow{I \uparrow} V_{\text{باتری}} \downarrow$$

$$V_{R_1} = R_1 I \xrightarrow{I \uparrow} V_{R_1} \uparrow \quad V_{\text{لامپ D}} = \varepsilon - V_{R_1} - V_{\text{لامپ C}} \xrightarrow{V_{R_1} \uparrow} V_{\text{لامپ D}} \downarrow$$

چون اختلاف پتانسیل دو سر لامپ D کاهش می‌یابد، بنا به رابطه $P = \frac{V^2}{R}$ ، توان مصرفی آن کاهش و باعث کاهش نور لامپ D می‌شود.

پ) درست - با کاهش مقاومت R_1 ، براساس رابطه $I = \frac{\varepsilon}{R_{eq}}$ جریان مدار افزایش می‌یابد.

بنابراین براساس رابطه $V = \varepsilon - rI$ ، ولتاژ دو سر باتری کاهش می‌یابد، بنابراین ولتاژ شاخه موازی پایین (شامل لامپ‌های A ، B و C) کاهش می‌یابد. طبق رابطه $V = RI$ برای دو سر لامپ A ، با ثابت ماندن مقاومت (R) و کاهش ولتاژ شاخه، جریان عبوری از شاخه پایین نیز کاهش می‌یابد پس عددی که ولت‌سنج نشان می‌دهد، کاهش می‌یابد.

ت) نادرست - اگر جای ولت‌سنج و آمپرسنج عوض شود، ولت‌سنج که مقاومت آن بسیار زیاد است، در شاخه اصلی قرار می‌گیرد و باعث می‌شود جریان لامپ D قطع شود، در نتیجه لامپ D خاموش می‌شود.

(پیران الکتریکی و مدارهای پیران مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه‌های ۵۵ تا ۶۰)

۸۳- گزینه «۳»

(علی بزرگر)

ابتدا جریانی را که به ازای آن توان خروجی باتری بیشینه می‌گردد، پیدا می‌کنیم. چون به ازای جریان‌های $3A$ و $9A$ ، توان خروجی باتری یکسان است داریم:

$$I = \frac{I_1 + I_2}{2} \quad I_1 = 3A, I_2 = 9A \Rightarrow I = \frac{3 + 9}{2} = 6A$$

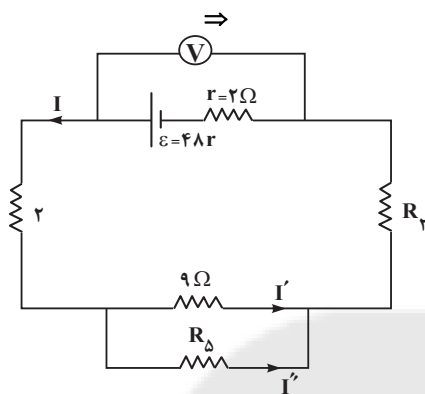
از طرف دیگر، چون در حالت بیشینه توان خروجی $R_{eq} = r$ است داریم:

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \quad \frac{R_{eq} = r = 3\Omega}{I = 6A} \Rightarrow \varepsilon = 36V$$

در آخر داریم:

$$P_{\text{max}} = \frac{\varepsilon^2}{4r} \quad \frac{\varepsilon = 36V}{r = 3\Omega} \Rightarrow P_{\text{max}} = \frac{36 \times 36}{4 \times 3} = 108W$$

(پیران الکتریکی و مدارهای پیران مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه ۵۳)

بنابراین مقاومت معادل برابر است با:

$$R_{eq} = \frac{9R_{\delta}}{9 + R_{\delta}} + 2 + R_{\gamma}$$

با توجه به رابطه اختلاف پتانسیل دو سر باتری داریم:

$$V = \varepsilon - Ir \quad \frac{V = 42V}{r = 2\Omega} \rightarrow 42 = 48 - 2I \Rightarrow I = 3A$$

بنابراین مطابق با رابطه جریان شاخه اصلی می توان نوشت:

$$I = \frac{\varepsilon}{R_{eq} + r} \Rightarrow 3 = \frac{48}{\frac{9R_{\delta}}{9 + R_{\delta}} + 4 + R_{\gamma}} \Rightarrow 12 = \frac{9R_{\delta}}{9 + R_{\delta}} + R_{\gamma} \quad (1)$$

وقتی دو مقاومت به طور موازی هم به هم وصل شوند، نسبت جریان آن ها برابر نسبت وارون مقاومت آن هاست.

در نتیجه داریم:

$$\frac{I'}{I''} = \frac{R_{\delta}}{9}; I = I' + I'' = 3A \Rightarrow I' = \frac{3R_{\delta}}{R_{\delta} + 9} \quad (2)$$

با توجه به رابطه توان مصرفی در مقاومت R_{δ} داریم:

$$P_{\delta} = RI'^2 \quad \frac{P_{\delta} = 20W}{\Rightarrow 20 = 9I'^2} \Rightarrow I' = 2A \quad (3)$$

$$\xrightarrow{(2), (3)} 2 = \frac{3R_{\delta}}{R_{\delta} + 9} \Rightarrow R_{\delta} = 18\Omega \quad (4) \xrightarrow{(1), (4)}$$

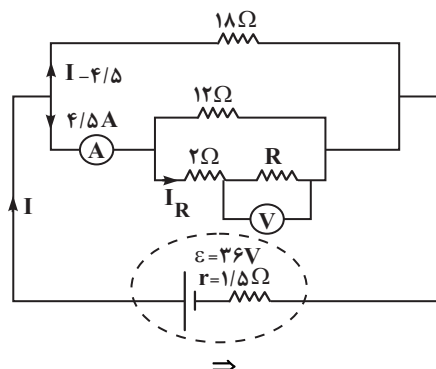
$$12 = \frac{9 \times 18}{27} + R_{\gamma} \Rightarrow R_{\gamma} = 6\Omega$$

(جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه های ۵۵ تا ۶۱)

(مبتنی نگویند)

۸۹- گزینه «۳»

ابتدا شکل ساده شده ای از مدار الکتریکی را رسم می کنیم:

بعد از بستن کلید k مقاومت معادل برابر است با:

$$R'_{eq} = \frac{R_{eq} \times 24}{R_{eq} + 24} = \frac{12 \times 24}{12 + 24} = 8\Omega$$

در این حالت توان خروجی باتری برابر است با:

$$P'_{خروجی} = \frac{V^2}{R'_{eq}} = \frac{12 \times 12}{8} = 18W$$

$$P'_{خروجی} - P_{خروجی} = 18 - 12 = 6W$$

توان خروجی افزایش می یابد.

(جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه های ۵۴ تا ۶۱)

۸۷- گزینه «۲»

(زهره آقامحمدی)

ابتدا شکل ساده شده مدار را رسم می کنیم، چون ولت سنج آرمانی است، مقاومت داخلی آن بسیار بزرگ است و جریانی از شاخه ولت سنج عبور نمی کند.

با افزایش مقاومت R_1 ، بدون توجه به مکان آن در مدار، مقاومت معادل مدار افزایش می یابد، لذا جریان عبوری از باتری و مقاومت R_3 کاهش می یابد، در نتیجه طبق رابطه های زیر، اختلاف پتانسیل دو سر باتری افزایش و اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت R_3 کاهش خواهد یافت.

باتری V افزایش می یابد $\xrightarrow{I \text{ کاهش می یابد}}$ $V_{\text{باتری}} = \varepsilon - Ir$

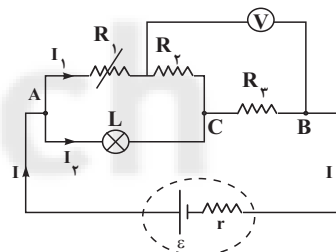
$V_{CB} = V_3 = IR_3 \xrightarrow{I \text{ کاهش می یابد}}$ V_{CB} کاهش می یابد

با کاهش V_{CB} داریم:

$$V_{\text{باتری}} \uparrow = V_{AC} + V_{CB} \downarrow \Rightarrow V_{AC} \uparrow \xrightarrow{V_{AC} = R_L I_2} I_2 \uparrow$$

$$\xrightarrow{I = I_1 + I_2} I \downarrow \xrightarrow{V_2 = R_2 I_1} V_2 \downarrow$$

ولت سنج، مجموع اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت های R_2 و R_3 را نشان می دهد. چون اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت های R_2 و R_3 کاهش می یابد، عدد ولت سنج نیز کاهش می یابد. به علت افزایش جریان در شاخه دارای لامپ افزایش یافته و لامپ روشن تر می شود.

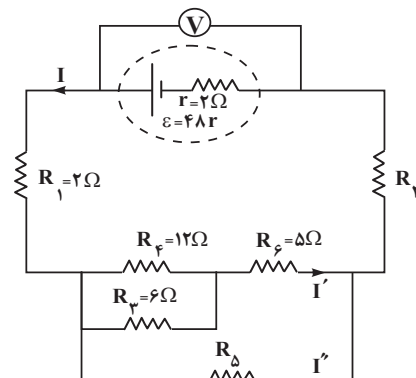

(جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه های ۵۵ تا ۶۱)

۸۸- گزینه «۲»

(مبتنی نگویند)

ابتد مدار را به شکل ساده تر رسم می کنیم تا متوالی یا موازی بودن اجزای مدار را تشخیص دهیم:

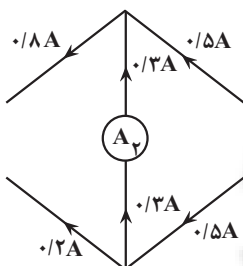

و چون موازی هستند برابند دو مقاومت 5Ω به صورت موازی یک مقاومت $2/5\Omega$ است و باتوجه به توازی آن با مقاومت 10Ω نسبت جریان‌ها عکس نسبت مقاومت‌هاست.

$$\frac{i_1}{i_2} = \frac{R_2}{R_1} = \frac{10}{2/5} = 4$$

جریان ورودی = جریان خروجی

$$i_1 + i_2 = 1A \\ \Rightarrow i_1 = 0/8A \quad i_2 = 0/2A$$

و به دلیل اینکه جریان ورودی از سمت بالا و پایین راست سیم برابر است و اختلاف بالا و پایین چپ سیم $0/6A$ است نتیجه می‌گیریم $0/3$ از آمپر سنج دوم عبور کرده تا این اختلاف را بسازد.

(جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه‌های ۵۵ تا ۶۱)

شیمی ۳

۹۱- گزینه «۴»

(مسین ناصری ثانی)

سديم هیدروکسید و هیدروکلریک‌اسید به ترتیب باز قوی و اسید قوی هستند و به‌طور کامل در آب تفکیک یونی می‌یابند نمک‌های باریم کلرید و آلومینیوم نیترات هر دو در آب محلول بوده و تفکیک یونی می‌شوند.

با توجه به این که رسانایی الکتریکی هر محلول به مقدار و غلظت یون‌های موجود در آن بستگی دارد و با توجه به معادله یونش یا تفکیک یونی هر یک از ترکیب‌های داده شده، مشخص می‌شود که در شرایط یکسان رسانایی الکتریکی محلول $0/2$ مولار آلومینیوم نیترات از بقیه بیشتر است؛ (رسانایی الکتریکی محلول با مقدار و غلظت یون‌های موجود در آن رابطه مستقیم دارد).

ترکیب	معادله یونش یا تفکیک یونی در آب	مجموع غلظت یون‌های حاصل
سديم هیدروکسید	$NaOH(s) \rightarrow Na^+(aq) + OH^-(aq)$	$0/4$
هیدروکلریک‌اسید	$HCl(aq) \rightarrow H^+(aq) + Cl^-(aq)$	$0/4$
باریم کلرید	$BaCl_2(s) \rightarrow Ba^{2+}(aq) + 2Cl^-(aq)$	$0/6$
آلومینیوم نیترات	$Al(NO_3)_3(s) \rightarrow Al^{3+}(aq) + 3NO_3^-(aq)$	$0/8$

(مولکول‌ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸)

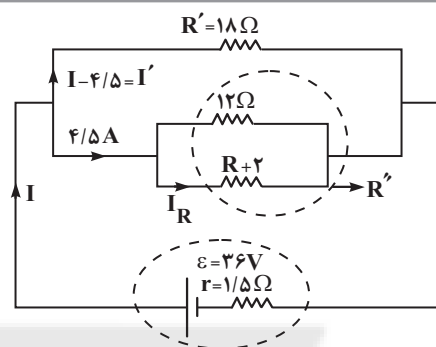
۹۲- گزینه «۲»

(غامر بزرگبر)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: اگر محلول دو اسید، pH برابری داشته باشند می‌توان گفت غلظت $[H^+]$ این دو محلول نیز با هم برابر است. با توجه به اینکه هر دو اسید، تک‌پروتون‌دار هستند می‌توان گفت غلظت یون‌های موجود در آن‌ها نیز مساوی بوده و در نتیجه رسانایی برابری خواهند داشت.

گزینه «۲»: نادرست است. برخی از ترکیبات یونی با اینکه جزو الکترولیت‌های قوی هستند، اما رسانای خوبی برای جریان برق نیستند زیرا در آب به اندازه کافی یون تولید نمی‌کنند. برخی از این ترکیبات عبارتند از:

اختلاف پتانسیل دو سر مقاومت 18Ω اهمی، برابر با اختلاف پتانسیل دو سر باتری است. بنابراین داریم:

$$\begin{cases} V = \varepsilon - rI \\ V' = R'I' \end{cases} \Rightarrow \varepsilon - rI = R'I'$$

$$\Rightarrow 3.6 - 1/5I = 18 \times (I - 4/5)$$

$$\Rightarrow I = 6A \Rightarrow I' = 1/5A$$

وقتی دو مقاومت به‌طور موازی به هم وصل شوند، نسبت جریان آن‌ها برابر نسبت وارون مقاومت آن‌هاست. بنابراین داریم:

$$R'' = \frac{1}{3}R' = \frac{1}{3} \times 18 = 6\Omega \Rightarrow 6 = \frac{12 \times (R+2)}{12+R+2}$$

$$\Rightarrow R = 10\Omega$$

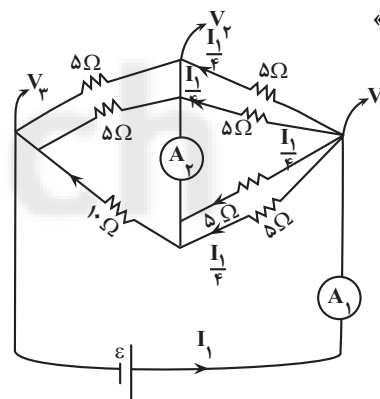
جریان $4/5A$ به‌طور مساوی بین شاخه مقاومت R و شاخه بالایی تقسیم می‌شود. در این حالت، جریان شاخه شامل مقاومت R برابر با $2/25$ است. بنابراین داریم:

$$V_R = RI_R \Rightarrow \frac{R=10\Omega}{I_R=2/25A} \rightarrow V_R = 10 \times 2/25 = 22/5V$$

(جریان الکتریکی و مدارهای جریان مستقیم) (فیزیک ۲، صفحه‌های ۵۵ تا ۶۱)

۹۰- گزینه «۱»

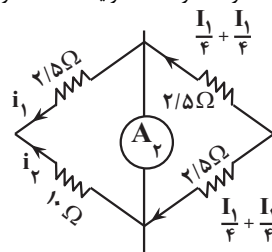
(علی صامی)

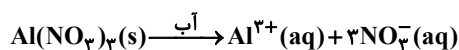

ابتدا می‌دانیم که با توجه به فرض مسئله جریان عبوری از A_1 برابر با یک آمپر ($I_1 = 1A$) و با توجه به این که بین V_1 و V_2 چهار مقاومت موازی داریم از

هریک جریان $\frac{I_1}{4}$ عبور می‌کند.

بین V_2 و V_3 هم سه مقاومت (دو تا 5Ω و یک 10Ω) موازی با هم قرار دارند.

$$\times M = 3 \times 0 / 1 = 0 / 4$$

هرچه مقدار $n \times M$ (تعداد ذره) در محلول بیشتر باشد رسانایی الکتریکی بیشتر است.

(ب) هرچه K_a بزرگتر باشد، اسید قوی‌تر است.

(پ) ثابت یونش اسید به دما وابسته است و با اضافه کردن آب خالص و رقیق‌تر شدن اسید، ثابت یونش تغییری نمی‌کند.

(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۸)

۹۷- گزینه «۲»

(سید ماهان موسوی)

بررسی گزاره‌ها:

(الف) درست است؛ در ابتدا در محلول متیل‌آمین $0/1$ مول و در محلول آمونیاک $0/04$ مول حل‌شونده حل شده است. با توجه به اینکه هم شمار حل‌شونده اولیه متیل‌آمین بیشتر بوده و هم درصد کمتری یونیده شده، پس شمار مولکول‌های یونیده نشده بیشتری در محلول آن وجود دارد.

(ب) نادرست؛ باتوجه به اینکه:

$$1 \times \alpha = \alpha$$

$$0 / 2 \times 4 \alpha = 0 / 8 \alpha$$

غلظت یون هیدروکسید در محلول متیل‌آمین بیشتر بوده، خاصیت بازی محلول و در نتیجه pH آن بیشتر است.

(پ) درست؛ چون محلول متیل‌آمین غلظت یون هیدروکسید بیشتری دارد، و حاصل‌ضرب غلظت یون هیدرونیوم و هیدروکسید در دمای ثابت برابر عدد ثابتی است، غلظت یون هیدرونیوم محلول متیل‌آمین باید کمتر از محلول آمونیاک باشد.

(ت) نادرست؛ ثابت یونش فقط با تغییر دما تغییر می‌کند و غلظت باز تأثیری بر آن ندارد. (براساس نهایی خرداد ۱۴۰۳)

(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۲۰ تا ۲۸)

۹۸- گزینه «۲»

(امیررضا بزرگافشان)

$$\text{pH} = -\log[\text{H}^+] \Rightarrow [\text{H}^+] = 10^{-\text{pH}} = 10^{-4/7}$$

$$= 10^{-5/3} \times 10^{-5} = 2 \times 10^{-5}$$

$$[\text{H}^+] = M_A n \alpha \quad \frac{n=1}{M_A=0/1M} \quad \alpha = \frac{[\text{H}^+]}{M_A} = \frac{2 \times 10^{-5}}{0/1}$$

$$= 2 \times 10^{-4} \text{ درجه یونش}$$

$$\% \alpha = 2 \times 10^{-2} \text{ درصد یونش}$$

$$25^\circ \text{C} \Rightarrow [\text{H}^+][\text{OH}^-] = 10^{-14} \Rightarrow [\text{OH}^-] = \frac{10^{-14}}{2 \times 10^{-5}}$$

$$= 0/5 \times 10^{-9} \text{ mol.L}^{-1}$$

$$\frac{[\text{H}^+]}{[\text{OH}^-]} = \frac{2 \times 10^{-5}}{0/5 \times 10^{-9}} = 4 \times 10^4$$

(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۲۴ تا ۲۸)

۹۹- گزینه «۱»

(فرزین بوستانی)

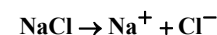
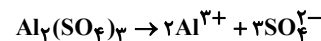
$$3 - 2 = 1 \text{ واحد}$$

۳ عبارت صحیح و ۲ عبارت نادرست است. پس:

عبارت اول: صحیح؛

$$[\text{H}^+] = 0/3 \rightarrow \text{pH} = -\log[0/3] = -\log(3 \times 10^{-2}) = 1/5$$

گزینه «۳»: ویتامین K، استون و اتانول ($\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$) مواد مولکولی هستند که غیرالکترولیت هستند و در آب انحلال کاملاً مولکولی دارند و هیچ یونی ایجاد نمی‌کنند. گزینه «۴»: شدت نور لامپ در محلول آلومینیم سولفات ($\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$) بیشتر از نمک خوراکی (NaCl) است زیرا بر اثر انحلال هر مول آلومینیم سولفات در آب، ۵ مول یون تولید می‌شود ولی بر اثر انحلال هر مول نمک خوراکی، ۲ مول یون ایجاد می‌شود:

(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۶ تا ۱۸ و ۲۳ تا ۲۸)

۹۳- گزینه «۴»

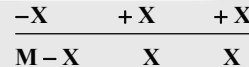
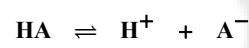
(ارژنگ شاندری)

مقدار K فقط به دما بستگی دارد و برای یک واکنش تعادلی در دمای معین مقداری ثابت است. هم‌چنین ثابت یونش نشان‌دهنده میزان پیشرفت فرایند یونش تا رسیدن به تعادل است. معادله یونش هر دو اسید فورمیک‌اسید و استیک‌اسید که اسیدی ضعیف به حساب می‌آیند دوطرفه و تعادلی است. دقت کنید در سامانه‌های تعادلی محلول اسیدهای ضعیف غلظت تمام گونه‌های موجود در تعادل ثابت است نه یکسان! (رد گزینه ۴)

(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۲۲ و ۲۳)

۹۴- گزینه «۴»

(سید افسان فسینی)

$$\text{M-X} = 0/03 \xrightarrow{x=0/07} \text{M} = 0/1$$

$$\alpha = \frac{X}{M} \rightarrow \alpha = \frac{0/07}{0/1} = 0/7$$

$$\text{درصد یونش} = 0/7 \times 100 = 70\%$$

(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۷، ۱۸ و ۱۹)

۹۵- گزینه «۱»

(مهمر عظیمیان/زواره)

قدرت اسیدی این اسیدها به صورت زیر است.

بررسی موارد:

(آ) درست؛ زیرا غلظت یون هیدرونیوم در محلول HCN کمتر بوده و pH با غلظت یون هیدرونیوم رابطه وارونه دارد.

(ب) درست؛ قدرت اسیدی HF از HCN و CH_3COOH بیشتر است. بنابراین در شرایط یکسان رسانایی الکتریکی محلول آن بیشتر خواهد بود.

(پ) درست؛ زیرا HCN اسید ضعیف بوده و به مقدار کمتری یونش می‌یابد.

(ت) درست؛ زیرا شمار مول‌های اسید در ۲۰۰ میلی‌لیتر از سه محلول یکسان است! و هر سه، اسیدهایی تک پروتون‌دار هستند.

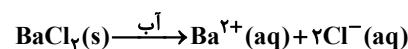
(موکول‌ها در فرمت تدرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۳، ۱۸، ۲۲ تا ۲۴)

۹۶- گزینه «۳»

(فسن رمضانی/کوندره)

بررسی موارد:

(الف) خیر

$$\times M = 3 \times 0 / 2 = 0 / 6$$

تعداد ذره

(سید علی اشرفی دوست سلماسی)

۱۰۳- گزینه «۳»

$$\text{HA} \rightleftharpoons \text{H}^+ + \text{A}^- \quad \text{درجه یونش} = \frac{[\text{H}^+]}{M}$$

غلظت اولیه	۰/۰۱	۰	۰	۰
-x	+x	+x	+x	+x
غلظت تعادلی	۰/۰۱-x	x	x	x

$$\Rightarrow \frac{x}{100} = \frac{[\text{H}^+]}{100} \Rightarrow x = 10^{-5}$$

$$K_a = \frac{[\text{H}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]} \Rightarrow K_a = \frac{10^{-5} \times 10^{-5}}{(10^{-2} - 10^{-5})} \approx \frac{10^{-10}}{10^{-2}} = 10^{-8}$$

در محلول دوم غلظت $[\text{H}^+]$ برابر غلظت $[\text{A}^-]$ خواهد بود.

$$\text{pH} = 5/7 \rightarrow [\text{H}^+] = 10^{-5/7} = 2 \times 10^{-6} \frac{\text{mol}}{\text{L}}$$

$$K_a = \frac{[\text{H}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]} \xrightarrow{\text{مقدار } K_a \text{ در دمای ثابت، یکسان است}} 10^{-8} = \frac{2 \times 10^{-6} \times 2 \times 10^{-6}}{[\text{HA}]}$$

$$\Rightarrow [\text{HA}] = 4 \times 10^{-4} \text{ mol.L}^{-1}$$

(موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۹، ۲۲ و ۲۸)

۱۰۴- گزینه «۴»

(اکبر ابراهیم تاج)

بررسی بررسی گزینه ها:

گزینه «۱»: ممکن اسید اسیدی قوی تر باشد اما به مقدار ناچیزی در آب حل شده باشد و $[\text{H}^+]$ محلول آن بسیار کم باشد. خاصیت اسیدی

گزینه «۲»: قدرت اسیدی به K_a و درجه یونش بستگی دارد نه به غلظت آن.

گزینه «۳»: منیزیم هیدروکسید (Mg(OH)_2) به عنوان ضد اسید به کار می رود. (موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۶ و ۲۴ و ۳۲)

۱۰۵- گزینه «۳»

(علیرضا رضایی سراب)

$$\text{HA(aq)} \rightleftharpoons \text{H}^+(\text{aq}) + \text{A}^-(\text{aq})$$

$$K_a = \frac{[\text{H}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]}, [\text{H}^+] = [\text{A}^-] \Rightarrow K_a = \frac{[\text{H}^+]^2}{[\text{HA}]}$$

اگر عبارت ثابت یونش دو اسید را بر هم تقسیم کنیم داریم:

$$\frac{K_a \text{HA}}{K_a \text{HX}} = \left(\frac{[\text{H}^+]_{\text{HA}}}{[\text{H}^+]_{\text{HX}}} \right)^2 \times \frac{[\text{HX}]}{[\text{HA}]} \Rightarrow 36 = \left(\frac{[\text{H}^+]_{\text{HA}}}{[\text{H}^+]_{\text{HX}}} \right)^2 \times \frac{1}{0.09}$$

$$\Rightarrow \frac{[\text{H}^+]_{\text{HA}}}{[\text{H}^+]_{\text{HX}}} = \sqrt{36 \times 0.09} = 6 \times 3 \times 0.3 = 1/8$$

$$\text{pH}_{\text{HX}} - \text{pH}_{\text{HA}} = -\log[\text{H}^+]_{\text{HX}} - (-\log[\text{H}^+]_{\text{HA}})$$

$$= \log \left(\frac{[\text{H}^+]_{\text{HA}}}{[\text{H}^+]_{\text{HX}}} \right)$$

$$= \log 1/8 = \log 2 \times 3^2 \times 10^{-1} = 0.3 + 0.96 - 1 = 0.26$$

(موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۶ و ۲۸)

عبارت دوم: نادرست. رابطه $[\text{H}^+] \times [\text{OH}^-] = 10^{-14}$ و

 $[\text{H}^+] = [\text{OH}^-] = 10^{-7}$ فقط در دمای اتاق برقرار است. در سایر دماها مقادیر متفاوتی خواهد بود.

عبارت سوم: نادرست. واکنش های رفت و برگشت تا جایی پیش می روند که مقدار واکنش دهنده ها و فرآورده ها به مقدار ثابتی برسد. برابر شدن غلظت ها و مقدار شرطی از تعادل نیست.

عبارت چهارم: صحیح. ویژگی اسیدهای ضعیف یونش جزئی و اندک آن ها می باشد و تعداد اندکی از مولکول های حل شده به یون تبدیل می شوند و قسمت عمده آن ها با مولکول های آب نیروهای بین مولکولی می دهند و بدین طریق در آب حل می شوند.

عبارت پنجم: صحیح. $\text{RC}_6\text{H}_4\text{SO}_3^- \text{Na}^+$ پاک کننده غیرصابونی است و قدرت پاک کنندگی آن بیشتر از پاک کننده های صابونی است. (موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۰، ۱۱، ۱۶ تا ۲۰، ۳۱ و ۳۲)

۱۰۰- گزینه «۳»

(مژگان یاری)

$$\text{HX} : 12g \times \frac{1 \text{ mol}}{150g} = 0.08 \text{ mol} \Rightarrow M_1 = \frac{n}{V} = \frac{0.08}{0.5} = 0.16 \text{ mol.L}^{-1}$$

$$\Rightarrow \text{HY} : 18g \times \frac{1 \text{ mol}}{50g} = 0.36 \text{ mol} \Rightarrow M_2 = \frac{n}{V} = \frac{0.36}{0.5} = 0.72 \text{ mol.L}^{-1}$$

از آنجایی که غلظت یون هیدرونیوم در محلول HX دو برابر غلظت یون هیدرونیوم در محلول HY است؛ پس:

$$[\text{H}^+]_1 = 2[\text{H}^+]_2 \Rightarrow M_1 \alpha_1 = 2M_2 \alpha_2 \Rightarrow 0.16 \times \alpha_1 = 2 \times 0.72 \times \alpha_2$$

$$\Rightarrow \frac{\alpha_1}{\alpha_2} = \frac{2 \times 0.72}{0.16} = 9$$

(موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۸، ۱۹ و ۲۲)

۱۰۱- گزینه «۳»

(امین دارابی)

هیدروفلوئوریک اسید، یک اسید ضعیف با یونش تعادلی است. بنابراین دو اسید HZ و HX که K_a کمتری نسبت به آن دارند نیز قطعاً یونش تعادلی خواهند داشت. بررسی سایر گزینه ها:

گزینه «۱»: مقایسه قدرت استیک اسید، فورمیک اسید و هیدروسیانیک اسید به صورت $\text{HCN} < \text{CH}_3\text{COOH} < \text{HCOOH}$

زیر است:

گزینه «۲»: رسانایی به غلظت نیز وابسته است.

گزینه «۴»: درجه یونش افزایش می یابد.

(موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۶ و ۲۳)

۱۰۲- گزینه «۴»

(میثم کوثری لنگری)

همه موارد درست هستند.

محلول (I) اسید قوی است و در آب یونش کامل دارد و محلول (II) اسید ضعیف و یونش جزئی دارد.

الف) در محلول (I) یونش کامل است و تعداد یون های بیشتری تولید می شود پس رسانایی الکتریکی بیشتری دارد.

ب) مجموع ذرات در محلول اسید قوی بیشتر است.

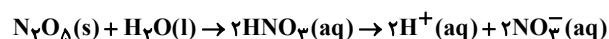
پ) با گرم کردن محلول، غلظت H^+ در محلول اسید ضعیف بیشتر می شود (α و دما رابطه مستقیم دارند). اما در اسید قوی غلظت H^+ ثابت است. بنابراین اختلاف غلظت یون هیدرونیوم دو محلول کاهش می یابد.

ت) HNO_3 به اندازه جرم یک اتم اکسیژن، جرم مولی بیشتری از HNO_2 دارد. (موکول ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه های ۱۵ و ۲۰)

۱۰۶- گزینه «۳»

(پویا رستگاری)

واکنش دی‌نیتروژن پنتاکسید با آب به صورت زیر می‌باشد:

با توجه به واکنش به ازای مصرف ۱ مول دی‌نیتروژن پنتاکسید (معادل ۱۰۸ گرم) و ۱ مول آب (معادل ۱۸ گرم) دو مول یون هیدروژن تولید می‌شود. بنابراین اختلاف جرم واکنش‌دهنده‌های مصرف شده برابر با ۹۰ گرم است. در نتیجه داریم:

$$\frac{2\text{molH}^+}{\text{اختلاف جرم } 90\text{gr}} = \frac{25}{9}\text{molH}^+ \quad \text{اختلاف جرم } 125\text{g} = 125\text{molH}^+?$$

در قدم بعد غلظت مولار یون هیدرونیوم را محاسبه و سپس pH محلول را به دست می‌آوریم:

$$[\text{H}^+] = \frac{25}{9} \times \frac{1}{125} = \frac{1}{45}\text{mol.L}^{-1} \Rightarrow \text{pH} = -\log[\text{H}^+]$$

$$\Rightarrow \text{pH} = -\log \frac{1}{45} = \log 45 = \log 3^2 + \log 5 = 2(\log 3) + \log 5 = 2(0.477) + 0.699 = 1.653$$

در نهایت pH محلول ۰/۳ مولار هیدروکلریک‌اسید را نیز محاسبه می‌کنیم باید توجه داشته باشید که هیدروکلریک‌اسید یک اسید قوی بوده و درجه یونش آن برابر با ۱ می‌باشد. پس داریم:

$$[\text{H}^+] = \text{Ma} \Rightarrow [\text{H}^+] = 0.3 \times 1 = 0.3$$

$$\text{pH} = -\log 0.3 \Rightarrow \text{pH} = 0.52$$

pH محلول اول نسبت به pH محلول هیدروکلریک‌اسید ۱/۲ واحد بزرگتر می‌باشد.

(مولکول‌ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۸)

۱۰۷- گزینه «۳»

(مسعود یعقوبی)

تنها عبارت چهارم درست است.

بررسی همه عبارت‌ها:

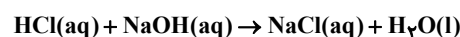
مورد اول: شیر ترش و آب گازدار دارای خاصیت اسیدی هستند و pH کوچکتر از ۷ دارند، در حالی که خون موجود در رگ‌ها دارای pH = ۷/۴ است و خاصیت بازی دارد.

مورد دوم: محلول لوله‌بازکن نسبت به محلول شیشه‌پاک‌کن یک باز قوی‌تر است، بنابراین غلظت یون OH^- در آن نسبت به شیشه‌پاک‌کن، بیشتر و غلظت یون H^+

در آن نسبت به شیشه‌پاک‌کن، کمتر است، از این رو نسبت $\frac{[\text{H}^+]}{[\text{OH}^-]}$ در محلول

شیشه‌پاک‌کن بزرگتر خواهد بود.

مورد سوم: معادله واکنش محلول HCl و سود به صورت مقابل است:

در اثر واکنش این دو ماده محلول NaCl تولید می‌شود. دارای یون‌های

Na^+ و Cl^- است که پیوند اشتراکی ندارند. اما می‌دانیم که حلال این محلول آب است و در یک نمونه آب مقدار کمی از یون‌های هیدرونیوم (H_3O^+) و هیدروکسید (OH^-) وجود دارد که دارای پیوند اشتراکی هستند.

مورد چهارم: اگر این خاک در دمای اتاق قرار داشته باشد و غلظت یون H^+ در آن برابر 10^{-6} باشد، خاک دارای خاصیت اسیدی بوده و گل ادریسی در آن به رنگ آبی شکوفا می‌شود.

(مولکول‌ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۴، ۲۵، ۲۹، ۳۰ و ۳۴)

۱۰۸- گزینه «۳»

(علی امینی)

بررسی همه گزینه‌ها:

گزینه «۱»: مطابق رابطه $[\text{H}^+] = \sqrt{K_a \cdot M}$ ؛ با فرض M یکسان، با توجه به بیشتر بودن K_a اسید HD، مولاریته H^+ آن بیشتر بوده و pH کمتری خواهد داشت.

گزینه «۲»: با فرض $[\text{D}^-] = [\text{A}^-]$ ، مولاریته H^+ نیز یکسان خواهد بود و با توجه به ضعیف‌تر بودن اسید HA (K_a کمتر) به غلظت اولیه بیشتری جهت تولید یون یکسان نیاز داشته و درجه یونش کمتری خواهد داشت.

گزینه «۳»: با فرض $[\text{HD}] = [\text{HA}]$ و مطابق رابطه ثابت یونش اسیدی خواهیم داشت:

$$K_a = \frac{[\text{H}^+]}{[\text{HA}]}$$

$$\left(\frac{[\text{H}^+]_{\text{I}}}{[\text{H}^+]_{\text{II}}}\right)^2 = \frac{K_{a\text{I}}}{K_{a\text{II}}} = \frac{4 \times 10^{-8}}{9 \times 10^{-4}} = \frac{4}{9} \times 10^{-4}$$

$$\sqrt{\frac{[\text{H}^+]_{\text{I}}}{[\text{H}^+]_{\text{II}}}} = \frac{2}{3} \times 10^{-2}$$

$$\log \Rightarrow \log\left(\frac{[\text{H}^+]_{\text{I}}}{[\text{H}^+]_{\text{II}}}\right) = \log 2 - \log 3 - 2 = 0.3 - 0.477 - 2 = -2.177$$

$$\Rightarrow \text{pH}_{\text{I}} - \text{pH}_{\text{II}} = 2.177$$

گزینه «۴»: در pH و $[\text{H}^+]$ برابر، مولاریته اولیه محلول (HA)I بیشتر بوده و با فرض V یکسان، mol واکنش‌دهنده بیشتری در واکنش با فلز Mg در اختیار دارد که منجر به تولید فراورده گازی ($\text{H}_2(\text{g})$) بیشتری خواهد شد.

(مولکول‌ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۸ تا ۲۸)

۱۰۹- گزینه «۲»

(شاهر صابری)

$$[\text{H}^+] = 0.02 \times 0.2 = 0.004\text{mol.L}^{-1}$$

$$K_a = \frac{[\text{H}^+]}{M - [\text{H}^+]} \Rightarrow K_a = \frac{(0.004)^2}{(0.02 - 0.004)} = 10^{-3}$$

چون K_a مستقل از غلظت است پس موقعی که اسید رقیق شود، K_a تغییر نمی‌کند پس با توجه به مقدار K_a می‌توانیم غلظت مولی محلول رقیق را محاسبه کنیم:

$$[\text{H}^+]_{\text{رقیق}} = 10^{-2.7} = 2 \times 10^{-3}\text{mol.L}^{-1}$$

$$K_a = \frac{[\text{H}^+]^2}{M - [\text{H}^+]} \Rightarrow 10^{-3} = \frac{(0.002)^2}{(M - 0.002)}$$

$$\Rightarrow M_{\text{رقیق}} = 0.006\frac{\text{mol}}{\text{L}}$$

$$M \times V_{\text{غلظت}} = M \times V_{\text{رقیق}} \Rightarrow 0.02 \times 400 = 0.006 \times V_{\text{رقیق}} \Rightarrow V_{\text{رقیق}} = \frac{400}{3}\text{mL}$$

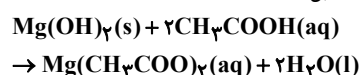
$$V_{\text{آب}} = \frac{4000}{3} - 400 = \frac{2800}{3}\text{mL}$$

(مولکول‌ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۸)

۱۱۰- گزینه «۱»

(مسعود یعقوبی)

معادله موازنه گروه واکنش‌ها به صورت مقابل است:

مقدار بیشترین و کمترین برای $a+b$ را به دست آورده‌ایم، از آنجایی که این مخلوط دارای هر دو ماده $Mg(OH)_2$ و $Al(OH)_3$ است، مجموع جرم این دو ماده باید در بازه (۲۹ و ۲۶) قرار داشته باشد که عدد ۲۸ در این بازه قرار می‌گیرد، از این رو مقدار $a+b$ می‌تواند برابر ۲۸ گرم باشد، (این نوع تیپ از سوالات برای اولین بار در کنکور ریاضی اردیبهشت ۱۴۰۳ مطرح شد).
(موکول‌ها در فرمت تندرستی) (شیمی ۳، صفحه‌های ۱۶ تا ۲۸)

شیمی ۱

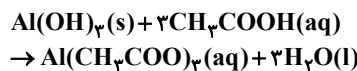
۱۱۱- گزینه «۲»
(کتاب آبی جامع شیمی)
رطوبت هوا در تروپوسفر (نخستین لایه هواکره) از جایی به جای دیگر و از لحظه‌ای به لحظه دیگر متغیر بوده و میانگین بخار آب در این لایه حدود یک درصد است.
(رد پای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۴۷ تا ۴۹)

۱۱۲- گزینه «۳»
(امیر فاطمیان)
فقط مورد آ درست است.
مورد آ: نقطه جوش گازهای اکسیژن، آرگون و نیتروژن برحسب درجه سلسیوس، به ترتیب برابر ۱۸۳-، ۱۸۶- و ۱۹۶- است. بنابراین طی کاهش دما، ابتدا اکسیژن، سپس آرگون و در نهایت گاز نیتروژن به حالت مایع تبدیل می‌شود.
بررسی موارد نادرست:
مورد ب: در حالت (۳) آرگون به صورت گاز از هوای مایع خارج می‌شود. اما گاز اکسیژن همچنان به صورت مایع در ظرف وجود دارد که در هواکره درصد حجمی بالایی (حدود ۲۰) دارد.
مورد پ: گاز خارج شده در حالت (۲) نیتروژن است ولی از هلیوم برای خنک کردن قطعات الکترونیکی در دستگاه‌های تصویربرداری مانند MRI استفاده می‌شود.
مورد ت: تهیه اکسیژن صد در صد خالص در این فرایند دشوار است. زیرا نقطه جوش آن نزدیک به آرگون است.
(رد پای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۳۹ تا ۵۱)

۱۱۳- گزینه «۴»
(حسن رمضانی کوندره)
بررسی موارد:
(الف) در لایه تروپوسفر دما و فشار هوا هر دو به تدریج کاهش می‌یابند.
(ب) در لایه تروپوسفر و لایه بالایی هواکره هر دو گاز O_2 و N_2 وجود دارند.
(پ) دما در لایه تروپوسفر با افزایش ارتفاع به ازای هر کیلومتر، در حدود $6^\circ C$ افت می‌کند:
(km) ارتفاع $\Rightarrow \theta_1(^\circ C) - \theta_2(^\circ C) = 6h \Rightarrow \theta_2(^\circ C) = \theta_1(^\circ C) - 6h$
 $\theta_1 = 300 - 273 = 27^\circ C \Rightarrow \theta_2(^\circ C) = 27 - 6(11/5) = -42^\circ C$
(ت) از گاز N_2 در صنعت سرماسازی برای انجماد مواد غذایی استفاده می‌شود. (نه گاز هلیوم)
(ث) گیاهان با جذب CO_2 و مواد نیتروژن دار از خاک، گاز O_2 وارد هواکره می‌کنند. (نه جانوران) (رد پای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۳۷، ۳۸ و ۵۱)

۱۱۴- گزینه «۴»
(حامد الویردیان)
 $T = 273 + \theta \Rightarrow \theta = 227 - 273 = -46^\circ C$
 $1/5 km$ یا $1500m \Rightarrow 10000 - 8500 = 1500m$ تغییرات ارتفاع
در تروپوسفر به ازای هر ۱۰۰۰ متر دما ۶ درجه افت می‌کند.
$$\begin{matrix} a & + & \Delta\theta h & = & b \\ \downarrow & & \downarrow & & \downarrow \\ \text{انتهای لایه تغییرات دما} & & \text{ابتدای لایه} & & \end{matrix}$$

 $a - (6)(1/5) = -46$

مقدار مول آب تولیدی در این ۳ دقیقه را به دست می‌آوریم:

$$\bar{R}_A = \frac{\Delta n_{\text{جرم مولی} \times \text{آب}}}{\Delta t} \Rightarrow 75 \times 10^{-3} = \frac{\Delta n \times 18}{180}$$

مقدار مول آب تولیدی $0.75 mol$ است.
بنابراین در این مدت در مجموع 0.75 مول آب تولید شده است و طبق ضرایب استوکیومتری، 0.75 مول از استیک اسید نیز مصرف شده است. حال از روی تغییرات pH نسبت تغییرات غلظت مولی محلول اسید را محاسبه می‌کنیم:

$$pH = -\log[H^+] \begin{cases} pH_1 = a = -\log[H^+]_1 \\ pH_2 = a + 0.3 = -\log[H^+]_2 \end{cases}$$

$$\Rightarrow pH_2 - pH_1 = 0.3 = -\log[H^+]_2 + \log[H^+]_1$$

$$= \log \frac{[H^+]_1}{[H^+]_2} = 10^{0.3} = 2$$

از آنجایی که اسید ضعیف است از روی K_a نسبت تغییرات غلظت را به دست می‌آوریم:

$$K_a = \frac{[H^+]^2}{[H^+]_1} = \frac{[H^+]^2}{[H^+]_2} \rightarrow M_1 = 4M_2$$

مقدار مول مصرفی استیک اسید در این مدت 0.75 مول بوده و غلظت آن $\frac{1}{4}$ برابر شده و از این رو می‌توانیم مقدار M_1 را به دست آوریم:

$$\Delta M = M_2 - M_1 = -3M_2 = \frac{0.75 mol}{0.4L} \Rightarrow M_2 = \frac{5}{8} mol.L^{-1}$$

$$\rightarrow M_1 = 4M_2 = 4 \times \frac{5}{8} = 2.5 mol.L^{-1}$$

حال از روی K_a ، غلظت یون $[H^+]$ و pH اولیه محلول را به دست می‌آوریم:

$$K_a = \frac{[H^+]^2}{M_1} \Rightarrow 4 \times 10^{-5} = \frac{[H^+]^2}{2.5} \rightarrow [H^+]_1 = 10^{-2} mol.L^{-1}$$

$$\Rightarrow pH = -\log 10^{-2} = 2$$

مقدار مول اولیه اسید برابر ۱ مول است ($2/5 \times 0.4 = 1$) که در واکنش با ضد اسید دارای متیازیم هیدروکسید و آلومینیم هیدروکسید به طور کامل خنثی شده است. اگر فرض کنیم مقدار اسیدی که در واکنش با $Mg(OH)_2$ خنثی شده برابر x مول باشد، مقدار جرم $(a)Mg(OH)_2$ را به دست می‌آوریم:

$$x mol CH_3COOH \times \frac{1 mol Mg(OH)_2}{2 mol CH_3COOH} \times \frac{58 g Mg(OH)_2}{1 mol Mg(OH)_2}$$

$$= ag Mg(OH)_2 \Rightarrow a = (29x)g$$

هنگامی که x مول از اسید با $Mg(OH)_2$ واکنش دهنده ($1-x$) مول از آن با $Al(OH)_3$ واکنش داده است، بنابراین مقدار جرم $(b)Al(OH)_3$ را محاسبه می‌کنیم:

$$(1-x) mol CH_3COOH \times \frac{1 mol Al(OH)_3}{3 mol CH_3COOH} \times \frac{78 g Al(OH)_3}{1 mol Al(OH)_3}$$

$$= bg Al(OH)_3 \Rightarrow b = (26-26x)g$$

در نهایت مقدار $a+b$ را حساب می‌کنیم:

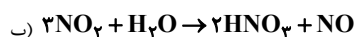
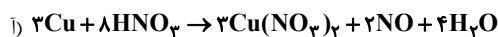
$$a+b = 29x + 26 - 26x = 26 + 3x \begin{cases} x=0 \rightarrow a+b = 26g \\ x=1 \rightarrow a+b = 29g \end{cases}$$

اتم X مربوط به گروه $15 \rightarrow 5 \rightarrow X = 5 \rightarrow 32 - (24 + X) = -3$ (مجموع الکترون‌های پیوندی و ناپیوندی) - (مجموع الکترون‌های ظرفیتی اتم‌ها) = بار (ردپای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۴۷، ۵۱ و ۵۴ تا ۵۶)

۱۱۸- گزینه «۴»

(عامر بزرگبر)

معادله‌های (آ) و (ب) پس از موازنه کامل، به‌صورت زیر خواهند بود.

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: ترکیب یونی موجود در فرآورده‌های واکنش (آ)، همان $\text{Cu}(\text{NO}_3)_2$ است. همچنین ترکیب مولکولی موجود در واکنش‌دهنده‌های واکنش (آ) همان

HNO_3 است. نسبت خواسته شده $\frac{3}{8}$ می‌باشد.

گزینه «۲»: در معادله (ب)، مقادیر a، b و c به ترتیب ۱، ۲ و ۲ می‌باشند پس:

$$\frac{b}{a} = c \Rightarrow \frac{2}{1} = 2$$

گزینه «۳»: با توجه به معادله‌های موازنه شده درست است.

گزینه «۴»: NO فرآورده مشترک هر دو واکنش است و نام درست آن، نیتروژن مونواکسید می‌باشد.

(ردپای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۴)

۱۱۹- گزینه «۲»

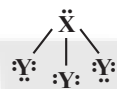
(امیر ماتمیان)

عبارت‌های الف و پ نادرست است. بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست - با توجه به این‌که اتم‌های نافلز X و Y به ترتیب به آرایش گاز نجیب

آرگون و نئون رسیده‌اند، بنابراین ساختار XY_3 به‌صورت مقابل می‌باشد:

و اتم‌های X و Y به ترتیب فسفر P (از گروه ۱۵) و فلوئور F (از گروه ۱۷) جدول تناوبی هستند.

ب) درست - تعداد الکترون‌های موجود در ساختار مولکول XY_3 برابر ۲۶ بوده که با عدد اتمی Fe (آهن) که مربوط به گروه ۸ و دوره چهارم جدول تناوبی است، برابر است.

پ) نادرست - آرایش الکترونی لایه ظرفیت اتم فسفر (X) به این‌صورت است که تعداد الکترون‌های آخرین زیرلایه آن یک واحد کمتر از تعداد الکترون‌های ظرفیت

دومین عضو عناصر دسته d یعنی ^{22}Ti با آرایش لایه ظرفیت $3d^2 4s^2$ است.

ت) درست - $\frac{\text{تعداد جفت e}^- \text{های پیوندی}}{\text{تعداد e}^- \text{های ناپیوندی}} = \frac{2}{16} = \frac{1}{8}$

(ردپای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۵۵ و ۵۶)

۱۲۰- گزینه «۴»

(امیر فسیون نوری)

گزینه «۴»: کربن دی‌اکسید (CO_2)، یک گاز گلخانه‌ای ۳ اتمی با شمار الکترون‌های پیوندی و ناپیوندی برابر است که مانع از خروج کامل گرمای آزاد شده توسط زمین می‌شود. دقت کنید بخش قابل توجه گرمای جذب شده توسط زمین به‌صورت تابش فروسرخ از زمین بازتاب شده و از هواکره خارج می‌شود و این یعنی اینکه بخش کوچکی از این تابش‌های فروسرخ در زمین باقی می‌ماند و خارج نمی‌شوند.

$8e^- = \text{تعداد e}^- \text{های ناپیوندی} = \text{تعداد e}^- \text{های پیوندی} : \ddot{\text{O}} = \text{C} = \ddot{\text{O}} :$

$$a - 9 = -46$$

$$a = -37^\circ \text{C}$$

(ردپای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه ۴۸)

۱۱۵- گزینه «۱»

(سیر علیرضا سیدی‌ملاح)

عبارت‌های الف و ت نادرست هستند. بررسی عبارت‌ها:

الف) گاز کربن دی‌اکسید موجود در هوای مایع در دمای -78°C از حالت گازی به حالت جامد تبدیل شده و از مخلوط گازها جدا می‌شود.

ب) در هوای پاک و خشک درصد حجمی سایر گازها به‌جز نیتروژن و اکسیژن کمتر از یک درصد است.

پ) در این فرایند ابتدا بخار آب و سپس کربن دی‌اکسید از مخلوط هوا جدا می‌شود.

ت) گاز مورد نظر آرگون است که در هوای پاک و خشک از نظر فراوانی در رتبه سوم قرار دارد. (ردپای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۴۹ و ۵۰)

۱۱۶- گزینه «۳»

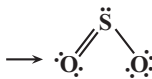
(دلنیا ممموری)

CO (کربن مونوکسید)

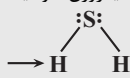
گزینه «۱»: نادرست

SO_2 (گوگرد دی‌اکسید)

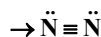
گزینه «۲»: نادرست

H_2S (هیدروژن سولفید)

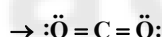
گزینه «۳»: درست

N_2 (گاز نیتروژن)

گزینه «۴»:

CO_2 (کربن دی‌اکسید)

(ردپای گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۵۴ تا ۵۶)

۱۱۷- گزینه «۳»

(امیر قاسمی)

بررسی موارد:

مورد اول: نادرست - در لایه دوم تغییرات دما صعودی اما تغییرات فشار با افزایش ارتفاع همواره نزولی است.

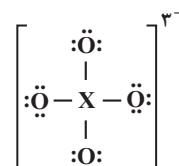
مورد دوم: نادرست - $\frac{3}{3} = 1$

اتم N_2O

۳ کاتیون Cr_2N_2 : کروم (II) نیتريد

مورد سوم: نادرست - از واکنش‌های هسته‌ای هلیوم تولید می‌شود.

مورد چهارم: نادرست.

بررسی سایر موارد:

گزینه «۱»: پرتوهای خورشیدی با طول موج کم و انرژی زیاد، پس از برخورد به زمین به صورت پرتوهای فروسرخ با طول موج بیشتر و انرژی کمتر بازتاب می‌شوند. با توجه به اینکه پرتوهای فروسرخ طول موجی بیشتر از 700nm (انتهای محدوده مرئی) دارند، میانگین طول موج پرتوهای بازتابیده شده می‌تواند ۴ برابر $(700\text{nm} > 4 \times 250\text{nm})$ شود.

گزینه «۲»: هرچه مقدار گازهای گلخانه‌ای (مثل CO_2) در هواکره بیشتر باشد، بازتابش پرتوهای فروسرخ گسیل شده از زمین هم بیشتر می‌شود. در پی این اتفاق، دمای کره زمین بالاتر رفته و با افزایش دما، ذوب شدن برف‌های نیمکره شمالی بیشتر شده و مساحت آن کاهش می‌یابد.

گزینه «۳»: در تقطیر جزء به جزء هوای مایع، پس از جداسازی گردوغبار، با اعمال فشار و کاهش دما تا -200°C ، به ترتیب H_2O و CO_2 در دماهای 0°C و -78°C جدا می‌شوند. این دو ماده از مهم‌ترین گازهای گلخانه‌ای هستند و اگر این لایه از گازها وجود نداشت، میانگین دمای کره زمین به -18°C کاهش پیدا می‌کرد. پس این دو ماده از عواملی هستند که از این اتفاق جلوگیری می‌کنند.

(در پی گازها در زندگی) (شیمی ۱، صفحه‌های ۵۰ و ۶۷ تا ۶۹)

شیمی ۲

۱۲۱- گزینه «۳»

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: تبدیل ماده به انرژی (نه انرژی به ماده)

گزینه «۲»: مقدار میانگین (نه مقدار تجمع)

گزینه «۴»: کلسیم در پیشگیری و ترمیم پوکی استخوان نقش دارد. (نه پتاسیم)

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۵۱ تا ۵۴)

۱۲۲- گزینه «۴»

گزاره‌های «پ» و «ت» نادرست هستند. بررسی موارد نادرست:

پ) گرافیت و الماس دو آلوتروپ کربن هستند نه ایزوتوپ کربن.

ت) فرازش یعنی تبدیل ماده از حالت جامد به حالت گاز و ضمن این تبدیل جنبه‌جوش ذرات تشکیل‌دهنده ماده افزایش می‌یابد. بررسی سایر موارد:

ا) بستنی هنگام هم‌دما شدن گرما می‌گیرد اما در واکنش سوخت‌وسازی گرما می‌دهد.

ب) اکسایش گلوکز گرماده است اما دمای بدن انسان تغییر محسوسی نمی‌کند.

ث) آب از روزه‌های یخچال صحرایی خارج می‌شود و با گرفتن گرمای مواد داخل آن تبخیر می‌شود که باعث خنک‌تر شدن مواد داخل آن می‌شود.

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۶۰ تا ۶۵)

۱۲۳- گزینه «۳»

بررسی گزینه‌ها:

گزینه «۱»: انرژی گرمایی به معنای مجموع انرژی جنبشی ذرات موجود در ظرف می‌باشد پس با توجه به اینکه تعداد ذرات در ظرف شماره ۲ بیشتر است، انرژی گرمایی یا همان مجموع انرژی جنبشی بیشتر می‌باشد. گزینه «۲»: میانگین تندی آب به معنای در نظر گرفتن یک ذره از هر ظرف می‌باشد و این کمیت با دما رابطه مستقیم دارد پس میانگین تندی ذرات ظرف شماره ۱ بیشتر می‌باشد. گزینه «۳»: ظرفیت گرمایی کمیتی متغیر براساس جرم بوده و هرچه جرم بیشتر باشد این کمیت نیز بیشتر است در حالی که ظرفیت گرمایی ویژه هر دو ظرف برابر می‌باشد چرا که هر دو حاوی آب هستند. گزینه «۴»: بخش اول کاملاً درست و بدیهی می‌باشد اما بخش دوم نادرست بیان شده است زیرا دمای نهایی به دمای ظرف با جرم بیشتر نزدیک می‌باشد.

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۵۶ تا ۶۰)

۱۲۴- گزینه «۳»

(امیرمسین طیبی)

موارد اول، دوم و پنجم درست‌اند.

ظرفیت گرمایی برابر با حاصل ضرب جرم در ظرفیت گرمایی ویژه است. $C = m \times c$ ظرفیت گرمایی ویژه به جنس ماده بستگی دارد.

بررسی همه موارد:

اول: درست - گرمای ویژه آب از اتانول بیشتر است اما ممکن است جرم A از B بیشتر باشد.

دوم: درست - میانگین انرژی جنبشی ذرات بیانگر دمای هر ماده است. و ظرفیت گرمایی ارتباطی به دمای مواد ندارد. در نتیجه A و B هر دمایی می‌توانند داشته باشند.

سوم: نادرست - طبق توضیح مورد دوم A و B هر دمایی می‌توانند داشته باشند. می‌دانیم که همواره انتقال گرما از جسم با دمای بیشتر به جسم با دمای کمتر است. در نتیجه جهت انتقال گرما می‌تواند از B به A هم باشد.

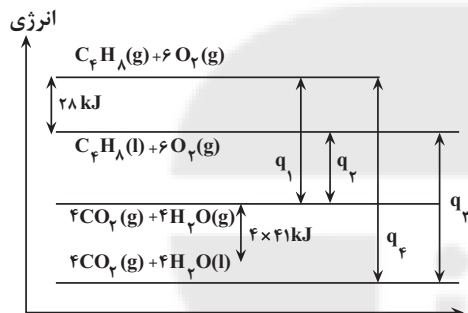
چهارم: نادرست - طبق رابطه $Q = m.c.\Delta\theta$ میزان انرژی لازم برای افزایش دمای $1g$ از هر ماده به اندازه 1°C برابر با گرمای ویژه هر ماده است. می‌دانیم ظرفیت گرمایی A از B بیشتر است، ممکن است A و B ظرفیت گرمایی ویژه یکسان داشته باشند و جرم A از B بیشتر باشد.

پنجم: درست - طبق رابطه $Q = C.\Delta\theta$ در صورت انرژی گرمایی یکسان، بین ظرفیت گرمایی و افزایش دما، رابطه معکوس وجود دارد. چون ظرفیت گرمایی A از B بیشتر است، در نتیجه به‌طور حتم افزایش دمای A از B کمتر است.

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۵۳ تا ۶۰)

۱۲۵- گزینه «۱»

(مواد پرتوی)

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۶۲ تا ۶۴)

۱۲۶- گزینه «۳»

(امیرمسین طیبی)

در هر ترکیب کتونی گروه $\text{R}'-\text{C}(=\text{O})-\text{R}$ وجود دارد و کربن گروه عاملی کتونی به هیچ اتم هیدروژنی متصل نیست.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه «۱»: ساده‌ترین آلدهید $\text{H}-\text{C}(=\text{O})-\text{H}$ است که جرم مولی 30g.mol^{-1} دارد.

گزینه «۲»: متانول یک ترکیب الکلی با فرمول CH_3OH است. نسبت شمار اتم‌های هیدروژن به اکسیژن آن برابر با ۴ است.

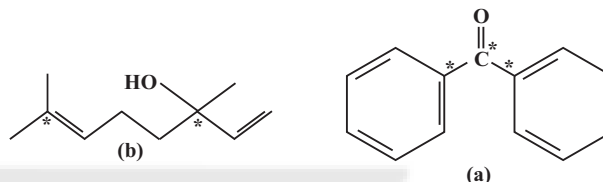
گزینه «۴»: در هر ترکیب اتری گروه $\text{R}'-\text{O}-\text{R}$ وجود دارد. به ازای هر اتم

اکسیژن ۲ پیوند $\text{C}-\text{O}$ تشکیل می‌شود. ۲ جفت الکترون ناپیوندی روی هر اتم اکسیژن وجود دارد.

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۲)

۱۲۷- گزینه «۳»

(ارامین رزمیو)

الف) درست - کربن‌هایی که به هیچ اتم هیدروژنی متصل نیستند در ترکیب **a** به‌همدیگر اتصال دارند ولی این کربن‌ها در ترکیب **b** به‌همدیگر متصل نیستند.

ب) نادرست - ترکیب **b** عامل به‌وجود آورنده طعم و بوی گشنیز است.

پ) درست - فرمول مولکولی ترکیب‌های **a** و **b** به ترتیب $C_{13}H_{10}O$ و $C_{11}H_{18}O$ بوده و اختلاف جرم مولی آنها یعنی ۲۸ برابر با جرم مولی ساده‌ترین آلکن (اتن) می‌باشد.

$$C_{13}H_{10}O \text{ جرم مولی} = 13(12) + 10(1) + 16 = 182 \text{ g.mol}^{-1}$$

$$C_{11}H_{18}O \text{ جرم مولی} = 11(12) + 18(1) + 16 = 154 \text{ g.mol}^{-1}$$

$$\text{اختلاف} = 182 - 154 = 28$$

$$C_7H_4 \text{ جرم مولی} = 7(12) + 4(1) = 88 \text{ g.mol}^{-1}$$

ت) نادرست - نسبت شمار کربن به هیدروژن در ترکیب **a** برابر $1/3$ بوده و کوچکتر از $1/5$ است. (در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۲)

۱۲۸- گزینه «۱»

(مسین فوالی)

واکنش سوختن اتن به‌صورت $C_2H_2 + 2O_2 \rightarrow 2CO_2 + 2H_2O$ است که باید ابتدا آنتالپی واکنش را به‌دست آوریم:

$$2gC_2H_2 \times \frac{1 \text{ mol } C_2H_2}{28 \text{ g } C_2H_2} \times \frac{|\Delta H| \text{ kJ}}{1 \text{ mol } C_2H_2} = 80 \text{ kJ} \Rightarrow \Delta H = -1120 \text{ kJ}$$

سپس به‌صورت زیر و با جایگذاری در فرمول آنتالپی پیوند، مجهول سوال را به‌دست می‌آوریم:

$$\Delta H = [4\Delta H_{C-H} + \Delta H_{C=C} + 2\Delta H_{O=O}] - [2\Delta H_{C=O} + 4\Delta H_{O-H}]$$

$$-1120 = 4(415) + \Delta H_{C=C} + 2(495) - 4(800) - 4(463)$$

$$\Delta H_{C=C} \Rightarrow 787 \text{ kJ.mol}^{-1}$$

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۶۷ و ۶۸)

۱۲۹- گزینه «۲»

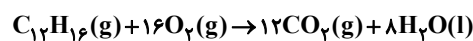
(بواز پرتوی)

$$\Delta H \text{ جرم مولی} = 2352 = 14/7 \times \text{جرم مولی} \Rightarrow \text{جرم مولی} = 160 \text{ g.mol}^{-1}$$

$$\text{جرم مولی} = 160 \text{ g.mol}^{-1}$$

$$C_xH_y \rightarrow \%C_m = \frac{12x}{160} \times 100 = 90 \Rightarrow x = 12$$

$$12x + y = 160 = 144 + y \Rightarrow y = 16$$

هر پیوند ۲ هیدروژن از $2n+2$ کم می‌کند بنابراین $C_{12}H_{16} \rightarrow$ ترکیب این ترکیب ۱۰ هیدروژن از $2n+2$ کمتر دارد پس ۵ پیوند ۲ گانه داشته است.

$$32gC_{12}H_{16} \times \frac{1 \text{ mol } C_{12}H_{16}}{160 \text{ g } C_{12}H_{16}} \times \frac{12 \text{ mol } CO_2}{1 \text{ mol } C_{12}H_{16}} \times \frac{22}{44} \times \frac{1 \text{ mol } CO_2}{1 \text{ mol } CO_2}$$

$$= 53/76 L$$

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۷۲ تا ۷۴)

۱۳۰- گزینه «۲»

(بواز پرتوی)

معادله واکنش به‌صورت زیر است:

برای محاسبه ΔH این واکنش کافی است واکنش‌های (I) و (III) را وارونه کرد و با واکنش (II) جمع کرد:

$$\Delta H \text{ واکنش} = -\Delta H_I + \Delta H_{II} - \Delta H_{III} = -(+22/5) + 92 - (+81/2)$$

$$= -11/7 \text{ kJ}$$

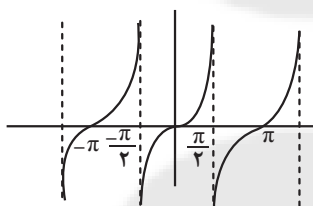
$$4gH_2 \times \frac{1 \text{ mol } H_2}{2 \text{ g } H_2} \times \frac{11/7 \text{ kJ}}{1 \text{ mol } H_2} = 7/7 \text{ kJ}$$

(در پی غذای سالم) (شیمی ۲، صفحه‌های ۷۰ تا ۷۲ و ۷۴ تا ۷۷)

ریاضی ۳ + پایه مرتبط

۱۳۱- گزینه «۲»

(فرهاد سرایی)

با توجه به نمودار $\tan x$ ، تابع در بازه $(-\frac{\pi}{2}, \frac{\pi}{2})$ صعودی است. در سایر گزینه‌ها تابع یکنوا نمی‌باشد.

(مثال‌ات) (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۷ تا ۴۱)

۱۳۲- گزینه «۲»

(سپهر قنوتی)

می‌دانیم در تابع $y = a \sin(bx) + c$ خواهیم داشت:

$$\max \Rightarrow |a| + c = 11 \Rightarrow 2c = 14 \Rightarrow c = 7, a = \pm 4$$

$$\min \Rightarrow -|a| + c = 3$$

$$T = \frac{2\pi}{|b|} = \frac{16}{3} \Rightarrow |b| = \frac{6\pi}{16} \Rightarrow b = \pm \frac{3\pi}{8}$$

$$\begin{cases} y = 4 \sin(\frac{3\pi x}{8}) + 7 \\ y = -4 \sin(\frac{3\pi x}{8}) + 7 \end{cases}$$

بنابراین گزینه «۲» می‌تواند درست باشد.

(مثال‌ات) (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۶ و ۴۰ و ۴۱)

۱۳۳- گزینه «۱»

(فرشار صریقی‌فر)

$$\sin^2 \alpha - 3 \cos^2 \alpha = 0 \Rightarrow \sin^2 \alpha = 3 \cos^2 \alpha \Rightarrow \tan^2 \alpha = 3$$

$$\Rightarrow 1 + \tan^2 \alpha = \frac{1}{\cos^2 \alpha} \Rightarrow 4 = \frac{1}{\cos^2 \alpha} \Rightarrow \cos \alpha = \pm \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow \cos \alpha = -\frac{1}{2} (\alpha \text{ ربع سوم است})$$

(مثال‌ات) (ریاضی ۱، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۶)

۱۳۴- گزینه «۳»

(جایل احمد میریلوج)

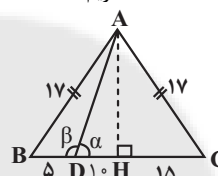
$$T = \frac{7\pi}{4} - \frac{3\pi}{4} = \pi \Rightarrow T = \frac{2\pi}{|a|} = \pi \Rightarrow |a| = \frac{1}{2}$$

$$y = 3 \cos^2 ax \Rightarrow T = \frac{\pi}{|a|} = \frac{\pi}{\frac{1}{2}} = 2\pi$$

(مثال: (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۶، ۳۰ و ۳۱)

۱۳۵- گزینه «۳»

(علی قادری مصاری)

ارتفاع AH در مثلث ABC عمود منصف ضلع BC می‌باشد و لذا پاره‌خط BC را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کند.
طبق قاعده فیثاغورس در مثلث ABH داریم:

$$AB^2 = BH^2 + AH^2 \Rightarrow 17^2 = 5^2 + AH^2 \Rightarrow AH = 8$$

$$\cot \alpha = \frac{10}{8} = \frac{5}{4}$$
 حال می‌توانیم $\cot \alpha$ را حساب کنیم.

از آنجایی که $\beta = 180^\circ - \alpha$ است، پس:

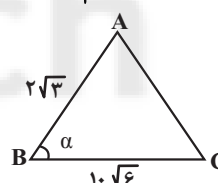
$$\cot \beta = \cot(\pi - \alpha) = -\cot \alpha = -\frac{5}{4}$$

(مثال: (ریاضی ۱، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۵) (ریاضی ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

۱۳۶- گزینه «۳»

(زانیار مموری)

$$S = \frac{1}{2} \times AB \times BC \times \sin B$$
 با توجه به رابطه داریم:

$$S = \frac{1}{2} \times 2\sqrt{3} \times 10\sqrt{6} \sin \alpha = 15\sqrt{2}$$

$$\sin \alpha = \frac{15\sqrt{2}}{\sqrt{3} \times 10\sqrt{6}} = \frac{1}{2}$$

$$\Rightarrow \alpha = \frac{\pi}{6}, \frac{5\pi}{6}$$

با توجه به اینکه در مثلث زاویه‌ها بین 0° و 180° می‌باشد، پس مقادیر ممکن برای

$$\alpha, \frac{5\pi}{6} \text{ و } \frac{\pi}{6} \text{ است.}$$

$$|\alpha| = \left| \frac{5\pi}{6} - \frac{\pi}{6} \right| = \frac{2\pi}{3}$$

(مثال: (ریاضی ۱، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۵) (ریاضی ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

۱۳۷- گزینه «۴»

(هوشمند قهری)

$$-\frac{\pi}{6} < x < \frac{\pi}{6} \Rightarrow \frac{\pi}{6} > -x > -\frac{\pi}{6} \Rightarrow$$

$$0 < \frac{\pi}{6} - x < \frac{\pi}{3} \Rightarrow 0 < \tan\left(\frac{\pi}{6} - x\right) < \sqrt{3}$$

$$\Rightarrow 0 < \frac{1-m}{3+m} < \sqrt{3} \Rightarrow \frac{1-m}{3+m} > 0 \Rightarrow -3 < m < 1$$

$$\frac{1-m}{3+m} < \sqrt{3} \Rightarrow \frac{1-m}{3+m} - \sqrt{3} < 0$$

(در نامعادله نباید طرفین وسطین شود.)

$$\Rightarrow \frac{1-m-3\sqrt{3}-\sqrt{3}m}{3+m} < 0 \Rightarrow (-\infty, -3) \cup (-5+2\sqrt{3}, +\infty) \Rightarrow$$

جواب نامعادله دوم

$$\text{اشتراک نهایی} = ((-\infty, -3) \cup (-5+2\sqrt{3}, +\infty)) \cap (-3, 1)$$

$$\Rightarrow (-5+2\sqrt{3}, 1)$$

(مثال: (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۷ تا ۴۱)

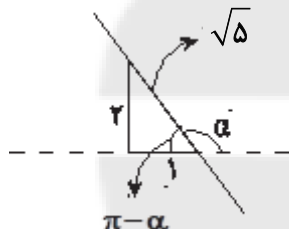
۱۳۸- گزینه «۲»

(عارف بهرام‌نیا)

ابتدا شیب خط را به دست می‌آوریم.

$$6x + 3y = n \Rightarrow 3y = -6x + n$$

$$\Rightarrow y = -2x + \frac{n}{3} \Rightarrow \text{شیب } m = -2$$

بنابراین چون شیب یا در واقع تانژانت منفی است، زاویه α در ناحیه دوم دایره مثلثاتی است.

$$\sin \alpha = \sin(\pi - \alpha) = \frac{2}{\sqrt{5}}$$

$$\cos \alpha = \cos(\pi - \alpha) = -\cos \alpha = \frac{-1}{\sqrt{5}}$$

$$\text{بنابراین } \frac{2 \sin \alpha + \cos \alpha}{\cos \alpha - \sin \alpha} = \frac{2\left(\frac{2}{\sqrt{5}}\right) - \frac{1}{\sqrt{5}}}{\frac{-1}{\sqrt{5}} - \frac{2}{\sqrt{5}}} = \frac{\frac{3}{\sqrt{5}}}{\frac{-3}{\sqrt{5}}} = -1$$

(مثال: (ریاضی ۱، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۵، ۳۰ و ۴۱)

۱۳۹- گزینه «۱»

(ماریق فتی الیاسی)

ابتدا تساوی داده شده را ساده می‌کنیم.

$$10 \sin 160^\circ = 3 \cos 340^\circ \Rightarrow 10 \sin(180^\circ - 20^\circ)$$

$$= 3 \cos(360^\circ - 20^\circ)$$

$$\Rightarrow 10 \sin 20^\circ = 3 \cos 20^\circ \xrightarrow{\div \cos 20^\circ} \tan 20^\circ = \frac{3}{10}$$

حال در کسر داده شده، هر کدام از مقادیر را ساده می‌کنیم.

$$\left(\frac{3\pi}{2} - \frac{5\pi}{4}\right) + \left(\frac{11\pi}{6} - \frac{7\pi}{4}\right) = \frac{\pi}{4} + \frac{\pi}{12} = \frac{4\pi}{12} = \frac{\pi}{3} \Rightarrow \frac{3}{2\pi} = \frac{1}{6}$$

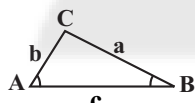
(مثال: (ریاضی، ۱، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹)

۱۴۱- گزینه «۲»

(یابک سادات)

در صفحه ۳۴ کتاب ریاضی دهم رابطه مساحت مثلث با داشتن طول دو ضلع و زاویه بین آنها عنوان شده است. توجه داشته باشید برای این کار می‌توانید از هر دو ضلع و زاویه بین آن دو استفاده کنید. پس مثلاً در مثلث مقابل داریم:

$$S = \frac{1}{2}bc \times \sin \hat{A} = \frac{1}{2}ac \times \sin \hat{B} = \frac{1}{2}ab \times \sin \hat{C}$$

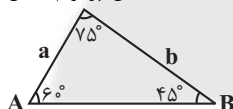

حال اگر هر سه عبارت را تقسیم بر $\frac{1}{2}abc$ کنیم، داریم:

$$\frac{\frac{1}{2}bc \sin \hat{A}}{\frac{1}{2}abc} = \frac{\frac{1}{2}ac \sin \hat{B}}{\frac{1}{2}abc} = \frac{\frac{1}{2}ab \sin \hat{C}}{\frac{1}{2}abc}$$

$$\Rightarrow \frac{\sin \hat{A}}{a} = \frac{\sin \hat{B}}{b} = \frac{\sin \hat{C}}{c}$$

به این رابطه قضیه سینوس‌ها می‌گویند که چون از مساحت نتیجه‌گیری می‌شود، می‌تواند محل طرح سؤال در کنکورهای آینده باشد. حال بپردازیم به حل تست. شکل مسئله:

$$\frac{\sin \hat{A}}{a} = \frac{\sin \hat{B}}{b} \Rightarrow \frac{\sin 60^\circ}{b} = \frac{\sin 45^\circ}{a} \Rightarrow \frac{\frac{\sqrt{3}}{2}}{b} = \frac{\frac{\sqrt{2}}{2}}{a}$$

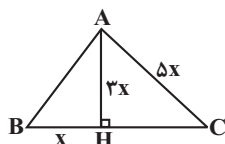
$$\Rightarrow \frac{\sqrt{3}}{b} = \frac{\sqrt{2}}{a} \Rightarrow \frac{a}{b} = \frac{\sqrt{2}}{\sqrt{3}} \times \frac{\sqrt{3}}{\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{6}}{3} = \frac{1}{3}\sqrt{6}$$

(مثال: (ریاضی، ۱، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۵)

۱۴۲- گزینه «۲»

(مدراب، رویانی)

ابتدا یک شکل فرضی می‌کشیم، سپس اضلاع مجهول را می‌یابیم.

$$CH^2 = AC^2 - AH^2 = (5x)^2 - (3x)^2 = 16x^2$$

$$\Rightarrow CH = 4x \Rightarrow BC = 5x$$

$$AB^2 = AH^2 + BH^2 = (3x)^2 + x^2 = 10x^2$$

$$\frac{AB^2}{BC \times AC} = \frac{10x^2}{5x \times 5x} = \frac{10}{25} = 0.4$$

(مثال: (ریاضی، ۱، صفحه‌های ۲۹ تا ۳۵)

$$\cos 290^\circ = \cos(270^\circ + 20^\circ) = \sin 20^\circ$$

$$\sin 1010^\circ = \sin\left(\frac{6\pi}{1080} - 70^\circ\right) = \sin(-70^\circ)$$

$$= -\sin 70^\circ = -\cos 20^\circ$$

$$\cos 470^\circ = \cos(360^\circ + 110^\circ) = \cos 110^\circ$$

$$= \cos(90^\circ + 20^\circ) = -\sin 20^\circ$$

$$\sin 610^\circ = \sin(\underbrace{540^\circ}_{2\pi} + 70^\circ) = \sin(\pi + 70^\circ)$$

$$= -\sin 70^\circ = -\cos 20^\circ$$

در نتیجه مقدار کسر خواسته شده برابر است با:

$$\frac{2\cos 290^\circ + \sin 1010^\circ}{\cos 470^\circ - 2\sin 610^\circ} = \frac{2\sin 20^\circ + (-\cos 20^\circ)}{-\sin 20^\circ + 2\cos 20^\circ}$$

حال تمام جملات صورت و مخرج را بر $\cos 20^\circ$ تقسیم می‌کنیم

$$\frac{2\tan 20^\circ - 1}{-\tan 20^\circ + 2} = \frac{2 \times \frac{3}{10} - 1}{-\frac{3}{10} + 2} = \frac{\frac{6}{10} - 1}{\frac{-3 + 20}{10}} = \frac{\frac{-4}{10}}{\frac{17}{10}} = \frac{-4}{17}$$

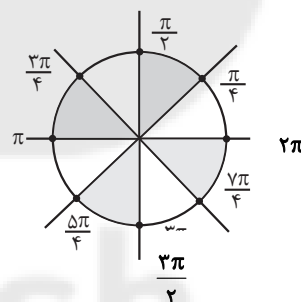
(مثال: (ریاضی، ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

۱۴۰- گزینه «۲»

(معدری نعمتی)

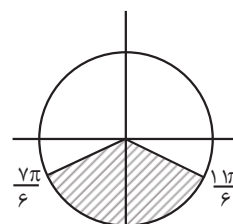
$$\tan x > \cot x \Leftrightarrow \text{نواحی هاشور}$$

شرط اول

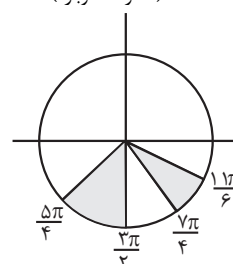

$$\sin x < -\frac{1}{2} \Leftrightarrow \text{نواحی هاشور}$$

شرط دوم

$\Rightarrow$ (اشتراک دوباره)

$$f(x) = \frac{3}{4} \cos\left(\frac{\pi}{2}x + c\right)$$

$$f\left(\frac{5}{4}\right) = -\frac{3}{4} \Rightarrow \frac{3}{4} \cos\left(\frac{\pi}{2}\left(\frac{5}{4}\right) + c\right) = -\frac{3}{4}$$

$$\frac{0 < c < \pi}{\lambda} \rightarrow \frac{5\pi}{\lambda} + c = \pi \Rightarrow c = \frac{3\pi}{\lambda}$$

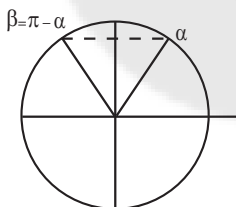
$$\frac{a \times c}{2b} = \frac{\frac{3\pi}{\lambda} \times \frac{3}{4}}{\frac{\pi}{2} \times 2} = \frac{9}{32}$$

(مثال: (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۶، ۳۰ و ۳۱) (ریاضی ۲، صفحه‌های ۸۸ تا ۹۴)

(مصطفی کریمی)

۱۴۶- گزینه «۲»

چون $\cos \alpha = \frac{\sqrt{10}}{10}$ و $\cos \beta = \frac{-\sqrt{10}}{10}$ است، پس $\beta = \pi - \alpha$ است و $\alpha + \beta = \pi$ پس داریم:

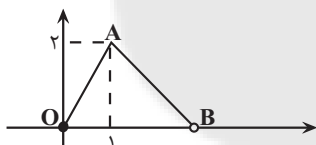

$$\begin{aligned} 2\alpha + \beta &= \alpha + \alpha + \beta = \pi + \alpha \Rightarrow \sin(2\alpha + \beta) \\ &= \sin(\pi + \alpha) = -\sin \alpha = \frac{-3}{\sqrt{10}} \end{aligned}$$

(مثال: (ریاضی ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

(سروش موئینی)

۱۴۷- گزینه «۳»

شکل تابع f در بازه $[0, 3]$ به صورت مقابل است.
طول خط شکسته برابر است با:

$$\begin{aligned} OA + AB &= \sqrt{3^2 + 1^2} + \sqrt{3^2 + 2^2} \\ &= \sqrt{5} + \sqrt{13} = \sqrt{5} + 2\sqrt{2} \end{aligned}$$

طول فاصله $(-4/2, 1/8)$ برابر ۶ است و دو تا دوره تناوب را دارد.

پس طول پاره‌خط می‌شود $2 \times (\sqrt{5} + 2\sqrt{2})$

$$= 2\sqrt{5} + 4\sqrt{2} = \sqrt{20} + \sqrt{32}$$

پس $a + b = 52$

(مثال: (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۶، ۳۰ و ۳۱)

(نیما مؤنرس)

۱۴۸- گزینه «۳»

* توجه: هر جا نیاز باشد، به جای عبارت $u \cdot bx - \frac{\pi}{3}$ می‌نویسیم (برای سادگی در

نوشتار)

(سپید حسن خان‌پور)

۱۴۳- گزینه «۳»

ابتدا دقت می‌کنیم $\frac{\pi}{4} < \frac{\pi}{2} < \frac{3\pi}{4}$ ، بنابراین $\tan \frac{\pi}{4} < \tan \frac{\pi}{2} < \tan \frac{3\pi}{4}$ پس

$$\text{داریم } 0 < \tan \frac{\pi}{4} < 1 \text{ و } [\tan \frac{\pi}{4}] = 0$$

$$\frac{2\pi}{\gamma} + \frac{5\pi}{\gamma} = \pi \Rightarrow \tan \frac{2\pi}{\gamma} = -\tan \frac{5\pi}{\gamma}$$

$$\frac{3\pi}{\gamma} + \frac{4\pi}{\gamma} = \pi \Rightarrow \tan \frac{3\pi}{\gamma} = -\tan \frac{4\pi}{\gamma}$$

و می‌دانیم $[x] + [-x] = \begin{cases} 0 & x \in \mathbb{Z} \\ -1 & x \notin \mathbb{Z} \end{cases}$ و مشخص است $\tan \frac{2\pi}{\gamma}$

اعداد گنگ هستند، پس غیر صحیح محسوب می‌شوند.

$$[\tan \frac{2\pi}{\gamma}] + [\tan \frac{5\pi}{\gamma}] = [\tan \frac{2\pi}{\gamma}] + [-\tan \frac{2\pi}{\gamma}]$$

$$= [u] + [-u] = -1 \quad (u \notin \mathbb{Z})$$

$$[\tan \frac{3\pi}{\gamma}] + [\tan \frac{4\pi}{\gamma}] = [\tan \frac{3\pi}{\gamma}] + [-\tan \frac{3\pi}{\gamma}]$$

$$= [k] + [-k] = -1 \quad (k \notin \mathbb{Z})$$

پس داریم:

$$A = 0 + (-1) + (-1) = -2$$

(مثال: (ریاضی ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷) (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۷ تا ۴۱)

(احمد بلوچی)

۱۴۴- گزینه «۱»

$$\frac{\sin x}{\cos x} + \frac{\cos x}{\sin x} = -\gamma \Rightarrow \frac{\sin^2 x + \cos^2 x}{\cos x \cdot \sin x} = -\gamma, \sin^2 x + \cos^2 x = 1$$

$$\Rightarrow \sin x \cdot \cos x = \frac{-1}{\gamma}$$

$$(\cos x - \sin x)^2 = \cos^2 x + \sin^2 x - 2 \sin x \cdot \cos x$$

$$= 1 + \frac{2}{\gamma} = \frac{9}{\gamma}$$

$$\frac{\pi}{2} < x < \frac{3\pi}{4} \rightarrow \cos x - \sin x = -\frac{3}{\sqrt{\gamma}}$$

$$\cos^2 x - \sin^2 x = (\cos x - \sin x)(\cos^2 x + \sin^2 x + \sin x \cdot \cos x)$$

$$\cos^2 x - \sin^2 x = \left(\frac{-3}{\sqrt{\gamma}}\right)\left(\frac{6}{\gamma}\right) = \frac{-18}{\gamma\sqrt{\gamma}}$$

$$\Rightarrow \frac{-9}{\cos^2 x - \sin^2 x} = \frac{-9}{\frac{-18}{\gamma\sqrt{\gamma}}} = \frac{\gamma\sqrt{\gamma}}{2} = 3/5\sqrt{\gamma}$$

(مثال: (ریاضی ۱، صفحه‌های ۴۲ تا ۴۶)

(مسعود فراداری)

۱۴۵- گزینه «۱»

$$\frac{9}{4} - \frac{5}{4} = \frac{4}{4} \Rightarrow 1 = \frac{T}{4} \Rightarrow 1 = \frac{2\pi}{4|b|} \xrightarrow{b>0} \frac{2\pi}{4b} = 1 \Rightarrow b = \frac{\pi}{2}$$

شکل در حالت استاندارد است پس $a > 0$ $|a| = \frac{3}{4} \Rightarrow a = \frac{3}{4}$

$$\frac{A}{2B} = \frac{(-1)}{2 \times (\frac{1}{2})} = -1$$

بنابراین:

(مثال: (ریاضی ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۷)

(علی‌اصغر شریفی)

۱۵۰- گزینه «۲»

طبق تعریف تابع وارون، $f^{-1}(4/5)$ به صورت زیر محاسبه می‌شود:

$$f^{-1}(4/5) = \alpha \Rightarrow f(\alpha) = 4/5 \Rightarrow \frac{1 + \sin \alpha}{1 + \cos \alpha} = \frac{4}{5}$$

$$\Rightarrow 2 + 2 \sin \alpha = 4 + 4 \cos \alpha$$

$$\Rightarrow -4 \cos \alpha = 2 - 2 \sin \alpha$$

در معادله بالا مشخص است که $\cos \alpha < 0$ و با توجه به این که ربع سوم در دامنه تابع f نیست، پس α در ربع دوم است و $\sin \alpha > 0$. طرفین معادله بالا را به توان ۲ می‌رسانیم.

$$16 \cos^2 \alpha = 49 - 28 \sin \alpha + 4 \sin^2 \alpha$$

$$\Rightarrow 16(1 - \sin^2 \alpha) = 49 - 28 \sin \alpha + 4 \sin^2 \alpha$$

$$\Rightarrow 12 \sin^2 \alpha - 28 \sin \alpha + 32 = 0$$

$$\Rightarrow (4 \sin \alpha - 4)(3 \sin \alpha + 8) = 0$$

با توجه به آن که α در ربع دوم است، پس $\sin \alpha = \frac{4}{5}$ و $\cos \alpha = -\frac{3}{5}$.

برای محاسبه $f^{-1}(0/125)$ داریم:

$$f^{-1}(0/125) = \beta \Rightarrow f(\beta) = 0/125 \Rightarrow \frac{1 + \sin \beta}{1 + \cos \beta} = \frac{1}{8}$$

$$\Rightarrow 8 + 8 \sin \beta = 1 + \cos \beta$$

$$\Rightarrow 7 - \cos \beta = -8 \sin \beta$$

در معادله بالا مشخص است که $\sin \beta < 0$ و با توجه به این که ربع سوم در دامنه تابع f نیست، پس β در ربع چهارم است و $\cos \beta > 0$. طرفین معادله بالا را به توان ۲ می‌رسانیم.

$$49 - 14 \cos \beta + \cos^2 \beta = 64 \sin^2 \beta$$

$$\Rightarrow 49 - 14 \cos \beta + \cos^2 \beta = 64(1 - \cos^2 \beta)$$

$$\Rightarrow 65 \cos^2 \beta - 14 \cos \beta - 15 = 0$$

$$\Rightarrow (5 \cos \beta - 3)(13 \cos \beta + 5) = 0$$

با توجه به آن که β در ربع چهارم است، پس $\sin \beta = -\frac{4}{5}$ و $\cos \beta = \frac{3}{5}$.

طبق روابط $\sin \beta = -\sin \alpha$ و $\cos \beta = -\cos \alpha$ و محدوده D_f داریم.

$$\alpha = \beta + \pi \Rightarrow \alpha - \beta = \pi \Rightarrow [\pi] = 3$$

(مثال: (ریاضی ۱، صفحه‌های ۳۶ تا ۳۹) (ریاضی ۲، صفحه‌های ۷۷ تا ۸۲)

راه حل: مقادیر Min و Max تابع از روی شکل مشخص است از آنجا که

 $\cos^2 u$ عددی بین صفر و یک است، داریم:

$$\begin{cases} a > 0 \rightarrow 0 \leq a \cos^2 u \leq a \\ +c \Rightarrow c \leq a \cos^2 u + c \leq a + c \\ a < 0 \rightarrow a \leq a \cos^2 u \leq 0 \\ \Rightarrow a + c \leq a \cos^2 u + c \leq c \end{cases}$$

از طرفی دیگر از روی شکل متوجه می‌شویم که:

$$T + \frac{T}{4} = \frac{5\pi}{3} - (-\frac{5\pi}{6}) = 2/5\pi \Rightarrow \frac{5}{4}T = 2/5\pi = T = 2\pi$$

$$T = \frac{\pi}{|b|} \xrightarrow{T=2\pi} |b| = 0/5$$

چون نمودار در سمت راست محور y ها (x های مثبت) ابتدا به Min و سپس به Max رسیده، داریم:

$$a < 0, b > 0 \Rightarrow \begin{cases} a + c = -2 \\ c = 2 \end{cases} \Rightarrow a = -4, b = 0/5, c = 2$$

$$\Rightarrow ab + c = 0$$

راه حل دوم: می‌توانیم ضابطه تابع را به فرم دیگری که کمی برایمان ساده‌تر است. بنویسیم:

$$\begin{aligned} y &= a \cos^2(bx - \frac{\pi}{3}) + c = a(\frac{\cos^2 u + 1}{2}) + c \\ &= \frac{a}{2} + c + \frac{a}{2} \cos(2bx - \frac{2\pi}{3}) \end{aligned}$$

حال خواهیم داشت:

$$\frac{a}{2} + c + \left| \frac{a}{2} \right| = 2 \xrightarrow{a < 0} a = -4, c = 2$$

$$\frac{a}{2} + c - \left| \frac{a}{2} \right| = -2$$

نمودار بعد از برخورد با محور y ها، نزولی ادامه می‌یابد. پس a و b مختلف‌العلامتند.

$$T = 2\pi \Rightarrow \frac{2\pi}{|2b|} = 2\pi \xrightarrow{b > 0} b = 0/5$$

$$\Rightarrow ab + c = 0$$

(مثال: (ریاضی ۲، صفحه‌های ۸۸ تا ۹۴) (ریاضی ۳، صفحه‌های ۳۲ تا ۳۶، ۴۰ و ۴۱)

(عرشیا حسین‌زاده)

۱۴۹- گزینه «۱»

با ساده کردن عبارات B و A به صورت زیر، مقادیر این دو عبارت را پیدا می‌کنیم:

$$A = \sin(\frac{25\pi}{3}) + \cos(-\frac{5\pi}{6}) + \tan(\frac{2\pi}{4}) \xrightarrow{\cos x = \cos(-x)} \rightarrow$$

$$A = \sin(8\pi + \frac{\pi}{3}) + \cos(\pi - \frac{\pi}{6}) + \tan(\pi - \frac{\pi}{4})$$

$$= \sin(\frac{\pi}{3}) - \cos(\frac{\pi}{6}) - \tan(\frac{\pi}{4}) = \frac{\sqrt{3}}{2} - (\frac{\sqrt{3}}{2}) - 1 = -1$$

$$B = \cot(40^\circ) - \sin(15^\circ) = \cot(36^\circ + 4^\circ) - \sin(18^\circ - 3^\circ)$$

$$= \cot(40^\circ) - \sin(3^\circ) = 1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2}$$

ریاضی پایه

۱۵۱- گزینه «۴»

(مصطفی کریمی)

از اتحاد زیر استفاده می‌کنیم: $(a-b)^3 = a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3$

و در نتیجه داریم:

$$(2 - \sqrt{2})^3 = 2^3 - 3(2)^2(\sqrt{2}) + 3(2)(\sqrt{2})^2 - (\sqrt{2})^3$$

$$= 8 - 12\sqrt{2} + 12 - 2\sqrt{2} = 20 - 14\sqrt{2}$$

پس $a = 20$ و $b = 14$ است و داریم:

$$2a + b = 2(20) + 14 = 54$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۶۲ تا ۶۷)

۱۵۲- گزینه «۴»

(سیرمهر موسوی)

با گویا کردن مخرج کسرها خواهیم داشت:

$$\frac{\sqrt{2}-1}{2-1} + \frac{2(\sqrt{5}-\sqrt{2})}{5-2} + \frac{4(3-\sqrt{5})}{9-5}$$

$$= \sqrt{2}-1 + \sqrt{5}-\sqrt{2} + 3-\sqrt{5} = 2$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۶۲ تا ۶۷)

۱۵۳- گزینه «۳»

(علیرضا فیضیان)

می‌دانیم:

$$x > 1 \Rightarrow \sqrt[3]{x} < x$$

$$0 < x < 1 \Rightarrow \sqrt[3]{x} > x$$

$$-1 < x < 0 \Rightarrow \sqrt[3]{x} < x$$

$$x < -1 \Rightarrow \sqrt[3]{x} > x$$

بنابراین ۳ تا از فلش‌ها نادرست رسم شده‌اند.

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۵۴ تا ۵۸)

۱۵۴- گزینه «۲»

(پیمان طیار)

$$\sqrt[6]{(\sqrt{2} + \sqrt{3})^2} \times \sqrt[6]{10 - 2\sqrt{21}}$$

$$\Rightarrow \sqrt[6]{7 + 2\sqrt{21} + 3} \times \sqrt[6]{10 - 2\sqrt{21}}$$

$$\Rightarrow \sqrt[6]{10 + 2\sqrt{21}} \times \sqrt[6]{10 - 2\sqrt{21}} \Rightarrow \sqrt[6]{(10 + 2\sqrt{21})(10 - 2\sqrt{21})}$$

$$\sqrt[6]{100 - 4(21)} = \sqrt[6]{16} = \sqrt[6]{4^2} = \sqrt[3]{4}$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۴۸ تا ۵۸ و ۶۲ تا ۶۷)

۱۵۵- گزینه «۲»

(سیرمهر موسوی)

می‌دانیم:

$$\sqrt{2000} = \sqrt{400 \times 5} = 20\sqrt{5}$$

$$\sqrt{800} = \sqrt{400 \times 2} = 20\sqrt{2}$$

$$\sqrt[5]{2^5 \times 5} \times \sqrt[5]{5 \times 2} = \sqrt[5]{2^5 \times 5} \times \sqrt[5]{5 \times 2}$$

$$= \sqrt[5]{160} \times \sqrt[5]{50} = \sqrt[5]{160 \times 50}$$

$$= \sqrt[5]{8000} = \sqrt[5]{20^3} = 20^{\frac{3}{5}}$$

بنابراین عبارت داده شده به صورت زیر خواهد بود:

$$\frac{20\sqrt{5} - 20\sqrt{2}}{\frac{3}{20} - \frac{1}{20}} = \frac{20(\sqrt{5} - \sqrt{2})}{\frac{2}{20}} = \sqrt{5} - \sqrt{2} = k$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۴۸ تا ۶۱)

۱۵۶- گزینه «۳»

(وفیر عبدالملکی)

عبارت $(\alpha^2 + \beta^2 + \alpha\beta)(\alpha^2 + \beta^2 - \alpha\beta)$ یک اتحاد مزدوج است و حاصل آن به صورت زیر است:

$$(\alpha^2 + \beta^2)^2 - (\alpha\beta)^2 = \alpha^4 + \beta^4 + \alpha^2\beta^2$$

$$\alpha^2\beta^2 = \sqrt{(4\sqrt{2} - 4)(4\sqrt{2} + 4)} = \sqrt{32 - 16}$$

$$4\sqrt{2} + 4 + 4\sqrt{2} - 4 + \sqrt{32 - 16} = 4 + 8\sqrt{2}$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۶۲ تا ۶۷)

۱۵۷- گزینه «۲»

(علی آزار)

$$\sqrt[3]{4} + \sqrt[3]{2} + 1 = t \Rightarrow$$

$$t = \sqrt[3]{4} + \sqrt[3]{2} + 1 \times \frac{\sqrt[3]{2}-1}{\sqrt[3]{2}-1} = \frac{2-1}{\sqrt[3]{2}-1} = \frac{1}{\sqrt[3]{2}-1}$$

$$\text{عبارت} = \frac{1}{t} + 1 = \sqrt[3]{2} - 1 + 1 = \sqrt[3]{2}$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۴۷ تا ۶۷)

۱۵۸- گزینه «۲»

(مهمدر کریمی)

ابتدا مخرج عبارت $\frac{\sqrt{3}}{\sqrt{2}-1}$ را گویا می‌کنیم:

$$a = \frac{(\sqrt{3})(\sqrt{2}+1)}{(\sqrt{2}-1)(\sqrt{2}+1)} = \sqrt{6} + \sqrt{3} \Rightarrow a = \sqrt{6} + \sqrt{3}$$

$$a^2 - \sqrt{12}a = a^2 - 2\sqrt{3}a = a(a - 2\sqrt{3})$$

$$(\sqrt{6} + \sqrt{3})(\sqrt{6} - \sqrt{3}) = 3$$

$$a^2 - \sqrt{12}a = 3 \Rightarrow a^2 - \sqrt{12}a + 3 = 6$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های جبری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۶۲ تا ۶۷)

۱۵۹- گزینه «۳»

(دانیال ابراهیمی)

عبارت خواسته شده را به صورت زیر می‌نویسیم:

$$\left| x^2 - \frac{1}{x^2} \right| = \left| \underbrace{\left(x + \frac{1}{x} \right) \left(x - \frac{1}{x} \right)}_3 \right| = 3 \left| x - \frac{1}{x} \right|$$

کافی‌ست عبارت $\left| x - \frac{1}{x} \right|$ را به توان دو برسانیم:

$$\left| x - \frac{1}{x} \right|^2 = x^2 + \frac{1}{x^2} - 2 \quad (*)$$

از طرفی می‌دانیم:

$$\left(x + \frac{1}{x} \right)^2 = 9 \Rightarrow x^2 + \frac{1}{x^2} + 2 = 9 \Rightarrow x^2 + \frac{1}{x^2} = 7 \quad (**)$$

با جایگذاری (***) در (*) داریم:

$$\left|x - \frac{1}{x}\right|^2 = 7 - 2 = 5 \Rightarrow \left|x - \frac{1}{x}\right| = \sqrt{5}$$

(توان‌های کویا و عبارت‌های پیری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۶۲ تا ۶۷)

۱۶۰- گزینه «۲»

(علی اصغر شریفی)

عبارت داده شده را ساده می‌کنیم:

$$\begin{aligned} \frac{\sqrt{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}}{\sqrt{2\sqrt{2}+\sqrt{3}+1}} &= \frac{\sqrt{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}}{\sqrt{2\sqrt{2}+\sqrt{3}+1}} \times \frac{\sqrt{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}}{\sqrt{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}} \\ &= \frac{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}{\sqrt{(2\sqrt{2})^2-(\sqrt{3}+1)^2}} \\ &= \frac{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}{\sqrt{4-2\sqrt{3}}} = \frac{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}{\sqrt{(\sqrt{3}-1)^2}} = \frac{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}{\sqrt{3}-1} \\ &= \frac{2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}{\sqrt{3}-1} \times \frac{\sqrt{3}+1}{\sqrt{3}+1} = \frac{2\sqrt{6}-3-\sqrt{3}+2\sqrt{2}-\sqrt{3}-1}{2} \\ &= \sqrt{6}+\sqrt{2}-\sqrt{3}-2 = (\sqrt{3}-\sqrt{2})(\sqrt{2}-1) \\ &= (\sqrt{3}-\sqrt{2})(\sqrt{2}-\sqrt{1}) = (\sqrt{a}-\sqrt{b})(\sqrt{c}-\sqrt{d}) \\ a+b+c+d &= 3+2+2+1=8 \end{aligned}$$

بنابراین:

(توان‌های کویا و عبارت‌های پیری) (ریاضی، ا. صفحه‌های ۴۷ تا ۵۸ و ۶۲ تا ۶۷)

زمین‌شناسی

۱۶۱- گزینه «۲»

(شکیبا کریمی)

روش استخراج یک ماده معدنی براساس شکل و چگونگی قرارگیری توده معدنی در پوسته تعیین می‌شود. (منابع معدنی و ذخایر انرژی زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه ۳۱)

۱۶۲- گزینه «۴»

(بهزاد سلطانی)

اگر نفت و گاز در مسیر مهاجرت خود به لایه‌ای از سنگ‌های نفوذناپذیر مانند شیل و سنگ گچ برسند، دیگر قادر به ادامه مهاجرت نبوده و در داخل سنگ مخزن به دام می‌افتند. اما اگر مانعی در مسیر حرکت آن‌ها نباشد، به سطح زمین راه یافته و چشمه‌های نفتی را به وجود می‌آورند. در این صورت ممکن است نفت، در سطح زمین تبخیر شود و یا گاهی این نفت دچار اکسایش و غلیظ‌شدگی شده و ذخایر قیر طبیعی را به وجود می‌آورد. (منابع معدنی و ذخایر انرژی زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه ۳۷)

۱۶۳- گزینه «۳»

(آرین فلاح‌اسیری)

$$Q = V \times A$$

$$Q = 2 \frac{m}{s} \times 150 m^2 = 300 \frac{m^3}{s} \Rightarrow 300 \frac{m^3}{s} \times \frac{60s}{1 \min} = 18000 \frac{m^3}{\min}$$

(منابع آب و خاک) (زمین‌شناسی، صفحه ۳۳)

۱۶۴- گزینه «۴»

(سراسری خارج از کشور ۹۹)

آبدهی رود در بهار به علت ذوب برف‌ها و افزایش بارندگی افزایش می‌یابد. در ادامه در طول تابستان معمولاً آبدهی رود کاهش می‌یابد.

(منابع آب و خاک) (زمین‌شناسی، صفحه ۳۴)

۱۶۵- گزینه «۲»

(مهری بیاری)

در برخی موارد، بخش غیراقتصادی یا باطله یک کانسنگ، به عنوان شن و ماسه در زیرسازی جاده‌ها و ... استفاده می‌شود.

در معادن مس، کانی کالکوپریت همراه با کانی‌های باطله مختلفی مانند کوارتز، فلدسپار، میکا، کانی‌های رسی، پیریت و ... کانسنگ مس را تشکیل می‌دهند.

عیار مس در کانسنگ‌های حاوی این عنصر، کمتر از یک درصد است.

(منابع معدنی و ذخایر انرژی، زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه‌های ۲۹، ۳۰ و ۳۲)

۱۶۶- گزینه «۱»

(مهری بیاری)

نام علمی یاقوت کردوم (اکسید آلومینیم) است. کانی کردوم به رنگ آبی و سرخ دیده می‌شود، رنگ آبی آن یاقوت کبود و رنگ قرمز آن را یاقوت سرخ می‌گویند. این کانی بعد از الماس، سخت‌ترین کانی می‌باشد.

(منابع معدنی و ذخایر انرژی، زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه ۳۴)

۱۶۷- گزینه «۲»

(مهری بیاری)

گوهرها یا جواهر، شامل سنگ‌ها و کانی‌های قیمتی و نیمه‌قیمتی است که به دلیل زیبایی، درخشش، سختی زیاد، رنگ و کمیاب‌بودن، از سایر کانی‌ها و سنگ‌ها متمایز هستند و مورد توجه خاص انسان‌ها قرار می‌گیرند. گوهرها نمونه‌های بسیار زیبا و خاص و کمیاب دنیای کانی‌ها هستند که توسط فرایندهای ماگمایی، گرمایی و دگرگونی، اکثراً تحت شرایط خاصی مانند دما و فشار زیاد در اعماق زمین و گاهی با حضور مواد فرار به وجود می‌آیند.

(منابع معدنی و ذخایر انرژی، زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه‌های ۳۲ و ۳۳)

۱۶۸- گزینه «۲»

(سعید زارع)

همان‌طور که می‌دانیم اصولاً وقتی مسیر رودخانه انحنا دار باشد، بیش‌ترین سرعت آب در طرف کناره مقعر (کاو) رودخانه وجود دارد در نتیجه بیش‌ترین میزان فرسایش در آن منطقه رخ می‌دهد.

(منابع آب و خاک) (زمین‌شناسی، صفحه ۳۴)

۱۶۹- گزینه «۴»

(بهزاد سلطانی)

فیروزه با نام تجاری تورکواز از گوهرهای قدیمی، دارای ترکیب فسفاتی است. سایر موارد، بنیان سیلیکاتی دارند.

(منابع معدنی و ذخایر انرژی زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه‌های ۳۳ تا ۳۶)

۱۷۰- گزینه «۱»

(محمود ثابت‌اقلیری)

برخلاف زغال‌سنگ که در محیط‌های خشکی مانند محیط‌های مردابی (اکسیژن اندک) تشکیل می‌شود، نفت خام در محیط دریایی کم‌عمق (کم‌تر از ۲۰۰ متر) به وجود می‌آید.

(منابع معدنی و ذخایر انرژی زیربنای تمدن و توسعه) (زمین‌شناسی، صفحه‌های ۳۶ و ۳۷)

دفترچه پاسخ

آزمون هوش و استعداد
(دوره دوم)
۱۸ آبان

تعداد کل سؤالات آزمون: ۲۰
زمان پاسخ‌گویی: ۳۰ دقیقه

گروه فنی تولید

حمید لنجان‌زاده اصفهانی	مسئول آزمون
فاطمه راسخ، حمیدرضا رحیم خانلو	ویراستار
محیا اصغری	مدیر گروه مستندسازی
علیرضا همایون‌خواه	مسئول درس مستندسازی
حمید اصفهانی، فاطمه راسخ، سجاد محمدنژاد، حمید گنجی، فرزاد شیرمحمدلی، کیارش صانعی، حلما حاجی نقی	طراحان
معصومه روحانیان	حروف‌چینی و صفحه‌آرایی
حمید عباسی	ناظر چاپ

استعداد تحلیلی

۲۵۱- گزینه ۲

(ممد اصفهانی)

در تصویر، فردی ثروتمند به همان اندازه به پول می‌اندیشد که فردی فقیر. این یعنی پول - برای شخص طماع - هرگز کافی نیست. تصویر به نوعی انتقادی است از جایگاه پول در جوامع امروزی، که از ابزار به هدف تبدیل شده است.

(هوش کلامی)

۲۵۲- گزینه ۳

(ممد اصفهانی)

شکل درست متن:

ج) چنین به نظر می‌رسد که پس از جدایی اولیه‌ی زبان‌های ایرانی از زبان‌های هندواروپایی شرقی، نیاز به یک تفکیک دوباره‌ی زبانی نزد ایرانیان حس شده است.

الف) حکومت ایران در آن زمان، هخامنشیان، زبان فارسی را برای این منظور به عنوان وسیله‌ای برگزیدند که قبایل مختلف ایرانی را متحد کنند.

ب) زبان فارسی به‌خوبی به هدفی که برای آن تعریف شده بود رسید و باعث اتحاد قبایل ساکن در فلات ایران شد.

د) امروزه برخی دسته‌ها و گروه‌های ایرانی تصوّر می‌کنند انتخاب زبان فارسی به عنوان زبان مرکزی عامل ضعف زبان‌های ایشان شده است.

ه) حال آن که اگر زبان فارسی را نه به عنوان جایگزین بلکه به عنوان ابزاری برای تقویت روابط زبانی در نظر بگیریم، نادرستی این استدلال آشکار می‌شود.

(هوش کلامی)

۲۵۳- گزینه ۱

(ممد اصفهانی)

شکل درست متن:

الف) شنیدم که شاهی به هندوستان / برافروخت بزم از رخ دوستان

د) چو طوطی به هر نکته گویند / به نادر خبرها شکرخا شدند

ب) یکی گفت کاندل دیار عرب / یکی جانور دیده‌ام بس عجب

ج) شترپیکری رسته زو بال و پر / ولیکن نه پرنده نی باربر

(هوش کلامی)

۲۵۴- گزینه ۱

(کنکور کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی)

در بیت صورت سؤال، شاعر می‌گوید درست است که عیب، بهتر است پنهانی باشد نه آشکار، اما اگر دوست همچون آینه باشد و عیب دوست را به او گوشزد کند، بهتر است. این یعنی عیب را نباید از دوست نهان داشت.

(هوش کلامی)

۲۵۵- گزینه ۴

(کنکور کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی)

در بیت صورت سؤال، «خدایی» یعنی «یک خدا». دقت کنید گزینه‌های «۱»، «۲» و «۳» همگی از واژه‌ها و عبارات «کنه»، «حقیقت» و «ذات» استفاده کرده‌اند که در صورت سؤال نیست، بیت تنها به «هستی» خداوند اشاره می‌کند و نه چیستی او. «اگر خدا او را راهنمایی نمی‌کرد، کی به وجود خدا آگاه می‌شد؟»

(هوش کلامی)

۲۵۶- گزینه ۳

(کتاب استعداد تحلیلی هوش کلامی)

استدلال کمیته انضباطی در متن صورت سؤال ناقص است، چرا که تعداد و مبلغ جریمه‌ها به شرطی تعیین‌کننده است که میزان خطاها یکسان بوده باشد. عبارت گزینه ۳ «به خوبی این موضوع را آشکار می‌کند: اگر مبالغ جریمه‌ها با میزان ناشایست‌بودن رفتارها متناسب نبوده باشد، مبالغ جریمه‌ها تعیین‌کننده عدالت یا بی‌عدالتی کمیته انضباطی نیست.

(هوش کلامی)

۲۵۷- گزینه ۳

(کتاب استعداد تحلیلی هوش کلامی)

اگر قیمت کالایی ۱۰۰۰ تومنی را بیست درصد افزایش دهیم، می‌شود ۱۲۰۰ تومن. اگر قیمت کالایی ۲۰۰۰ تومنی را ده درصد افزایش دهیم، می‌شود ۲۲۰۰ تومن. همچنان قیمت کالای دوم بیشتر است، هرچند درصد افزایش قیمت آن کمتر بوده است. استدلال صورت سؤال نادرست است چون بیشتر بودن تعداد هواداران اولیه فوتبال از والیبال را در نظر نگرفته است.

(هوش کلامی)

۲۵۸- گزینه ۳

(ملما هابی نقی)

در آن عده‌های سه‌رقمی (□○Δ) که صورت سؤال وصف می‌کند، رابطه

$$\frac{\square + \Delta}{2} = \bigcirc - 1 \quad \text{برقرار است. پس حاصل } \square + \Delta \text{ باید زوج باشد تا}$$

$$\text{حاصل } \frac{\square + \Delta}{2} \text{ عدد طبیعی باشد. در ثانی، باید عددی حاصل شود که اگر}$$

آن را در خودش ضرب کنیم، یکان آن دو واحد بیش‌تر شود. همه ده رقم را برای یکان امتحان می‌کنیم:

یکان فرضی عدد فعلی	۰	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
یکان فرضی عدد نهایی	۰	۱	۴	۹	۶	۵	۶	۹	۴	۱

که تنها در سه حالت این اتفاق ممکن است رخ دهد. حال با توجه به مقدمه بالا می‌توانیم اعداد را حدس بزنیم:

$$\Delta = 2 \Rightarrow \frac{\square + 2}{2} = \bigcirc - 1 \Rightarrow \square = 2 \bigcirc - 4 \Rightarrow$$

{ $\bigcirc = 3, \square = 2$ }, { $\bigcirc = 4, \square = 4$ } : حالت‌های ممکن

$$\Rightarrow 1010 \bigcirc^2 + 201 \bigcirc \square + 10 \square^2 = 1010 \bigcirc + 101 \square$$

اگر سمت راست تساوی بزرگ‌ترین مقدار خود را داشته باشد، یعنی $\bigcirc = 9$ و $\square = 8$ باشد، حاصل آن ۹۸۹۸ خواهد بود. این در حالی است که عبارت $1010 \bigcirc^2$ در سمت چپ حتی به ازای $\bigcirc^2 = 9$ برابر 9090 خواهد بود که عددی بسیار بزرگ‌تر از عبارت سمت راست خواهد شد. این یعنی $\bigcirc$ را کمینه می‌گیریم و $\square$ را حدس می‌زنیم. $\bigcirc$ نمی‌تواند صفر باشد. پس $\bigcirc = 1$ را می‌آزماییم:

$$1010 + 201 \square + 10 \square^2 = 1010 + 10 \square$$

$$\Rightarrow 10 \square^2 = -191 \square$$

که تنها به ازای $\square = 0$ صحیح است:
پس عبارت‌ها به شکل زیر است:

$$101$$

$$\times 10$$

$$1010$$

و حاصل $\bigcirc \square \times \bigcirc \square$ ، برابر حاصل $10 \times 10 = 100$ یعنی $\bigcirc \square \square$ خواهد بود.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۶۱- گزینه «۱»

(غرض از شیرممدلی)

تعداد صفرهای سمت راست عدد حاصل برابر است با تعداد دفعاتی که می‌توان عدد را بر عدد ۱۰ تقسیم کرد و همچنان یک عدد درست طبعی به دست می‌آید. به عبارت دیگر، تعداد 2×5 هاست که تعیین‌کننده است. در عبارت صورت سؤال، تنها عدد ۵۵۵۵۵ است که عامل اول ۵ دارد، آن هم یکی، پس یک رقم صفر در سمت راست عدد حاصل وجود دارد.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۶۲- گزینه «۴»

(فاطمه راسخ)

نه ماه دقیق خرید تلویزیون معلوم است و نه ماه تولد خریدار و نه ماه تولد فروشنده. در واقع با این داده‌ها می‌توانیم هر ماهی را پاسخ بدانیم.

(هوش ریاضی)

۲۶۳- گزینه «۳»

(فاطمه راسخ)

با داده «الف» به تنهایی نمی‌توان به پاسخ رسید، چرا که ترتیب زیر ممکن است:
دختر - پسر - دختر - پسر
پسر - دختر - پسر - دختر
با داده «ب» نیز به تنهایی نمی‌توان به پاسخ رسید، ترتیب زیر را در نظر بگیرد.

امیر - ندا - هما - امین

امیر - امین - ندا - هما

اما اگر هر دو داده را داشته باشیم، فقط یک حالت ممکن است که در آن فرزندان دوم پسر نیست:

امیر - ندا - امین - هما

(هوش منطقی ریاضی)

$$\{\bigcirc = 5, \square = 6\}, \{\bigcirc = 6, \square = 8\}$$

$$\Delta = 4 \Rightarrow \frac{\square + 4}{2} = \bigcirc - 1 \Rightarrow \square = 2\bigcirc - 6 \Rightarrow$$

$$\{\bigcirc = 4, \square = 2\}, \{\bigcirc = 5, \square = 4\}$$

$$\{\bigcirc = 6, \square = 6\}, \{\bigcirc = 7, \square = 8\}$$

$$\Delta = 7 \Rightarrow \frac{\square + 7}{2} = \bigcirc - 1 \Rightarrow \square = 2\bigcirc - 9 \Rightarrow$$

$$\{\bigcirc = 5, \square = 1\}, \{\bigcirc = 6, \square = 3\}$$

$$\{\bigcirc = 7, \square = 5\}, \{\bigcirc = 8, \square = 7\}, \{\bigcirc = 9, \square = 9\}$$

پس عددهای ممکن عبارتند از:

$$\{232, 442, 652, 862, 244, 454, 664, 874, 157, 367, 577, 787, 997\}$$

(هوش منطقی ریاضی)

۲۵۹- گزینه «۲»

(کیارش صانعی)

تعداد روزهای هر سال و تعداد کل روزهای عمر هر شخص را محاسبه می‌کنیم:

روزهای عمر شخص تا پایان سال	تعداد ماه‌ها ضرب در تعداد روزهای هر ماه	سال
۱	$1 \times 1 = 1$	۱
$1 + 4 = 5$	$2 \times 2 = 4$	۲
$5 + 9 = 14$	$3 \times 3 = 9$	۳
$14 + 16 = 30$	$4 \times 4 = 16$	۴
$30 + 25 = 55$	$5 \times 5 = 25$	۵
$55 + 36 = 91$	$6 \times 6 = 36$	۶
$91 + 49 = 140$	$7 \times 7 = 49$	۷

پس معلوم است که شخصی که ۱۲۰ روز دارد، در هفتمین سال زندگی‌اش است، چرا که $140 > 120$ است.

بنابراین از عمر این شخص، ۹۱ روز در ۶ سال سپری شده است و $120 - 91 = 29$ روز در سال هفتم. در سال هفتم، هر ماه ۷ روز دارد، پس این فرد طبق تقسیم $29 = (7 \times 4) + 1$ چهار ماه و یک روز در سال هفتم زندگی خود زیسته است.

(هوش منطقی ریاضی)

۲۶۰- گزینه «۲»

(فاطمه راسخ)

برای درست بودن عبارت صورت سؤال داریم:

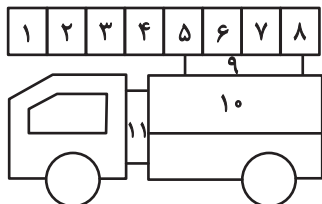
$$(100 \bigcirc + 10 \square + \bigcirc) \times (10 \bigcirc + \square) = 1000 \bigcirc + 100 \square + 10 \bigcirc + \square$$

$$\Rightarrow 1000 \bigcirc^2 + 1000 \bigcirc \square + 100 \square \bigcirc + 10 \square^2$$

$$+ 10 \bigcirc^2 + \bigcirc \square = 1010 \bigcirc + 101 \square$$

با ادامه این الگو، تعداد مستطیل‌ها معلوم می‌شود:

$$11 + 7 + 6 + 5 + 4 + 3 + 2 + 1 = 39$$

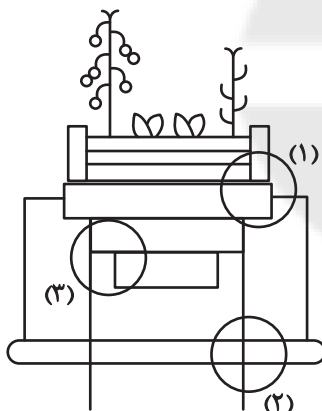

(هوش غیرکلامی)

(سیار ممرنزار)

۲۶۹- گزینه «۴»

قسمت‌های مشخص شده:

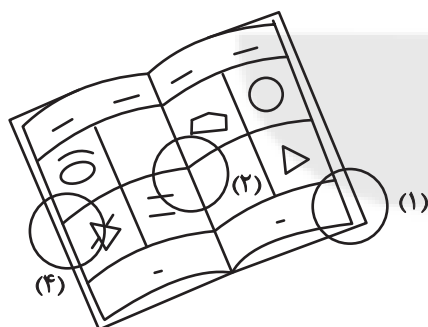

(هوش غیرکلامی)

(ممیرکنشی)

۲۷۰- گزینه «۳»

قسمت‌های مشخص شده:

(هوش غیرکلامی)

(فاطمه راسخ)

۲۶۴- گزینه «۴»

با داده «الف» داریم:

$$2\square + \bigcirc \geq 2\bigcirc + \square \Rightarrow \square \geq \bigcirc$$

که معلوم نیست $\square = \bigcirc$ است یا $\square > \bigcirc$

با داده «ب» نیز هیچ قیاسی بین $\square$ و $\bigcirc$ نداریم، پس پاسخ گزینه «۴» است.

(هوش منطقی ریاضی)

(فاطمه راسخ)

۲۶۵- گزینه «۲»

از طریق یکان می‌توان به راحتی به پاسخ رسید:

$$\text{گزینه «۱»}: 1723 \times 1345 + 8745 - 2 \Rightarrow 3 \times 5 + 5 - 2 \Rightarrow 5 + 3 \Rightarrow 8$$

$$\text{گزینه «۲»}: 1231 + 234 \times 9872 - 20 \Rightarrow 1 + 4 \times 2 - 0 \Rightarrow 1 + 8 = 9$$

$$\text{گزینه «۳»}: 26798 + 3999 \times 573 - 45 \Rightarrow 8 + 9 \times 5 - 5 \Rightarrow 8 + 0 = 8$$

$$\text{گزینه «۴»}: 9898 \times 235 + 246 - 98 \Rightarrow 8 \times 5 + 6 - 8 \Rightarrow 46 - 8 \Rightarrow 8$$

(هوش منطقی ریاضی)

(فاطمه راسخ)

۲۶۶- گزینه «۴»

واضح است که کدهای C در شکل‌هایی است که پاره‌خطی اضافه دارند و کدهای B در شکل‌هایی است که پاره‌خط اضافه ندارند. همچنین A کد شکل‌هایی است که تعداد نقطه‌های دایره‌ای آن‌ها برابر است، D کد شکل‌هایی که دایره سمت راست آن‌ها بیش‌تر از دایره سمت چپ دارد و E شکل‌هایی که دایره سمت چپ آن‌ها نقاط بیش‌تری نسبت به دایره سمت راست دارد.

(هوش غیرکلامی)

(غریزاد شیرممرلی)

۲۶۷- گزینه «۴»

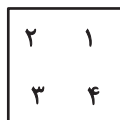
در دو شکل صورت سؤال، هاشورها به شکل

«صفر» دارند. هاشورهای دیگر به شکل

صفر ندارند. همچنین تفاوت دیگر شکل‌ها در جایگاه هاشورخورده است:

(هوش غیرکلامی)

(فاطمه راسخ)

۲۶۸- گزینه «۴»

یازده مستطیل در نگاه اول در شکل هست، اما از ترکیب مستطیل‌ها نباید غافل شد:

هفت تا $\rightarrow (1,2), (1,2,3), \dots, (1,2,3,\dots,8)$

شش تا $\rightarrow (2,3), (2,3,4), \dots, (2,3,4,8)$

: